

Finlands nationella skogsstrategi 2025

Statsrådets principbeslut 12.2.2015

Finlands nationella skogsstrategi 2025

Statsrådets principbeslut 12.2.2015

Publikationens titel:

Nationell skogsstrategi 2025 – Statsrådets principbeslut 12.2.2015

Utgivare:

Jord- och skogsbruksministeriet

Pärmfoton:

Ahti Kotisaari, JSM bildarkiv, Marimekko mediabank

ISBN 978-952-453-909-8 (tryckt)

ISBN978-952-453-910-4 (nätutgåva)

ISSN 1238-2531 (tryckt)

ISSN 1797-397X (nätutgåva)

Grafisk design: Z Design Oy

Ombrytning: Statsrådets förvaltningsenhet

Presentationsblad

Utgivare	Jord- och skogsbruksministeriet	Publikationsdatum Juni 2015
Handläggare	Skogsstrategin har arbetats fram utifrån ett brett samarbete med intressentgrupperna under ledning av jord- och skogsbruksministeriet och med stöd av det nationella skogsrådet.	
Publikationens titel	Finlands nationell skogsstrategi 2025 – Statsrådets principbeslut 12.2.2015	
Sammanfattning	<p>I februari 2014 överlämnade statsrådet till riksdagen en skogspolitisk redogörelse som ska styra användningen av våra skogar fram till 2050. I den nationella skogsstrategin 2025 prioriteras de mål och detaljerade åtgärder som bidrar till att de strategiska målen i den skogspolitiska redogörelsen kan uppnås. I skogsstrategin ingår de prioriterade områdena för utvecklingen av branschen och de viktigaste förändringsbehoven som det allmänna särskilt ska koncentrera sig på under de närmaste åren.</p> <p>Skogsstrategins vision lyder "Hållbar vård och användning av skogar skapar ökad välfärd". Utifrån denna vision har man satt upp följande strategiska mål i den skogspolitiska redogörelsen: 1) Finland är en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner, 2) skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras och 3) skogen används på ett aktivt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart och mångsidigt sätt.</p> <p>Det första målet når man genom att bidra till tillväxten och utvecklingen i gamla och nya företag inom skogsbranschen och tillgången till råvaror samt genom att man påverkar EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken. Det andra målet når man genom att utveckla en mångsidig kompetens efter behoven och stärka förvaltningens verksamhet. Det tredje målet gäller hållbar vård och användning av skog.</p> <p>För att strategin ska kunna tillämpas krävs det att man genomför de åtgärder som är prioriterade. Utifrån de prioriterade åtgärderna har man byggt upp en strategisk projektportfölj. Åtgärdernas mål är att skapa allt bättre förutsättningar för att öka skogsbranschens välfärdseffekter och för att trygga ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Skogsstrategins mål förverkligas också i samband med det dagliga utvecklingsarbetet och genomförandet av andra strategier och program. Till exempel strategierna för bioekonomi, energi och klimat samt biologisk mångfald har en nära koppling till att förverkliga skogsstrategins mål. De regionala skogsprogram som ska utarbetas under 2015 underbygger också arbetet med att införa skogsstrategin och uppfylla målen.</p>	
Ämnesord	skogssektor, skogspolitik, hållbart skogsbruk, bioekonomi, mångfald, hållbar vård och användning av skog, skogsnäringens konkurrenskraft, nationellt skogsprogram, ekosystemtjänster, skoglig affärsverksamhet	
Publikationsseriens namn och nummer	Publikationer av Jord- och skogsbruksministeriet 6a/2015	
Publikationstema	skogsbruk	
	ISSN 1238-2531 (tryckt) ISSN 1797-397X (nätutgåva)	ISBN 978-952-453-909-8 (tryckt) ISBN 978-952-453-910-4 (nätutgåva)
	Sidor 54	Språk svenska
	Sekretessgrad Offentlig	Pris -
Försäljning av publikationen/ distributör	Jord- och skogsbruksministeriet www.mmm.fi	
Publikationens förläggare	Jord- och skogsbruksministeriet	
Tryckort och -datum:	Edita Prima, Helsingfors 2015	
Övriga uppgifter	-	

Kuvailulehti

Julkaisija	Maa- ja metsätalousministeriö	Julkaisu-aika Kesäkuu 2015
Tekijä(t)	Metsästrategia on valmistettu laajan sidosryhmäyhteistyön pohjalta maa- ja metsätalousministeriön johdolla ja kansallisen metsäneuvoston tuella.	
Julkaisun nimi	Kansallinen metsästrategia 2025 - Valtioneuvoston periaatepäätös 12.2.2015	
Tiivistelmä	<p>Valtioneuvosto antoi helmikuussa 2014 eduskunnalle metsäpoliittisen selonteon, joka ohjaa metsiemme käyttöä vuoteen 2050 asti. Kansallinen metsästrategia 2025:ssa priorisoidaan tavoitteet ja yksityiskohtaisemmat toimenpiteet metsäpoliittisessa selonteossa asetettujen strategisten päämäärien saavuttamiseksi. Metsästrategiaan on siten nostettu alan kehittämisen painopistealueet sekä muutostarpeiden kärjet, joihin seuraavien vuosien aikana julkisen vallan tulee erityisesti keskittyä.</p> <p>Metsästrategian visio on "Metsien kestävä hoito ja käyttö on kasvavan hyvinvoinnin lähde". Visioon pohjautuen on metsäpoliittisessa selonteossa asetettu strategiseksi päämääräksi: 1. Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille, 2. Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat ja 3. Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä.</p> <p>Ensimmäistä päämäärää toteutetaan tukemalla metsäalan jo olemassa olevien ja uusien yritysten kasvua ja kehittymistä, raaka-aineen saatavuutta sekä vaikuttamalla EU:n ja kansainväliseen metsäpolitiikkaan. Toisen päämäärän pyritään kehittämällä monipuolista ja tarpeita vastaavaa osaamista ja vahvistamalla hallinnon toimintaa. Kolmas päämäärä keskittyy metsien kestävään hoitoon ja käyttöön.</p> <p>Strategian toimeenpano edellyttää priorisoitujen toimenpiteiden toteuttamista. Priorisoiduista toimenpiteistä on muodostettu strateginen hankesalkku, joiden toteuttamisella tavoitellaan nykyistä parempia edellytyksiä metsäalan tuottaman hyvinvoinnin kasvattamiseksi sekä taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden turvaamiseksi. Metsästrategian tavoitteita toteutetaan myös osana jokapäiväistä kehittämistyötä sekä muiden strategioiden ja ohjelmien toteuttamista. Esimerkiksi biotalous-, energia- ja ilmasto- sekä biodiversiteettistrategioiden toimeenpanot kytkeytyvät olennaisesti metsästrategian päämäärien toteutumiseen. Vuoden 2015 aikana laadittavat alueelliset metsäohjelmat osaltaan tukevat metsästrategian toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista.</p>	
Asiasanat	metsäala, metsäpolitiikka, kestävä metsätalous, biotalous, monimuotoisuus, metsien kestävä hoito ja käyttö, metsäelinkeinon kilpailukyky, kansallinen metsäohjelma, ekosysteemipalvelut, metsiin perustuva liiketoiminta	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 6a/2015	
Julkaisun teema	metsätalous	
	ISSN 1238-2531 (Painettu) ISSN 1797-397X (Verkkajulkaisu)	ISBN 978-952-453-909-8(Painettu) ISBN 978-952-453-910-4 (Verkkajulkaisu)
	Sivuja 54	Kieli ruotsi
	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta -
Julkaisun myynti/ jakaja	Maa- ja metsätalousministeriö www.mmm.fi	
Julkaisun kustantaja	Maa- ja metsätalousministeriö	
Painopaikka ja -aika	Edita Prima, Helsinki 2015	
Muut tiedot	-	

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Skogarna erbjuder lösningar för människornas och samhällets behov	8
2 Förändrade förhållanden	10
2.1 Befolkningen, levnadsstandarden och efterfrågan på naturresurser ökar globalt	10
2.2 Globaliseringen fortsätter och informationstekniken utvecklas	10
2.3 Den internationella och nationella skogspolitiken blir mångsidigare och mera komplex	10
2.4 Den allmänna ekonomiska utvecklingen i Finland	11
2.5 Finlands skogsresurser och skogsbruk	11
2.6 Träförädlingsindustrin i Finland	14
2.7 Skogsbranschens tjänster och naturproduktbranschen	14
2.8 Sysselsättning och utbildningsbehov	15
2.9 Värderingar och attityder gentemot skogen	15
3 Strategiska mål, delmål och indikatorer	16
3.1 Finland är en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner	16
3.1.1 Skogsbranschen växer, branschföretagen förnyas och det utvecklas nya och växande företag	16
3.1.2 Råvarutillgången möjliggör ökad skogsanvändning och nya investeringar	18
3.1.3 EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken främjar en hållbar skogs- och virkesanvändning, dess legitimitet och konkurrenskraft	20
3.2 Skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras	21
3.2.1 Kompetensen inom skogsbranschen är mångsidig och möter de förändrade behoven	21
3.2.2 Förvaltningen är flexibel, verkningsfull och kundorienterad	23
3.3 Skogen används på ett aktivt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart och mångsidigt sätt	24
3.3.1 Skogsbruket är aktivt och företagsmässigt	24
3.3.2 Skogsnaturens biologiska mångfald samt ekologiska och sociala hållbarhet stärks	26
4 Strategisk projektportfölj utifrån målen – Genomförande och verkställighet av strategin	29
4.1 Skogsstrategins projektportfölj	29
4.2 Måluppfyllelse för skogsbranschen via andra strategier och program	36
5 Organisering av verkställigheten och uppföljningen av strategin	37
6 Finansiering av strategin	37

7 Strategins konsekvenser	38
7.1 Konsekvensbedömningens syfte och genomförande av den	38
7.2 Skogsstrategins ekonomiska konsekvenser, sociala konsekvenser och miljökonsekvenser	38
7.2.1 Ekonomiska konsekvenser	38
7.2.2 Sociala konsekvenser	38
7.2.3 Miljökonsekvenser	40
7.3 Osäkerhetsfaktorer	41
7.4 Projektportföljen	41
7.4.1 Analys av de strategiska projekten	43
7.5 Övriga kommentarer	48
Litteratur	49
Centrala definitioner	50
Faktaruta	51

Sammanfattning

Den finländska skogsbranschen kommer att genomgå betydande förändringar inom de närmaste tio åren. Skogsbranschen, skogsvården och skogsanvändningen samt välfärdseffekterna blir mångsidigare, vilket skapar stora möjligheter för branschen. I takt med nya investeringar integreras träförädlingsindustrin allt mera med olika sektorer inom den traditionella kemiska industrin och energiindustrin. De nya investeringarna i träförädlingsindustrin ökar efterfrågan på virke, främjar samhällets övergång från att använda fossila råvaror till att nyttja förnybara råvaror och hjälper till att öka skogarnas välfärdseffekter. Samtidigt förväntas även efterfrågan öka i fråga om skogsbranschens tjänster och naturproduktbranschen. Denna utveckling bör beaktas i skogspolitiken och annan politik som berör skogsbranschen. Skogsbranschen utgör en viktig del av den finländska bioekonomin, genom vilken Finland ska uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt.

Statsrådet överlämnade i februari 2014 till riksdagen en skogspolitisk redogörelse, som ska styra användningen av våra skogar fram till 2050. I den nationella skogsstrategin 2025 prioriteras de mål och detaljerade åtgärder som bidrar till att de strategiska målen i den skogspolitiska redogörelsen kan uppnås. I skogsstrategin ingår följaktligen de prioritetsområden för utvecklingen av branschen och de viktigaste förändringsbehoven som det allmänna särskilt ska koncentrera sig på under de närmaste åren. Utvecklingsbehoven granskas på ett flexibelt sätt och nya strategiska projekt kan inledas efter behov. Åtgärder behövs för att man med hjälp av tillväxt inom skogsbranschen och en hållbar skötsel och användning av skogarna ska kunna öka människornas välfärd i framtiden.

Skogsstrategin har beretts genom ett omfattande samarbete mellan olika intressentgrupper under ledning av jord- och skogsbruksministeriet och med stöd av nationella skogsrådet. Skogsstrategin har följande vision:
HÅLLBAR SKÖTSEL OCH ANVÄNDNING AV SKOGARNA SKAPAR ÖKAD VÄLFÄRD

Utifrån denna vision har man satt upp följande strategiska mål i den skogspolitiska redogörelsen:

1. Finland är en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner.
2. Skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras.
3. Skogarna används på ett aktivt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart och mångsidigt sätt.

Skogsstrategin innehåller 28 delmål, som har grupperats in i sju större helheter. Den första siffran i beteckningen för en viss helhet syftar på det strategiska mål som den ansluter sig till.

- 1.1 Skogsbranschen växer, branschföretagen förnyas och det utvecklas nya och växande företag
- 1.2 Råvarutillgången möjliggör ökad skogsanvändning och nya investeringar
- 1.3 EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken främjar en hållbar skogs- och virkesanvändning, dess legitimitet och konkurrenskraft
- 2.1 Kompetensen inom skogsbranschen är mångsidig och möter de förändrade behoven
- 2.2 Förvaltningen är flexibel, verkningsfull och kundorienterad
- 3.1 Skogsbruket är aktivt och företagsmässigt
- 3.2 Skogsnaturens biologiska mångfald samt ekologiska och sociala hållbarhet stärks

För att strategin ska verkställas krävs det att man genomför de åtgärder som är prioriterade. En strategisk projektportfölj har utformats utifrån de prioriterade åtgärderna, och genom åtgärderna eftersträvas allt bättre förutsättningar för att öka skogsbranschens välfärdseffekter och för att trygga ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Skogsstrategins målsättningar förverkligas också som ett led i det dagliga utvecklingsarbetet och genomförandet av andra strategier och program. Till exempel verkställandet av strategierna för bioekonomi, energi och klimat samt biologisk mångfald ansluter sig på ett väsentligt sätt till förverkligandet av målen för skogsstrategin. De regionala skogsprogram som ska utarbetas under 2015 stöder också verkställandet av skogsstrategin och förverkligandet av målen.

1 Skogarna erbjuder lösningar för människornas och samhällets behov

De förändringar på lång sikt som håller på att ske inom världsekonomin, befolkningstillväxten, klimatet, ekosystemen, tekniken och de samhälleliga strukturerna kommer att förändra samhället på många olika sätt både globalt och nationellt. Också den finländska skogsbranschen kommer att genomgå betydande förändringar inom de närmaste tio åren. Denna utveckling återspeglar sig på skogspolitiken och annan politik som berör skogsbranschen. Skogsbranschen, skogsvården och skogsanvändningen samt välfärdseffekterna blir mångsidigare, vilket skapar stora möjligheter för branschen. Finländarna kan dra nytta av en aktivare hållbar skötsel och användning av skogarna¹, till exempel i form av flera arbetstillfällen och ökade inkomster för individerna, ökade inkomster för att täcka statens och kommunernas utgifter, bättre rekreativ möjligheter och de miljöfördelar som skogarna medför, såsom förbättrad biologisk mångfald i skogsnaturen.

I denna skogsstrategi används en bred definition av begreppet skogsbranschen. Den omfattar förutom skogsbruket och träförädlingsindustrin (skogsindustrin, energiindustrin och den kemiska industrin) även produktion, förädling, tjänster och kollektiva nyttigheter som baserar sig på skogens övriga såväl materiella som immateriella produkter. Skogsbranschen utgör en väsentlig del av den finländska bioekonomin.

Exporten av träbaserade produkter utgör i dagens läge cirka 20 procent av det sammanlagda värdet av vårt lands varuexport. Den samhällsekonomiska betydelsen av produktionen inom skogsbioekonomin accentueras i och med att produktionsfaktorerna huvudsakligen är inhemska. Den finländska träförädlingsindustrins expansion och internationalisering har möjliggjort sektorns tillväxt, men den har samtidigt blivit allt mera beroende av globala trender och marknader. Faktorer som kommer att accentueras i framtiden är verksamhetens hållbarhet, material- och energieffektivitet, IKT, bioenergi, miljö- och nanoteknik samt utveckling och tillväxt inom grön kemi. Till exempel utvecklingen inom IKT har förändrat och fortsätter ännu att förändra människornas konsumtionsvanor och minskar på så sätt efterfrågan på tryckpapper. Å andra sidan använder en dryg tredjedel av företagen inom den kemiska industrin i Finland redan nu biobaserade råvaror och användningen av förnybara råvaror, såsom trä, håller på att öka. Användningen av trä för energiproduktion har ökat kraftigt och trä är för närvarande

1 Med hållbar skötsel och användning av skogarna avses att skogar och skogsmarker sköts och används så att mångfalden, produktiviteten, förnyelseförmågan och livskraften samt möjligheten till betydelsefulla ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner på lokal, nationell och global nivå nu och i framtiden bevaras, samt så att övriga ekosystem inte vållas skada. Termen hållbar skötsel och användning av skog innefattar också skydd av skog.

vår viktigaste energikälla. Som bakgrund till detta bidrar även klimatförändringen och en ökad miljömedvetenhet.

Även skogliga tjänster har en betydande tillväxtpotential. Marknaden för skogsbrukstjänster utvecklas, betydelsen av naturturism och användningen av skogar för rekreation och välbefinnande ökar och det utvecklas nya tjänster. Ekosystemtjänsterna – de fördelar som naturen för med sig för människorna – är en viktig källa till välbefinnande för finländarna. På lång sikt är fungerande ekosystem av central betydelse om tillgången till ekosystemtjänster ska kunna tryggas för kommande generationer. Skogarna är en källa till både psykiskt välbefinnande och kultur för finländarna. På lokal nivå medför skogarna välfärd även genom deras inverkan på regionalekonomin. I de regionala skogsprogram som ska utarbetas på basis av den nationella skogsstrategin kan man betona olika regioners styrkor i enlighet med utvecklingen av en diversifierad och mångsektoriell hållbar skogsbransch.

Statsrådet överlämnade i februari 2014 till riksdagen en skogspolitisk redogörelse, som ska styra användningen av våra skogar fram till 2050. Riksdagen godkände i maj 2014 ett ställningstagande till redogörelsen som var i linje med jord- och skogsbruksutskottets betänkande. I riksdagens ställningstagande betonas bland annat Finlands naturliga förutsättningar och kompetens som världsledande skogsnation, en ökad användning av trä som råvara, underlättande av generationsskifte för att främja aktivt företagande med utgångspunkt i användningen av skog och skapande av förutsättningar för nya investeringar. I ställningstagandet betonas dessutom initiativkraftigt och konsekvent påverkande av beredningen inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet.

I den nationella skogsstrategin 2025 (NSS 2025) prioriteras de mål och detaljerade åtgärder som bidrar till att de strategiska målen i den skogspolitiska redogörelsen kan uppnås. Åtgärder behövs för att man med hjälp av tillväxt inom skogsbranschen och god skogsvård ska kunna öka människornas välfärd i framtiden. Strategi-processen innebär att det måste göras val. I skogsstrategin ingår de prioriterade områdena för utvecklingen av branschen och de viktigaste förändringsbehoven som det allmänna särskilt ska koncentrera sig på under de närmaste åren. Utvecklingsbehoven granskas på ett flexibelt sätt och strategiska projekt kan inledas efter behov.

Statsrådet godkände den nationella skogsstrategin 2025 i form av ett principbeslut den 12 februari 2015. Skogsstrategin utgör i fortsättningen Finlands nationella skogsprogram.

Skogsstrategins vision är tagen direkt ur den skogspolitiska redogörelsen och tar sikte på år 2050. Visionen är följande:

HÅLLBAR SKÖTSEL OCH ANVÄNDNING AV SKOGARNA SKAPAR ÖKAD VÄLFÄRD

Visionen framhäver den mångsidiga välfärd som skogarna kan skapa och det att skogarna erbjuder lösningar för människornas och samhällets behov. Genom skogspolitiken skapar vi förutsättningar för en skogsbaserad växande bioekonomi och mångsidigare välfärd.

Att förverkliga visionen och öka skogarnas välfärdseffekter kräver framgång på branschens viktigaste utvecklingsområden. Utifrån denna vision har man satt upp följande strategiska mål i den skogspolitiska redogörelsen (bild 1):

1. Finland är en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner.
2. Skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras.
3. Skogarna används på ett aktivt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart och mångsidigt sätt.

Den skogspolitiska redogörelsens långsiktiga strategiska mål har tagits med som sådana i skogsstrategin. De strategiska målen bildar en helhet där visionens välfärdsökning granskas ur tre kompletterande perspektiv. När målen realiseras ökar välfärden på ett mångsidigt sätt. Finland är ett samhälle som producerar resurseffektiva skogsbaserade produkter och tjänster med högt förädlingsvärde för export och inhemsk konsumtion och som sörjer för hållbarheten i skogsbranschens hela värdekedja på ett balanserat sätt. Den finländska skogsbranschens konkurrenskraft bygger på framgångsrik och proaktiv samordning av dessa faktorer under de pågående förändringarna i vår omvärld.

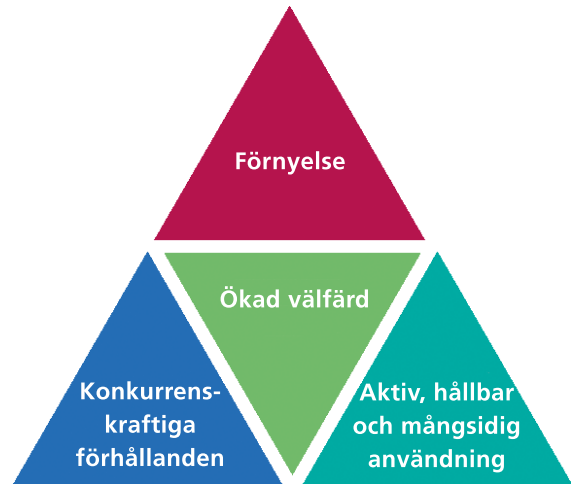

Bild 1. Visionen och de strategiska målen bildar en triangel med visionens välfärdsökning i centrum och de sammanlänkade strategiska målen i hörnen.

Den nationella skogsstrategin stöder för skogarnas del genomförandet av bioekonomistrategin. Skogsrelaterade riktlinjer finns också i andra strategier och program (bild 2 och kapitel 4). Exempel på sådana är bland annat det strategiska programmet för skogsbranschen (MSO), handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSO), den energi- och klimatpolitiska strategin, den nationella strategin för biologisk mångfald och landsbygds- och regionalpolitiska strategier och program. Bioekonomistrategin utgör den övergripande strategin. Skogspolitiken påverkas dessutom av en rad politiska riktlinjer på internationell nivå och EU-nivå. I den skogspolitiska redogörelsen och nationella skogsstrategin sammanställs och samordnas de skogsrelaterade riktlinjerna.

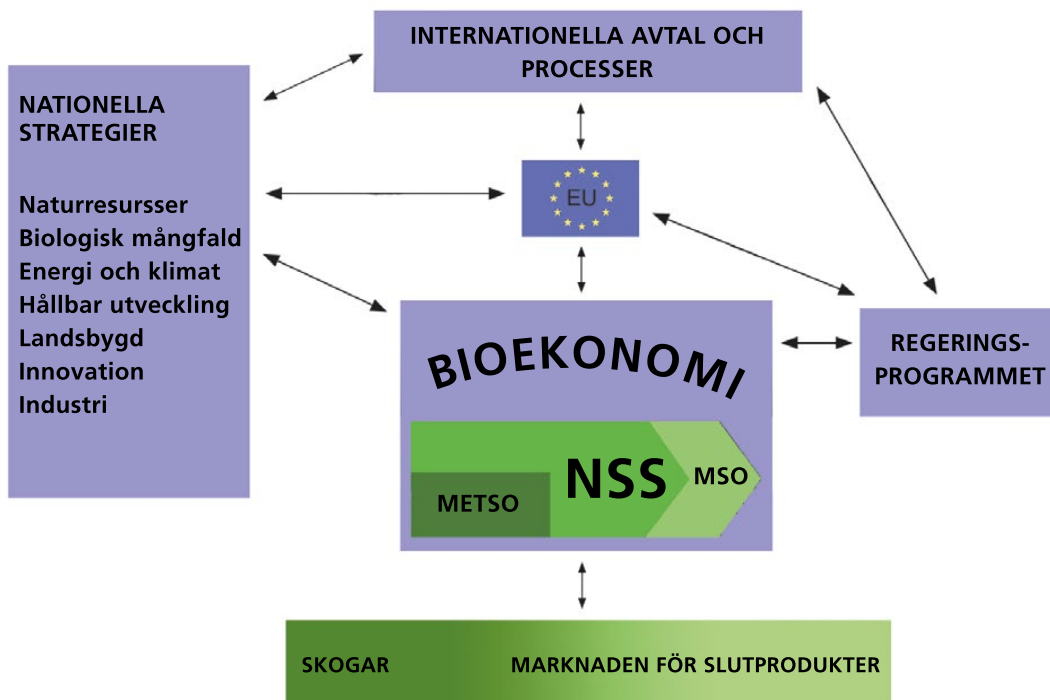

Bild 2. Den nationella skogsstrategins sammanlänkning med andra politiska riktlinjer, NSS = den nationella skogsstrategin, MSO = det strategiska programmet för skogsbranschen

2 Förändrade förhållanden

De förändrade förhållandena i skogsbranschen har analyserats i statsrådets skogspolitiska redogörelse 2050. Här presenteras kort de viktigaste faktorerna som inverkar på verksamhetsmiljön och de förändringar som har skett efter redogörelsen.

2.1 Befolkningen, levnadsstandarden och efterfrågan på naturresurser ökar globalt

Jordens befolkning förutspås öka till nio miljarder fram till 2050, då 70 procent av människorna kommer att bo i städer. Urbaniseringen, teknikutvecklingen, en högre utbildningsnivå, arbetskraftsökningen, den växande handeln med tjänster och FoU främjar tillväxten i världsekonomin. Enligt OECD:s prognoser kommer världsekonomin i snitt att växa tre procent per år under de följande 50 åren, men tillväxten torde avta efter 2030. Denna tillväxt gör det möjligt för levnadsstandarden, den allmänna välfärden och konsumtionen att öka i en stor del av världen.

Det är framför allt tillväxtländerna som är världsekonomin tillväxtmotorer. Den ekonomiska tillväxten ökar konsumtionen av skogsprodukter på global nivå, vilket tydligast märks i Asien och Afrika. Efterfrågan på produkter med högre förädlingsgrad och på skogsnyttigheter som saknar marknad ökar.

Energibehovet ökar och det beräknas att den förnybara energins andel kommer att stiga till cirka 30 procent fram till 2035. I takt med att efterfrågan på naturresurser ökar används de också mera effektivt, och teknikutvecklingen gör det möjligt att utnyttja nya resurser. Det globala behovet av jordbruksmark väntas öka fram till 2030, bland annat till följd av att efterfrågan på mat och odlade biobränslen ökar. Förändringarna torde innebära att jordens skogar kommer att minska med 13 procent fram till 2050.

Förutom befolkningstillväxten utgör klimatförändringen, tillgången till rent vatten, förändrad markanvändning och minskad biologisk mångfald centrala problem för denna utveckling. På grund av att jordens bärkraft är begränsad måste konsumtionen och produktionen bli hållbar. Med hjälp av ny resurssnål teknik bör utvecklingen dock kunna vändas. Genom anpassning till klimatförändringen kan man minska samhällens sårbarhet i fråga om effekterna av klimatförändringen. Man har försökt reagera på minskad biologisk mångfald genom till exempel skydd och naturvård.

2.2 Globaliseringen fortsätter och informationstekniken utvecklas

De olika leden i värdekedjorna för biomassa, liksom även andra råvaror, blir mera utspridda över världen i och med globaliseringen. Tyngdpunkten i produktionen av bland annat papper och kortfibrig massa har flyttats till länder där produktionskostnaderna är förmånligare, även om kostnaderna utjämnas över tid mellan tillväxtländerna och industriländerna. Förutom produktionskostnaderna påverkas utplaceringen av industrin även av bland annat logistikkostnader och tillgången till råvaror. Ny teknik, robotik och nya innovationer skapar konkurrenskraft i industriländerna och utvecklingen kan också vända. Å andra sidan fortsätter internet och digitaliseringen av information att förändra verksamheten och konkurrensen för alla företag. Informationsteknikens utveckling torde leda till att även tillväxtländerna allt mer övergår från tryck- och skrivpapper till elektroniska former av kommunikation och marknadsföring. Informationstekniken möjliggör emellertid också nya produkter och tillämpningar i skogsbranschen.

Utsikterna för vissa traditionella pappers- och kartongprodukter och för långfibrig massa är betydligt ljusare än för grafiskt tryckpapper. Efterfrågan på kartong till konsumentförpackningar väntas öka, eftersom förpackningen globalt sett ökar med cirka tre procent per år. Kartongförbrukningen har ökat genom att e-handeln ökar förpackningen av produkter. Behovet av smarta förpackningar ökar globalt när man bland annat vill förbättra matens hållbarhet, och en åldrande befolkning har behov av smarta läkemedelsförpackningar. Även hushålls-, hygien- och mjukpapper har en växande marknad. Likaså växer den globala efterfrågan på massa, och träfiber ersätter allt oftare fibrer som har producerats från fossila naturresurser.

2.3 Den internationella och nationella skogspolitiken blir mångsidigare och mera komplex

Den internationella miljölagstiftningen och dess ökande omfattning samt internationella avtal är en central faktor som påverkar skogsbranschen. Detta accentueras i och med att EU saknar en rättsregelbaserad gemensam skogspolitik. Skogssektorn påverkas kraftigt av bland annat den EU-politik som bedrivs i fråga om jordbruk, energi och klimat, naturresurser och handel. I europeisk politik betonas bland annat materialeffektivitet och koldioxidsnålhet. EU:s skogsstrategi siktar på bättre samordning av skogspolitiken i EU:s beslutsfattande. Målet med strategin är att främja och säkerställa ett hållbart skogsbruk, balans mellan olika former av skogsanvändning och att bidra till en konkurrenskraftig och lönsam bioekonomisk värdekedja.

I och med att den politik som gäller skogarna och skogsbranschen blir mera komplex blir den också svårare att förutsäga. Bevakningen av politiken och sökandet efter påverkningsmöjligheter blir allt viktigare och en allt större utmaning, eftersom skogsbranschen kraftigt påverkas av yttre förändringsfaktorer och politik. Politikens ökade komplexitet är också en följd av skogsbranschens egen di-

versifiering och verksamhet över de traditionella sektorsgränserna. Ur aktörernas perspektiv är det viktigt att politiken är förutsägbar med tanke på samhällsutvecklingen, bland annat i främjandet av innovationer och dyra investeringar med lång verkningstid.

2.4 Den allmänna ekonomiska utvecklingen i Finland

I jämförelser som har gjorts av World Economic Forum (WEF) har Finland under flera år placerat sig bland de tre konkurrenskraftigaste länderna. Det finns alltså goda förutsättningar för att utveckla skogsbranschen i Finland. Finlands utmärkta placering i dessa jämförelser bygger framför allt på ett fungerande samspel mellan ekonomin och samhällets institutioner, innovation, befolkningens hälsa och hög kompetens. I en färsk jämförelse som gjordes av Världsbanken kom Finland dessutom på 19 plats av 185 länder när förutsättningarna för att driva företag bedömdes.

Det globala ekonomiska läget just nu återspeglar sig på den finländska skogsbranschen. Den viktigaste förändringen håller på att ske i den traditionella industriella strukturen genom minskad produktion i pappersindustrin. Näringsstrukturen bör diversifieras. Det har förutspåtts att Finlands ekonomi kommer att lida av en utdragen fas av långsam tillväxt på kort sikt och av ogynnsamma effekter från förändringar i produktionsstrukturen. Den åldrande befolkningen försämrar också ekonomins tillväxtpotential och ökar de offentliga utgifterna. Till följd av den svaga exportutvecklingen har Finland i flera år haft ett underskott i handelsbalansen. Handelsbalansens nuvarande utveckling kan inte bara förklaras med konjunkturen, utan försämringen beror också på strukturförändringen i finländsk industri. Rent allmänt kan man konstatera att Finland behöver såväl allmänna som mera omfattande strukturpolitiska lösningar för olika sektorer för att ekonomin åter ska få ett uppsving.

För att utveckla nya typer av industriproduktion och affärsverksamhet kring tjänster krävs det ett motiverande företagsklimat där försök och misslyckanden är tillåtna. Enligt bedömningar som har gjorts växer tjänsternas andel av Finlands bruttonationalprodukt medan industrins och primärproduktionens andel minskar. Tjänsterna står nu för cirka 70 procent av bruttonationalprodukten och det totala antalet sysselsatta. I takt med att det allmänna välbefindandet ökar, ökar även efterfrågan på produkter med högre förädlingsgrad och tjänster. Den ökade miljömedvetenheten syns i betoningen av produktionens hållbarhet.

För att den offentliga ekonomin ska balanseras krävs det stram hushållning. Man blir tvungen att mera kritiskt än tidigare granska statens satsningar i form av finansiering för utvecklingen av verksamheter. På grund av inbesparingarna i den offentliga ekonomin måste resurserna vara mera målinriktade, och samtidigt försöker man hitta nya gemensamma finansieringsmodeller för den offentliga och privata sektorn. För att den offentliga ekonomin ska balanseras krävs det också att funktionerna blir effektivare och mera rationella.

2.5 Finlands skogsresurser och skogsbruk

De finländska skogarna växer mera än någonsin tidigare under den tid Finland har varit ett självständigt land. Skogarnas tillväxtökning beror på ett ökat virkesförråd, en större andel unga skogar och satsningar på skogsvård och skogsförbättring. Klimatförändringen torde leda till att tillväxttakten för de finländska skogarna ytterligare kommer att öka framför allt i norr och i torvmarksskogar. Skogarnas årliga tillväxt är enligt den elfte riksskogstaxeringen 104,5 miljoner kubikmeter, av vilket ekonomiskogarnas tillväxt är cirka 99 miljoner kubikmeter (bild 3). Den ökning av virkesförrådets volym och tillväxt som inleddes på 1970-talet fortsätter, och tack vare det kommer också avverkningspotentialen att öka.

Under de senaste åren har avverkningarna varit betydligt mindre än de uthålliga avverkningsmöjligheterna. De uthålliga avverkningsmöjligheterna för gagnvirke uppskattas vara cirka 73 miljoner kubikmeter per år under åren 2010–2019. Utöver detta är motsvarande uttag av energived 21 miljoner kubikmeter per år, av vilket stamvirket står för 7,3 miljoner kubikmeter. Det uppskattade uttaget av energived är fast knutet till avverkningen av gagnvirke, eftersom cirka 66 procent av det utgörs av hyggesrester och stubbar från avverkningen av gagnvirke. Det uppskattade högsta hållbara uttaget av gagnvirke kommer att stiga under de kommande årtiondena. För 2025 uppskattas det högsta möjliga uthålliga uttaget av gagnvirke vara cirka 78 miljoner kubikmeter per år, och motsvarande siffra för energived av stamvirke är 10 miljoner och för stubbar och kvistar cirka 12 miljoner kubikmeter per år. Om till exempel klimatmålen enligt Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod beaktas i kalkylen blir de uthålliga avverkningsmöjligheterna mindre än detta (se avsnitt 3.1.2). Dessutom bör man beakta att utbudet av virke i praktiken är mindre än de uthålliga avverkningsmöjligheterna.

Klimatförändringen förväntas öka de finländska skogarnas stamvedstillväxt på mineraljordar med cirka 10 procent fram till 2020 och 29 procent fram till 2050, vilket inte har beaktats i ovanstående beräkningar i och med att uppskattningarna är osäkra. För att det ska ske en tillväxtökning krävs det god skötsel av skogarna. En tillväxtökning höjer avverkningspotentialen och skapar flera möjligheter att utnyttja skogarna i framtiden. Samtidigt måste man också kontrollera de risker som klimatförändringen innebär för skogarnas hälsa. Uppföljningen av skogsskador bör vara aktiv och man bör kunna reagera på skador redan i ett tidigt skede.

De privata skogarna har stor betydelse för skogsbranschens utveckling eftersom cirka 80 procent av industrins inhemska råvirke kommer från dem. De årliga rotprisinkomsterna uppgår till cirka 1,5 miljarder euro. Enligt bedömningar som har gjorts är framtidens skogsägare mest sannolikt stadsbor, högutbildade och också ekonomiskt sett mindre beroende av skogsinkomsterna. Trots förändringarna kommer skogarna att skötas och användas aktivt om förutsättningarna för skogsbrukets lönsamhet bevaras och intresset för skogsanvändningen i övrigt kan

Bild: Antti Otsamo

hållas vid liv. För att skogsbranschen ska växa krävs det aktivt och företagsmässigt skogsägande samt till exempel förbättringar av ägar- och gårdsstrukturen.

De uthålliga avverkningsmöjligheterna ska utnyttjas och dessutom behövs det aktiva åtgärder i fråga om skötseln av plantskog och ungskog, så att en god tillväxt kan tryggas även på lång sikt. Eftersläpningen i vården av ungskog har emellertid ökat under de senaste åren. I Finland finns det sammanlagt närmare 1,6 miljoner hektar plantskog eller ungskog där plantskogsvården eller den första gallringen är försenad ur ett skogsvårds-perspektiv. Om ung skog är övertät blir trädens diametertillväxt långsammare och eftersläpningen begränsar skogarnas framtida avverkningspotential. Arealerna för gräs- och slyröjning och vård av ungskog bör fördubblas jämfört med nu.

Förutom aktiv skogsvård ökar även betydelsen av skogsträdsförädling. Genom att använda förädlat skogsodlingsmaterial som har anpassats till olika växt- och klimatförhållanden, kan man beroende på träslag och frönas förädlingsgrad, öka stamvedstillsväxten med 15–30 procent utan att pruta på kvalitetsegenskaperna. Dessutom är utvecklandet av trädens kvalitetsegenskaper och motståndskraft mot sjukdomar och skadedjur viktiga mål för förädlingen i strävan efter att möta behoven inom bioekonomin. Biotekniken erbjuder lovande metoder för att påskynda och målinriktade skogsträdsförädlingen.

De finländska skogarna har stor betydelse för klimatet. Kolsänkan, det vill säga den mängd koldioxid som binds upp ur atmosfären när skogen växer, har under åren 1990–2012 varierat mellan 22 och 50 miljoner ton koldioxid. På årsnivå motsvarar detta 30–60 procent av Finlands totala utsläpp. Genom aktiv skötsel och användning av skogarna upprätthåller man skogarnas förmåga att binda koldioxid och ersätter samtidigt de fossila bränslena och andra icke-förnybara råvaror. Omfattningen och strukturen av avverkningarna inverkar mest på utvecklingen av skogliga kolsänkor. Finland har förbundet

sig internationellt att fram till 2020 upprätthålla en kolsänka som omfattar 17–18 miljoner ton koldioxid per år. Kolsänkorna och träprodukterna har en viktig roll att spela i klimatpolitiken även framöver, vilket bör beaktas när man ställer upp målen för avverkningsvolymen och bioenergin.

I Finland beräknas kollagret i moskogarnas jordmån uppgå till cirka 1 300 miljoner ton och i torvmarkerna till cirka 5 500 miljoner ton. Trädbeståndets biomassa binder cirka 700 miljoner ton kol. Trädbeståndets kollager ökar när den årliga tillväxten är större än den årliga avgången. Storleken på jordmånens kollager varierar i enlighet med förändringar i växtlighetens produktion av förna, väderförhållandena och avverkningar. I Finland har kollagren i skogsväxtligheten och skogarnas jordmån ökat, det vill säga skogarna har fungerat som kolsänka, även om en del av skogarnas tillväxt samtidigt har använts till träprodukter och bioenergi.

En betydande del av de arter som lever i Finland är direkt eller indirekt beroende av skogen. Nästan hälften av de cirka 45 000 arter som är kända i Finland lever i skogar på mineraljord. Dessa skogar är primärt habitat för sammanlagt 814 hotade arter och 36,2 procent av alla hotade arter lever i dem. I inventeringen av hotade arter var emellertid totalt 9 procent av alla skogslevande arter som inventerades hotade. På torvmarker, inklusive öppna mossar, lever 104 hotade arter (4,6 procent av alla hotade arter), av vilka cirka 25 procent har myrar eller kärr som sitt primära habitat.

Av Finlands landareal utgörs 13 procent av skogar som omfattas av skydd eller begränsat skogsbruk². Förutom skyddsområden inbegriper siffran bland annat sådana särskilt viktiga livsmiljöer som avses i skogslagen. Strikt skyddade skogar utgör nio procent, vilket är en stor andel internationellt sett. Skyddsområdena är dock ojämnt fördelade över landet med tanke på behoven: i södra Finland utgör de strikt skyddade skogarna 2,3 procent av markarealen jämfört med 15,8 procent i norra Finland.

² Med skog avses skogs- och twinmark.

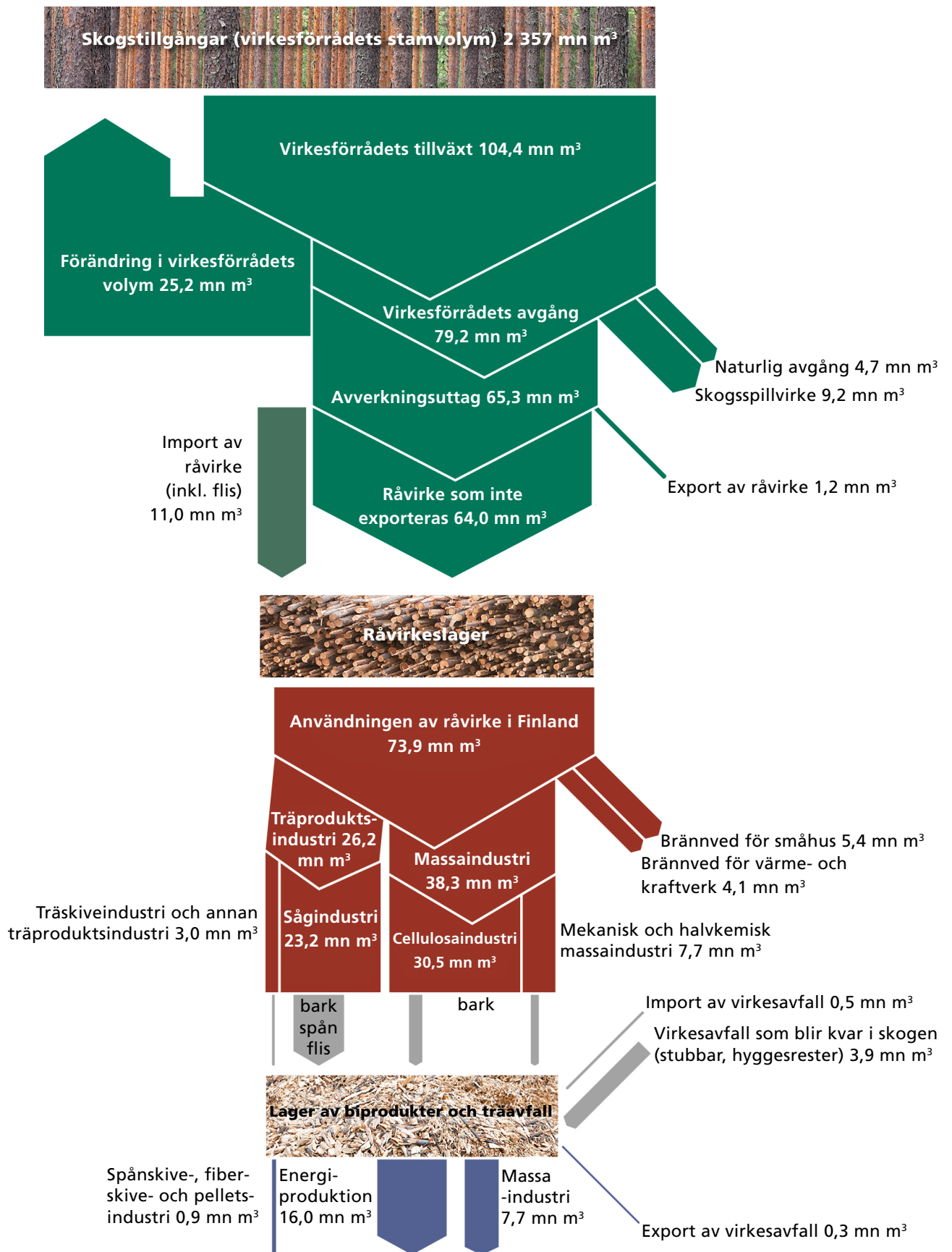

Bild 3. Virkesflödet i Finland 2013, källa: Skogsstatistisk årsbok 2014

2.6 Träförädlingsindustrin i Finland

I takt med att bioekonomin utvecklas kan man räkna med betydande nya investeringar i skogsbranschen och en mångsidigare skogsanvändning. Till exempel nya investeringar i produktionen av massa, bioenergi och flytande biobränslen kommer att medverka till en ökad användning av virke. Investeringssintresset hos den industri som använder virke har ökat, även om det fortfarande är svagt inom många andra sektorer. God tillgång till virke är en central förutsättning för att nya investeringar ska göras.

I Finland planeras det ett flertal investeringsprojekt inom träförädlingsindustrin, och om de förverkligas kommer den årliga nettoanvändningen av virke att öka med cirka 6,5 miljoner kubikmeter fram till 2020. Den viktigaste enskilda investeringen är den massafabrik och det bioraffinaderi med en kapacitet på 1,3 miljoner ton som planeras i Äänekoski, och som ensamma kommer att öka efterfrågan på massaved med ungefär fyra miljoner kubikmeter. Dessutom ökar de nuvarande fabrikenas investeringar i utveckling samt förändringar i produktionsinriktningarna behovet av virke. Projekten kommer främst att använda barrmassaved. Dessutom kan man vänta sig att efterfrågan på framför allt barrtimmer kommer att öka både direkt och indirekt till följd av projekten. Också andra nya produkter kan redan på kort sikt öka produktionsvärdet och höja konkurrenskraften för traditionella produkter, till exempel genom att biprodukter används, även om de inte nödvändigtvis direkt ökar efterfrågan på virke. Totalt sett förväntas industrins årliga efterfrågan på gagnvirke öka med över nio miljoner kubikmeter i Finland fram till 2020. Trots det inhemska virkesförrådet kommer också importerat virke att vara en viktig råvarukälla i framtiden.

I takt med nya investeringar integreras träförädlingsindustrin allt mera med olika sektorer inom den traditionella kemiska industrin och energiindustrin. De flytande biobränslena är ett gott exempel på nya produkter inom skogsbranschen, där de traditionella industrisektorerna har integrerats. Materialeffektivitet och utvecklingen av nya produkter med hög förädlingsgrad accentueras i de nya investeringarna. En mångsidig vidareförädling av virkesförrådet och skogarnas övriga biomassaförråd förutsätter samarbete mellan flera olika sektorer. Det handlar om en övergripande förändring av tänkesättet, som kräver att många aktörer och sektorer engagerar sig i utvecklingsarbetet.

Träbränslena har passerat oljeprodukterna och blivit den viktigaste energikällan i Finland, och står nu för cirka 25 procent av den totala energikonsumtionen. År 2013 användes avfallsslam från träförädlingsindustrin till en motsvarighet av 38 terawattimmar och fasta träbränslen till en motsvarighet av 54 terawattimmar. Av de fasta träbränslena står skogsflis för under hälften av användningen, men andelen har ökat stadigt sedan början av 2000-talet. Utvecklingen av skogsflisanvändningen har följt den skyldighet att utöka den förnybara energin som EU har ålagt Finland, och användningen för energiproduktion har tiodubblats under 2000-talet. Målet för användningen av skogsflis har satts till 25 terawattimmar fram till 2020, vilket

Bild: UPM

motsvarar cirka 13 miljoner fastkubikmeter (m³f) skogsflis per år. År 2013 användes 8,7 miljoner kubikmeter skogsflis (17,4 TWh), av vilket 8,0 miljoner kubikmeter (cirka 16 TWh) användes i värme- och kraftverk.

Den ökade användningen av skogsflis har krävt betydande investeringar. Förutom de investeringar som redan har gjorts planeras det investeringar till ett värde av cirka 2,2 miljarder euro i sex kraftverk för samproduktion och tio värmecentraler fram till 2020. Virkesanvändningen i dessa anläggningar planeras uppgå till 5–6 miljoner kubikmeter. I privathushållen användes det dessutom sammanlagt 6,7 miljoner kubikmeter brännved och virkesavfall samt skogsflis för energiändamål.

2.7 Skogsbranschens tjänster och naturproduktbranschen

Efterfrågan på skogsbranschens mångsidiga tjänster väntas öka. Skogsbranschens tjänster kan delas in i tjänster som gäller träförädlingsprodukter, skogsbruk och andra tjänster som hänför sig till skogar. Tjänster som hänför sig till träförädlingsprodukter, såsom förvaltning, programmering, planering, forskning, produktutveckling, teknik, marknadsföring, försäljning, konsultverksamhet och utbildningsverksamhet, är vid sidan av produktionen en viktig del av industriverksamheten och deras betydelse kan öka ytterligare i den finländska skogsbranschen. I takt med digitaliseringen torde tjänsternas betydelse accentueras även i skogsbranschen.

Tjänster som hänför sig till skogsbruk består av olika skogstjänster som riktar sig till skogsägare och som gäller planering av skogsvård och skogsanvändning eller entreprenadtjänster, såsom till exempel virkesdrivning. Dessutom omges skogsbruket av olika rådgivningstjänster och till exempel inventerings-, regionplanerings-, förvaltnings-, forsknings- och utbildningstjänster relaterade till skogsresurser. När ägandets struktur förändras ökar behovet av e-tjänster och utveckling av en marknad för skogsbrukstjänster. Den största tillväxtpotentialen för företagande finns inom planerings- och rådgivningstjänsterna och skogsvårdstjänsterna. Finländsk kompetens är uppskattad även internationellt, vilket har medfört att bland annat konsultverksamheten i branschen har utvidgats till den internationella marknaden.

Av de övriga skogsrelaterade tjänsterna hänför sig de viktigaste till turism och rekreation. Turismen till norra Europa uppskattas öka med i genomsnitt 2,2 procent per år under åren 2010–2020 och med 1,4 procent per år under åren 2020–2030. Siffrorna inbegriper all turism, men naturturismen väntas öka klart snabbare än turismen i genomsnitt. Den finländska naturen är en konkurrensfördel på den europeiska turistmarknaden och den blir ännu attraktivare i takt med att miljömedvetenheten ökar. Också vildmarksturismen ökar. Turismen kan också kopplas samman med tjänster för hälsa och välbefinnande som baserar sig på naturen. Dessutom kan det utvecklas nya marknader för ekosystemtjänster som för närvarande saknar en marknad, såsom tjänster som hänför sig till skogarnas vattenhushållning. Även skogsägarna kan dra ekonomisk nytta av sådana tjänster.

I naturproduktbranschen ger utnyttjandet av skogarnas råvaror stora möjligheter att utveckla en ny, framgångsrik affärsverksamhet. Naturproduktbranschens affärsverksamhet kan utökas inte bara inom primärproduktionen utan också inom till exempel livsmedels-, bioteknik-, kosmetika- och läkemedelsindustrin. Även den värdeökning som viltvården och renskötseln medför kan utökas jämfört med nu. Betydande är också den verksamhet där naturprodukter kombineras med olika hälsotjänster och turism. I utvecklingen av nya skogsbaserade innovativa produkter och tjänster behövs det samarbete över branschgränserna samt nätverkande mellan olika affärsområden i branschen. Dessutom stiger det totala värdet av traditionella naturprodukter såsom bär, svampar och vilt till hundratals miljoner euro på årsnivå. De är en viktig biprodukt från skogarna både ekonomiskt och socialt.

2.8 Sysselsättning och utbildningsbehov

Förnyelsen av skogsbranschen gör kompetensbehoven för branschens anställda och företagare mera diversifierade. I framtiden kommer skogsbranschen följaktligen att allt oftare sysselsätta sakkunniga personer från sektorer utanför den traditionella skogsbranschen. År 2013 sysselsatte den traditionella skogsindustrin och skogsbruket 65 000 personer, men indirekt sysselsätter skogsindustrin redan i dag ungefär fyra gånger flera inom andra sektorer. I bioekonomistrategin har man satt som mål att den framväxande bioekonomin ska skapa 100 000 nya

arbetsplatser i vårt land. Även sådant som digitalisering, robotifiering, cleantech och affärskompetens kommer att påverka de framtida kompetensbehoven i skogsbranschen. Riktlinjer för utvecklandet av den utbildning som faller under undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och den forskning som bedrivs vid universiteten finns i utvecklingsplanen för utbildning (KESU). Nästa utvecklingsplan blir färdig år 2015.

I framtiden torde det skapas nya arbetstillfällen i Finland utifrån tillverkningen och utvecklingen av nya biomassabaserade produkter såsom bioenergi och transportbiobränslen, träbiomassabaserade kemikalier och nya material. Exportmarknaden spelar en viktig roll i skapandet av arbetstillfällen. Skogsbaserade tjänster torde sysselsätta fler i framtiden, men en del av de nya arbetstillfällen som skapas ersätter gamla arbetstillfällen.

Produktiviteten inom skogsvården väntas öka till följd av skogsvårdsarbetets mekanisering. Trots detta beräknas behovet av arbetskraft öka inom skogsbruket med anledning av att användningen av virke ökar, det är en stor pensionsavgång i branschen och efterfrågan på skogstjänster ökar.

Behovet av yrkesutbildning i skogsbranschen kommer att öka i synnerhet inom virkesdrivning och logistik. Framför allt tillgången på kompetenta skogsmaskinförare och timmerbilförare måste säkras. Dessutom bör man åtgärda det behov av arbetskraft som vidareförädlingen av biomassa ger upphov till och möta de nya kompetensbehoven. En universitetsutbildning som grundar sig på vetenskaplig forskning och yrkeshögskoleutbildning inom skogsbruk och bioekonomi är livsviktiga för skogsbranschen och dess förnyelseförmåga. Förutom yrkeskompetens som grundar sig på vetenskaplig forskning bör utbildningen också erbjuda en god utgångspunkt för utveckling av företagande och nya produkter och tjänster. Den praktiska tillämpningen av forskning spelar en nyckelroll.

2.9 Värderingar och attityder gentemot skogen

Människornas förhållande till naturen är på väg att förändras mot större miljöhänsyn och bevarande, och andra skogsvården än de virkesproduktionsmässiga har blivit viktigare. Den ökade miljömedvetenheten stöder efterfrågan på hållbart producerade produkter som har tillverkats av förnybara råvaror. Andra skogliga ekosystemtjänster än virkesproduktionen, såsom rekreation och kulturvärden, har observerats utgöra trender som i ökad grad påverkar den finländska skogsbranschens förhållanden. I framtiden blir det alltså ännu viktigare att samordna olika skogsanvändningssätt.

Den breda skogsägarbasen i Finland bidrar till skogsvårdens och skogsanvändningens legitimitet. Å andra sidan förändrar urbaniseringen, förändringen i befolkningens åldersstruktur och invandringen människornas förhållande till naturen och skogen. Genom att utveckla ett gott och mångsidigt förhållande till skogen säkerställer man legitimiteten för en hållbar skogsvård och skogsanvändning.

3 Strategiska mål, delmål och indikatorer

I enlighet med de riktlinjer som har dragits upp i statsrådets skogs-politiska redogörelse innehåller den nationella skogsstrategin de åtgärder som är bäst för att öka välfärden och som den offentliga sektorn har möjlighet att påverka. Genom åtgärderna skapas det en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för en skogsbaserad näringsverksamhet i förnyelse och för tryggheten av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna. I den projektportfölj som ska sammanställas för verkställandet av skogsstrategin kan det också ingå åtgärder inom den privata sektorn som är kopplade till de skogspolitiska utvecklingsåtgärderna.

De delmål och åtgärdshelheter som ska realisera de strategiska målen har granskats med hänsyn till genomslagskraften, finansieringen, processerna och strukturerna samt personresurserna. Med genomslagskraft avses att de ska leda till samhällig nytta. Till exempel genom att satsa på kundorienterade myndighetsfunktioner uppnår man med samma resurser fler av de effekter som eftersträvas. Åtgärderna genomförs inom ramen för den offentliga ekonomins plan och godkända budgetar, vilket betyder att den finansiering som finns måste riktas in på de åtgärder som är viktigast med tanke på utvecklandet av skogsbranschen. Till exempel genom att fokusera den FoU-verksamhet som finansieras med offentliga medel på utvecklandet av affärsverksamheten inom den skogsbaserade bioekonomin svarar man på förändringarna i omvärlden. Genomslagskraft uppnås även genom utveckling av processer och strukturer. Man bör till exempel på bred front använda det datamaterial som myndigheterna har till sitt förfogande även till att främja näringarna.

Måluppfyllelsen beskrivs genom indikatorer, som huvudsakligen är effektindikatorer. Indikatorerna beskriver på så sätt utvecklingen inom skogsbranschen mera allmänt än vad som direkt kan påverkas genom strategiåtgärderna. Med hjälp av en indikator kan man i denna strategi beskriva flera måluppfyllelser. Förutom att använda indikatorer så görs det också kvalitativa utvärderingar av måluppfyllelsen. Ett exempel på sådan kvalitativ utvärdering är huruvida utbildningen motsvarar kompetensbehoven inom skogsbranschen.

3.1 Finland är en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner

Den offentliga sektorn har som uppgift att skapa en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner. Genom politiken främjas innovationer relaterade till skogar, skogsägande och användning av träråvara samt företagsamhet, nya investeringar, tillväxt i affärsverksamheten och nya arbetstillfällen. I den finländska träförädlingsindustrin betonas i fortsättningen en resurseffektiv och mångsidig verksamhet.

3.1.1 Skogsbranschen växer, branschföretagen förnyas och det utvecklas nya och växande företag

Den nya affärspotentialen baserar sig på marknadens efterfrågan, konsumenternas värderingar och hållbara arbetssätt. Framgångsrika storföretag skapar framöver en grund för det växande antalet små och medelstora företag i skogsbranschen. Tillväxtinriktade och kompetensorienterade små och medelstora företag har på så sätt utmärkta möjligheter i utvecklandet av affärsverksamheten inom bioekonomin. De stora aktörerna bildar tillsammans med de små och medelstora företagen i framtiden nya industriella ekosystem, där det av virke och biprodukter förädlas fram slutprodukter för olika ändamål och där produktionens förädlingsvärde och resurseffektivitet ökar. Produktionsavfallets och biprodukternas betydelse som råvara ökar och de blir också en allt viktigare konkurrensfaktor. Även användningen av slutna system inom industrin höjer skogsbranschens resurseffektivitet.

För att man ska kunna utnyttja de möjligheter som bioekonomin erbjuder bör de politiska besluten stödja skapandet av nya företag och innovationer, och lagstiftningen eller tolkningen av den bör inte ställa upp onödiga hinder för ett hållbart nyttjande av skogar och virke. De onödiga flaskhalsar för utvecklingen av bioekonomin som finns i de nuvarande bestämmelserna bör avlägsnas inom de olika förvaltningsområdena. Dessutom bör politiken vara långsiktig och förutsägbar så att bioekonomins förutsättningar, hållbarhet och legitimitet samtidigt säkerställs.

Skogsbranschens kompetens, tillgången till virke och konkurrenskraftiga produktionsfaktorer, en fungerande infrastruktur och högteknologi samt hållbarhet är centrala konkurrensfaktorer som möjliggör tillväxt och förnyelse i skogsbranschen. De traditionella skogsindustriprodukterna är alltför mycket viktiga, men utöver dem utvecklas och produceras det nya träbaserade produkter, såsom biobränslen och andra biokemikalier och biomaterial, och träbaserad energi används allt mer i produktionen av el och värme.

Produktutvecklingen och saluföringen av nya produkter bör påskyndas. I takt med att det uppstår nya produkter stiger även skogsbranschens förädlingsvärde. Utnyttjandet av det råvaruföråd som skogen producerar bör i allt högre utsträckning grunda sig på lösningar som betonar material- och resurseffektivitet. Användningen av virke inom till exempel byggandet av bostäder har ökande potential och nya metoder och material utgör en viktig exportmöjlighet. Träbyggande och träprodukter representerar också en hållbar användning av naturresurser och binder kol långvarigt. Att ta till vara den nu underutnyttjade potentialen i fråga om olika naturprodukter kräver också innovation, internationalisering, avancerad teknik och utveckling av företagandet inom naturbranschen.

Finland har förbundit sig till att följa såväl EU:s energi- och klimatmål som FN:s klimatavtal och Kyotoprotokollet. Detta innebär att vi måste minska utsläppen av växthusgaser. En sätt att uppnå målen är att öka andelen förnybar energi, vilket betyder att användningen av träbaserad energi målinriktat behöver

utökas genom långsiktig och förutsägbar energipolitik. Genom att skapa förutsättningar för investeringar inom träförädlingsindustrin ökar man också den träbaserade energiproduktionen, eftersom förnybar energi typiskt sett produceras inom förädlingsprocessen och en ökad virkesanvändning även ökar utbudet av skogsflis. Dessutom erbjuder Finland goda möjligheter till resurseffektiv decentraliserad energiproduktion. Tillväxtförutsättningarna för den träbaserade energiproduktionen bör tryggas, eftersom den är den mest kostnadseffektiva formen av förnybar energi.

Förutom klimatnyttan är den stora fördelen med träbaserad energiproduktion att den är inhemsk. Genom träenergi, liksom även andra inhemska energikällor, skapas det arbetstillfällena och förbättras försörjningsberedskapen inom energiproduktionen och Finlands bytesbalans. Den inhemska energiproduktionen är inte kopplad till marknadsstörningar utifrån, vilket förbättrar stabiliteten och förutsebarheten i verksamhetsmiljön.

Skogsbranschens tjänster kan delas in i tjänster som gäller träförädlingsprodukter, skogsbruk och andra tjänster som hänför sig till skogar. Marknaden för träförädlingsprodukter håller på att utvidgas och innehåller i stället för traditionell produktion allt mera heltäckande servicelösningar. I takt med att skogsägarna blir

mera diversifierade behöver de allt mer individuellt producerade arbetstjänster inom virkesproduktionen och natur- och landskapsvården. Av de tjänster som hänför sig till skogen är naturturismen den viktigaste. Det är av väsentlig betydelse att man fortsätter att utveckla metoder för att samordna naturturismen och andra skogsanvändningssätt. Naturturismen kan utvecklas i synnerhet på basis av nätverket av skyddsområden, men också de statliga mångbruksskogarna har potential med tanke på turismen. De lokala förhållandena, såsom naturresurserna, det sociala kapitalet, kultur och tradition, skapar attraktiva kombinationer för tillväxten inom turism och hälso-tjänster samt småskalig snickeriindustri och energiproduktion. Även utvecklingen inom digitaliseringen möjliggör en ny sorts varu- och tjänsteproduktion samt integrering av dem. Dessa näringar har en betydande tillväxtpotential som också bör identifieras i det offentliga beslutsfattandet.

Delmål:

- Politiska beslut och ny lagstiftning förbättrar förutsättningarna för företagen i skogsbranschen att förnya sig och växa.
- Förädlingsvärdet stiger och resurserna utnyttjas effektivt.
- Produktionen av inhemsk träbaserad energi ökar.
- Den skogsbaserade och diversifierade serviceverksamheten ökar och naturproduktbranschen växer.

Indikator	Utgångsläge 2013	Målnivå 2025
Utvecklingen av skogsbranschens värdeökning enligt sektor <ul style="list-style-type: none"> • Skogsindustri • Energiindustri • Kemisk industri • Skogsbruk • Naturprodukter • Naturturism • Skogstjänster och annan skoglig affärsverksamhet 	<ul style="list-style-type: none"> • 3,9 md € (Naturresursinstitutet, förhandsuppgift) • uppgifter saknas • 0,4 md € (den totala bioekonomin, 2011) • 2,9 md € (Naturresursinstitutet, förhandsuppgift) • uppgifter saknas • 1,2 md € (2011) • uppgifter saknas 	Ökar
Utvecklingen av skogsbranschens omsättning enligt sektor <ul style="list-style-type: none"> • Skogsindustri • Energiindustri • Kemisk industri • Skogsbruk • Naturprodukter • Naturturism • Skogstjänster och annan skoglig affärsverksamhet 	<ul style="list-style-type: none"> • 25,7 md € (Naturresursinstitutet, förhandsuppgift) • uppgifter saknas • 1,6 md € (den totala bioekonomin, 2011) • 4,22 md € (Naturresursinstitutet, förhandsuppgift) • uppgifter saknas • 2,7 md € (2011) • uppgifter saknas 	Ökar
Använd träråvara/värdeökning för träanvändande industri	• Virkesanvändningen totalt 45 mn ton (statistikcentralen, 2012)/skogsindustrins värdeökning 3 863 mn € (Naturresursinstitutet) + energiindustrin x € och den kemiska industrin 434 mn €	Minskar
Den träbaserade energins andel av den totala förbrukningen	• 25 % (Naturresursinstitutet, förhandsuppgift)	I enlighet med energi- och klimatmålen
Användningen av fasta träbränslen för energiproduktion, samt skogsflisens andel	• Fasta träbränslen 19,4 mn m ³ (38,8 TWh). • Skogsflis 8,7 mn m ³ (17,4 TWh) (Naturresursinstitutet) ³	Målnivån för skogsflis är 15 mn m ³ år 2025. Preciserar vid behov om energi- och klimatstrategin ändras.

³ I siffrorna ingår 0,7 miljoner kubikmeter skogsflis som används för småhus.

Av de ovannämnda indikatorerna beskriver skogsbranschens värdeökning och omsättning allmänt branschens tillväxt och hur konkurrenskraftig branschens verksamhetsmiljö är. I branschens värdeökning och ökade omsättning syns också ökningen av förädlingsvärdet och diversifieringen av branschen. Användningen av virke för energiproduktion är ett led i förnyelsen av skogsbranschen, och den beskrivs också med hjälp av indikatorerna för den träbaserade energins andel och användningen av fasta träbränslen för energiproduktion. Den använda virkesråvaran i förhållande till värdeökningen för träförädlingsindustrin beskriver förädlingsvärdet och resurseffektiviteten. Utvecklingen av i synnerhet indikatorerna i avsnitt 1.1 påverkas i hög utsträckning av andra faktorer, såsom den globala ekonomiutvecklingen och den politiska stabiliteten, så åtgärderna i strategin har begränsade möjligheter att påverka utvecklingen. Trots det är det viktigt att indikatorerna granskas så att man får en bedömning av genomslagskraften hos de åtgärder i fråga om skogsbranschen som vidtas inom olika förvaltningsområden och om det finns behov av nya åtgärder.

3.1.2 Råvarutillgången möjliggör ökad skogsanvändning och nya investeringar

Friska och rika skogar med en mångfaldig natur samt tillgänglighet möjliggör en växande och diversifierad skogsanvändning. Ett av skogs politikens viktigaste mål är att trygga förutsättningarna

för lönsamhet i skogsbranschens hela värdekedja. Det är också viktigt att säkerställa att skogarnas goda hälsotillstånd bevaras samt god tillväxt, och att sträva efter att förhindra omfattande skogsskador. Tack vare klimatförändringen förbättras träbiomassans växtförhållanden, men samtidigt ökar de risker som förknippas med klimatförändringen, såsom spridningen av nya skadedjur och rotröta. Genom att satsa på och sporra till att den goda skogsvården i ekonomiskogarna är rätt tajmad så att eftersläpningen försvinner (se avsnitt 3.3.1) kan man förbättra lönsamheten i skogsbruket, öka virkesförrådets tillväxt och förebygga spridningen av skogsskador och rotröta. Samtidigt kan man då också trygga tillgången till träbiomassa för träförädlingsindustrin, bevarandet av skogarna som kolsänka och behovet av att skydda skogarna (se avsnitt 3.3.2).

På virkes- och skogstjänstmarknaden bör man säkerställa att det finns konkurrensförutsättningar och att marknaden är välfungerande samt förebygga att det uppstår marknadsstörningar på grund av politik. Det är viktigt att uppmärksamma utvecklingsbehoven hos de olika sektorerna inom bioekonomin. De nuvarande verksamhetsmodellerna kan effektiviseras och förtroendet mellan de olika parterna inom virkeshandeln förbättras. Inom virkeshandeln kan man till exempel skapa nya prissättningsmodeller med vars hjälp tilltron till marknadens funktionsduglighet kan förbättras och priset för virke fås att bättre motsvara råvarans förädlingsvärde eller drivningskostnaderna. Skogstjänstmarknaden blir allt mera kundorienterad och företagsdriven. Virkes- och

Bild: JSM bildarkiv

skogstjänstmarknadens funktioner effektiviseras i synnerhet med hjälp av geografisk information om skogarna.

Ett nätverk av vägar och andra leder som hålls i gott skick och effektiva datakommunikationsförbindelser skapar förutsättningar för en mångsidig företagsverksamhet inom skogsbranschen och för en livskraftig landsbygd. Genom att utveckla och upprätthålla infrastrukturen förbättrar man skogsbranschens konkurrenskraft och hjälper till att säkerställa tillgången till råvara för den träanvändande industrin. Ett fungerande vägnät minskar också säsongvariationerna i virkesanskaffningen, vilket betyder att de nuvarande person- och maskinresurserna skulle kunna användas mera effektivt. Detta förutsätter tillräcklig offentlig finansiering för till exempel underhållet av vägnätet. Offentliga

investeringar i trafikinfrastrukturen bör dimensioneras så att de stöder den förutspådda ökningen av avverkningsvolymen och effektiviseringen av drivning och logistik. På så sätt skapas det förutsättningar även för nya investeringar och en ökad användning av inhemskt virke. Också användningen av virke för energiproduktion hjälper till att öka behoven i fråga om drivnings- och transportkapacitet samt infrastruktur. Dessutom främjar ett välskött vägnät användningen av skogarna för rekreation, turismnäringen, de näringar som baserar sig på naturprodukter och en effektiv bekämpning av skogsbränder. Effektiva och välfungerande datakommunikationsförbindelser är en grundförutsättning för verksamheten och de främjar också utvecklingen av servicen.

Indikator	Utgångsläge 2013	Målnivå 2025
Virkesförrådets årliga tillväxt i ekonomiskogar • Stamved	• 99 mn m ³ (Naturresursinstitutet)	• 100–110 mn m ³ (120–130 mn m ³ år 2050)
Årlig avverkningsvolym • Avverkningsuttaget för stamved • Kvistar, stubbar och rötter ⁴	• 65 mn m ³ ⁵ • 4 mn m ³	• 80 mn m ³ • 8 mn m ³
Den offentliga finansieringen för infrastruktur • Vägnät av lägre grad (privata och lokala vägar) • Järnvägsnät som stöder virkestransporter		• Trafikledsnätet är i ändamålsenligt skick (bedömning)
Investeringar i användningen av träråvara: reella investeringar och investeringsgrad (investeringarnas värde i förhållande till värdeökningen) • Skogsindustri • Energiindustri • Kemisk industri • Tjänsteproduktion	• 760 mn € och 20 % • uppgifter saknas • uppgifter saknas • uppgifter saknas	• Investeringarna passerar avskrivningarna

Delmål:

- Skogsresurserna är rikliga, friska och produktiva och möter bioekonomins växande behov.
- Virkes- och skogsservicemarknaden är balanserad och konkurrensutsatt.
- Transport- och datakommunikationsförbindelserna förbättras i fråga om servicekapacitet, effektivitet och funktion.

Av de indikatorer som beskriver utvecklingen berättar träbiomassans tillväxt i ekonomiskogarna om nivån på skogsvården och hur skogsresurserna utvecklas. Träbiomassans tillväxt kan jämföras med avverkningsuttaget, det virke som blir kvar i sko-

gen vid avverkning och den naturliga avgången i skogarna, och då kan man tillsammans med skogarnas åldersklassindelning och kalkylerna för den hållbara avverkningsvolymen beräkna virkesproduktionens hållbarhet och den framtida avverkningspotentialen (bild 4). Avverkningsvolymen och marknadsavverkningarna beskriver också virkesmarknadens funktionalitet. Genom att följa de offentliga investeringarna i infrastruktur kan man bedöma bland annat utvecklingen i fråga om väg- och järnvägsnätets tillstånd. Genom att följa investeringarna i användningen av virke får man information om konkurrenskraften hos hela den industriella produktionen och om förtroendet för tillgången till virke.

⁴ Kvistar, stubbar och rötter utgör en del av användningen av skogsflis.

⁵ Av avverkningsuttaget för stamvirke uppgick volymen för gagnvirke till cirka 56 miljoner kubikmeter år 2013. Knappt 9 miljoner kubikmeter stamvirke användes för energiproduktion, och av detta gick cirka 5 miljoner kubikmeter till brännved för småhus och cirka 4 miljoner kubikmeter till skogsflis.

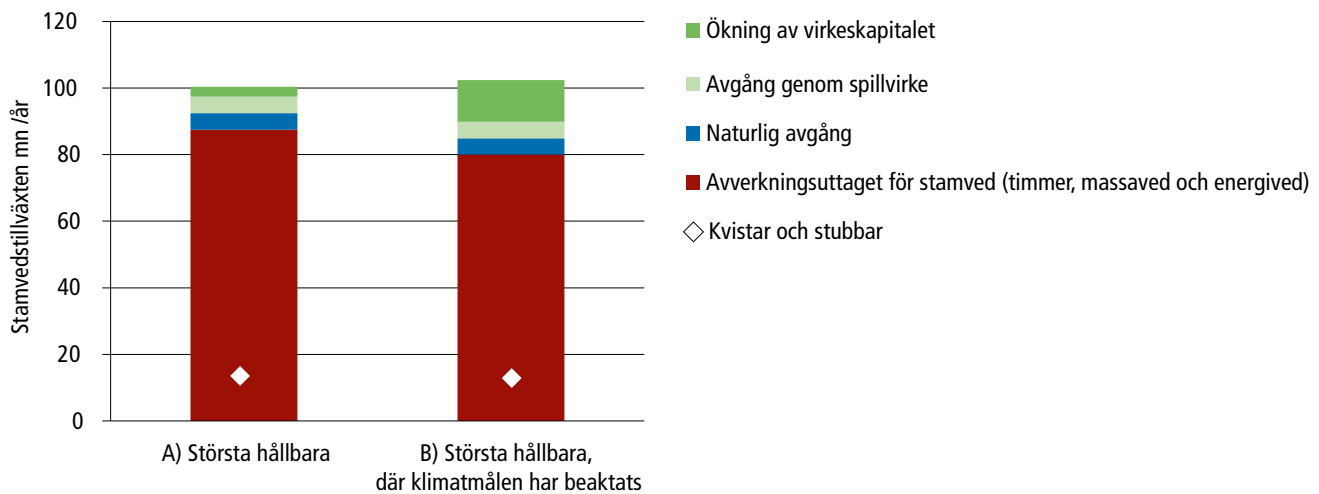

Bild 4. Balansjämförelse för åren 2020–2029. I kalkyl A presenteras hur stor del av den årliga tillväxten av stamvirke som kan avverkas på ett hållbart sätt, beräknat med hjälp av Skogsforskningsinstitutets MELA-modell. I fråga om den naturliga avgången och avgången genom spillvirke⁶ har vedertagna värden tillämpats. I kalkyl B presenteras ett hållbart avverkningsuttag där klimatmålen enligt Kyotoprotokollens andra åtagandeperiod har beaktats. Detta motsvarar de mål som har ställts upp i skogsstrategin. I kalkylerna utgår man från att skogsvårdsarbetena enligt skogsvårdsrekommendationerna utförs vid rätt tidpunkt. Om man vill få ekonomiskogarnas årliga tillväxt att öka till 110 miljoner kubikmeter, krävs det åtgärder för att främja tillväxten eller att klimatförändringen har en positiv inverkan på skogarnas tillväxt och att skogsskadorna hålls på en låg nivå. Det trädbestånd som lämnas att växa utgör huvuddelen av kolsänkan. Kolsänkans storlek påverkas förutom av avverkningen även av den naturliga avgången. Målsättningen i fråga om kolsänkan blir något lägre på grund av en högre målsättning i fråga om virkesanvändningen (se avsnitt 3.3.2).

3.1.3 EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken främjar en hållbar skogs- och virkesanvändning, dess legitimitet och konkurrenskraft

Besluten inom både EU-politiken och den internationella politiken har stor betydelse för skogsvården och skogsanvändningen i Finland. Under de senaste åren har i synnerhet EU:s miljö-, klimat- och energipolitik haft en stor inverkan på vårt lands nationella skogspolitik. Det är viktigt att Finland i framtiden fortsätter att satsa hårt och målmedvetet på initiativkraft, samordning, konsekvens och ett brett påverkande inom beredningen av de ärenden som gäller skogar både internationellt och inom EU. Detta kräver kompetens, nätverk och tillräckliga resurser. Förvaltningen bör allokera mera resurser än nu för i synnerhet påverkan inom EU och bedriva målmedvetet samarbete mellan olika förvaltningsområden och tillsammans med intressentgrupper för att stärka Finlands ståndpunkter.

Viktiga påverkansområden är bland annat förhandlingarna kring det internationella klimatavtalet och EU:s energi- och klimatpolitik fram till 2030, och i synnerhet kolsänkornas och skogsenergis roll

i dessa sammanhang. Finland vill säkerställa att de kriterier som eventuellt görs upp för hållbart skogsbruk inom EU inte leder till onödiga begränsningar för den finländska skogssektorns verksamhetsbetingelser. Samtidigt bör man säkerställa bioekonomins hållbarhet. De definitioner av biprodukter, rester och avfall från skogsvården och träförädlingen som fastställs i EU:s politik gällande materialeffektivitet och återvinning kommer att påverka möjligheterna och ändamålen för användningen av träbaserad råvara i framtiden. Med hjälp av handelspolitiken strävar man bland annat efter att avlägsna handelshinder och främja samordningen och erkännandet av tekniska standarder. På global nivå arbetar Finland för en övergripande granskning av skogarna och skogsbruket i FN:s politik för hållbar utveckling, såsom utvecklingsagendan post-2015, det internationella skogsarrangemanget och verkställandet av biodiversitetskonventionen.

Bilateralt utvecklingssamarbete inom skogsbranschen bedrivs i enlighet med de utvecklingspolitiska riktlinjer för skogssektorn som publicerades 2013. Riktlinjerna betonar genom en människorättsbaserad utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete en hållbar och demokratisk förvaltning av skogarna och en rättvis

⁶ Med spillvirke avses all stamved som blir kvar i skogen vid avverkning: toppar, stammar av röjningsvirke, spillvirke av lumpade rotändor och lumpade träbitar, överlånga stubbar och kvarlämnade stockar. Information om skogsspillvirke som uppkommer vid avverkning och naturlig avgång som blir oanvänd kommer inte in varje år, utan de siffror som har använts i statistiken över avgång baserar sig på utredningar och uppskattningar som görs mera sällan. Cirka 5 miljoner kubikmeter har betraktats som naturlig avgång i denna strategi och 5–8 miljoner kubikmeter som avgång genom spillvirke.

fördelning av de nyttigheter som fås från skogarna, bland annat genom att fastställa ägo- och nyttjanderätten till skog. I enlighet med en aktiverande och sysselsättande grön ekonomi främjas sådan effektiv och hållbar användning av naturresurserna som hejdar avskogningen. I det övriga bilaterala skogssamarbetet koncentrerar sig Finland på kommersiellt intressanta och politiskt betydelsefulla länder. Ryssland och Kina har varit bland de viktigaste av dessa länder.

Finland har som mål att påverka alla de ovannämnda åtagandena, definitionerna, målen och beräkningsreglerna på ett förutseende och initiativkraftigt sätt. Rätt inriktade stöder de internationella och EU-interna målen och avtalen också våra nationella strävanden att öka användningen av virke som råvara för olika produkter inom bioindustrin, vilket i sin tur skapar ekonomisk tillväxt och sysselsättning.

Delmål:

- Internationella avtal och organisationsarbete främjar och stöder en hållbar skötsel och användning av skogarna samt bioekonomin.
- EU:s skogsstrategi och initiativ som påverkar skogarna stärker skogsbranschens företagsverksamhet och tryggar förutsättningarna och legitimiteten för en hållbar användning av skogar och virke.
- Den EU-interna och internationella energi- och klimatpolitiken återspeglar den verkliga klimatnyttan av skogar, hållbart skogsbruk och träbaserade produkter, och inom energiproduktionen räknas träbränslena även i fortsättningen som förnybara energikällor med nollutsläpp.
- Utvecklingssamarbetet inom skogsbranschen bidrar till minskad fattigdom, god förvaltning av skogarna och rättvis fördelning av nyttigheter, och det övriga bilaterala skogssamarbetet stöder kommersiell verksamhet och investeringar samt på bred front exporten av finländsk kompetens i fråga om naturresurser.

3.2 Skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras

Skogspolitiken stöder förnyelsen av branschen och dess strukturer. Förnyelsen av skogsbranschen och dess strukturer påverkas av att den kompetens som grundar sig på forskning och sakkunskap ingår som en fast del i god förvaltningssed och i beredningen och verkställandet av skogspolitik och beslutsfattande. Arbetsätten är smidiga, verksamheten överskrider sektorsgränserna och det sektorsövergripande företagandet ökar. Förvaltningen görs mera kundorienterad och samarbetet mellan olika förvaltningsområden utökas. Fokuseringen av forskning och produktutveckling sker på ett flexibelt sätt i enlighet med behoven. Näringsstrukturen diversifieras och betydelsen av affärsverksamheten kring tjänster ökar. Kompetensen inom branschen möter företagets och samhällets förändrade behov. Affärskompetensens betydelse som tillväxtmotor kommer att accentueras.

3.2.1 Kompetensen inom skogsbranschen är mångsidig och möter de förändrade behoven

I en omvärld som är i ständig förändring sker förnyelse inte utan en examensutbildning och fortbildning som utvecklas, nya forskningsinriktningar och en ökning av den expertkapacitet som grundar sig på dessa. Forskningens förmåga att främja branschens förnyelseförmåga förbättras genom utveckling av forskningssamarbetet mellan företag i olika branscher, högskolorna och forskningsinstitutet. Företagen och kompetenscentren deltar aktivt i planeringen, genomförandet och resursförsörjningen av forskningsprogram så att forskningens förutsättningar att kunna möta behoven hos affärlivets aktörer förbättras. Detta förutsätter också att arbetslivet engagerar sig i utvecklingen av utbildningen och forskningen.

Eftersom det pågår en kraftig förnyelse av skogsbranschen bör den FoU-verksamhet som finansieras med offentliga medel fokuseras på till exempel utvecklandet av nya modeller för affärsverksamhet, främjandet av kommersialiseringen av produkter och tjänster samt marknadsundersökningar. Den produktutveckling som finansieras med offentliga medel bör utgå från efterfrågan och utnyttja den nya teknikens möjligheter. Inom forskningen bör man också förbättra effekterna för samhället, såsom stödet för beslutsfattandet och omvandlingen av ny kunskap till nya och konkurrenskraftiga produkter och tjänster. Forskningen och produktutvecklingen bör dessutom främja en ökning av produktiviteten i skogsvården och kunskapen om de ekosystemtjänster som skogarna har att erbjuda.

Naturresursinstitutets verksamhet skapar utmärkta förutsättningar för forskning inom den växande skogsbranschen. Denna tvärvetenskapliga, konkurrenskraftiga och effektiva forsknings- och expertorganisation klarar bättre än den tidigare strukturen av att svara på förändringarna och möjligheterna i en omvärld som snabbt förändras. Det växande nätverket LYNET hjälper till att bekräfta forskningen inom skogsbranschen i fråga om såväl ekologiska som ekonomiska faktorer i branschens olika värdekedjor. Förutom Naturresursinstitutet och LYNET spelar bland annat den skogsforskning som universiteten i huvudsak bedriver i samarbete med internationella forskare, och som anses vara högklassig enligt Finlands Akademis rapport Vetenskapens tillstånd 2014, en viktig roll i utvecklandet av en skogsbaserad bioekonomi. Betydelsen av internationellt forskningssamarbete ökar ytterligare i takt med globaliseringen. I yrkeshögskolornas FoU-verksamhet betonas den regionala utvecklingen.

Forskningens förutsättningar bör stärkas genom att man i enlighet med vägvisaren för forskningens infrastrukturer för åren 2014–2020 utvecklar långsiktiga nationella och internationella forskningsinfrastrukturer till stöd för skogsforskningen och bioekonomin. Som vägledning för Naturresursinstitutet såväl som andra forskningsinstitut och högskolor samt expertorganisationer som bedriver forskning inom skogsbranschen är det nödvändigt att det görs upp en forskningsstrategi för skogsbranschen, där forskningens prioriteringsområden och de olika organisationers roller beskrivs i förhållande till främjandet av bioekonomin. En forskningsstrategi

Bild: JSM bildarkiv

för skogsbranschen möjliggör en fokuserad granskning av behoven och utmaningarna inom branschen, vilket gör tillämpningen av bioekonomiforskningen effektivare i hela värdekedjan..

Ekonomisk tillväxt kräver också rätt typ av kompetens och ett effektivt utnyttjande av den. Digitaliseringen och robotifieringen ställer nya typer av krav på kunnandet. För att resultaten från FoU-verksamheten effektivt och snabbt ska kunna börja tillämpas, krävs det att företagen har den kompetens som behövs. Branschens utbildning och forskning fokuseras flexibelt, förutseende och effektivt utifrån företagets och samhällets efterfrågan och krav på kompetens. Detta förutsätter ett strategiskt partnerskap mellan företagen och utbildningsorganisationerna. Det är nödvändigt att fördjupa samarbetet mellan utbildningen och företagsvärlden, och där behövs det en förändring av arbetssätten. Det är viktigt att man identifierar och drar nytta av den nationella specialkompetensen, till exempel vad gäller tillverkningen av maskiner och anordningar.

Utbildningen utvecklas på alla utbildningsstadier och examina och utbildningsprogram ska vara flexibla och kundorienterade. Det behövs ett kontinuerligt utvecklande av utbildningsinnehållet och effektiv fortbildning och omskolning. Många personalgrupper som är viktiga för skogsbranschen utbildas inom breda utbildningsprogram där bara en del söker sig till skogsbranschen. Detta gäller i synnerhet trä- och processindustrin. Man bör öka användningen av virke och andra material från skogen i utbildningen inom olika branscher. En stor del av uppdateringen av kompetensen sker i form av personalutbildning som inte leder till examen. I utbildningen av experter inom bioekonomin bör man också dra nytta av de möjligheter som omskolning och fortbildning erbjuder. Yrkesinriktade fristående examina erbjuder ett flexibelt sätt att komplettera och uppdatera kompetensen. Dessutom bör skogsbranschen vara attraktiv, så att tillräckligt med studerande

och arbetskraft söker sig till dit, liksom även sakkunniga personer från andra områden än de traditionella kompetensområdena.

En motiverad person är branschens starkaste trumfkort i konkurrensen, så man måste säkerställa personalens arbetshälsa och att kompetensen är uppdaterad. Skogsbranschen behöver nya sakkunniga personer framför allt från kontaktytorna mellan de traditionella sektorerna, vilket bör beaktas vid ordnandet av utbildning. Upprätthållandet av de anställdas kompetens accentueras när branschen förnyas. Förnyandet och uppdateringen av kompetensen sker i huvudsak på annat sätt än genom utbildning som leder till examen.

Delmål:

- Den FoU-verksamhet som finansieras med offentliga medel och strukturerna stöder i synnerhet utvecklingen av affärsverksamheten inom skogsbioekonomin, kommersialiseringen av produkter och tjänster, försöksprojekt och prognostiseringen av förändringar i marknaden och den övriga omvärlden.
- Samarbetet mellan utbildning och arbetsliv stärks.
- Antalet utexaminerade från olika utbildningsstadier och deras kompetens möter skogsbranschens rekryteringsbehov och kompetenskrav.
- Skogsbranschens forskningsstrategi styr forskningsverksamheten i enlighet med behoven inom bioekonomin.
- Personalens kompetens är uppdaterad och arbetshälsan ökar.

Av de indikatorer som följs upp beskriver storleken på och den kvalitativa utvärderingen av den offentliga FoU-finansieringen samhällets satsning på en förnyelse av skogsbranschen. I den kvalitativa utvärderingen granskas särskilt resultatet av satsningarna och hur satsningarna har riktats in på de behov som har prioriterats i skogsstrategin. De indikatorer som beskriver utbildningen och sysselsättningen ger en bild av hur attraktiv skogsbranschen

Indikator	Utgångsläge 2013	Målnivå 2025
Storleken på samt en kvalitativ utvärdering av den offentliga FoUfinansieringen	<ul style="list-style-type: none"> • Den offentliga FoU-finansieringen för skogssektorn beräknas uppgå till cirka 140 miljoner euro (2012, mellanrapport för NSP) 	<ul style="list-style-type: none"> • Hålls kvar på minst den nuvarande nivån • Motsvarar behovet
Antalet och andelen förstahandssökande <ul style="list-style-type: none"> • Utbildningsstadier och utbildningsområden skilt 	<ul style="list-style-type: none"> • Sammanfattande uppgifter saknas 	<ul style="list-style-type: none"> • Andelen förstahandssökande ökar
Antalet utexaminerade och sysselsättningen ett år efter utexamineringen samt en kvalitativ utvärdering <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesinriktad utbildning • Yrkehögskolor • Högskolor 	<ul style="list-style-type: none"> • Sammanfattande uppgifter saknas 	<ul style="list-style-type: none"> • Motsvarar behovet

är för i synnerhet de unga och hur dimensioneringen av utbildningen har lyckats i förhållande till behoven inom branschen. Att skapa en enkel indikator för att mäta om utbildningen inom skogsbranschen motsvarar behovet är mycket svårt. Därför är indikatorn fokuserad på att följa utbildningen inom skogsbruket. För att man ska kunna prognosticera utbildningsbehovet inom skogsbranschen i dess vidare innebörd bör det utvecklas en indikator som följer produktionsvolymen och produktiviteten.

3.2.2 Förvaltningen är flexibel, verkningsfull och kundorienterad

För att uppnå balans i den offentliga ekonomin krävs det att man utvecklar en smidig, kostnadseffektiv och verkningsfull förvaltning. Samarbetet blir allt viktigare i framtiden och man behöver hitta nya verksamhetsmodeller för att sänka trösklarna mellan olika sektorer. När skogsbranschen diversifieras behöver man också utveckla förvaltningen så att centrala horisontella processer kan skötas centraliserat, vilket ur kundernas, det vill säga skogsägarnas och branschaktörernas, perspektiv innebär att ärendehantering blir klarare och att resurserna används effektivare. Förvaltningen bör göras mera kundorienterad. En väl fungerande och kundorienterad förvaltning hjälper också till att skapa förutsättningar för en utveckling av affärsverksamheten och nytt företagande i skogsbranschen. För att man på ett ändamålsenligt sätt ska kunna undanröja de hinder i förvaltningen och lagstiftningen som bromsar utvecklingen av företagandet krävs det täta dialoger mellan företagen och förvaltningen.

Finlands nuvarande datalager och i synnerhet den geografiska informationen om skogsresurserna är en konkurrensfördel för den finländska skogsbranschen. Användningen av skogsdata bör bli effektivare eftersom geografisk information samlas in i syfte att främja hela skogsbranschen. För närvarande samlas det in uppgifter på olika platser, informationen är splittrad och ställvis av låg kvalitet samt svår att få tillgång till. Framöver är det av väsentlig betydelse att man utvecklar en portal för informationsutbyte och tjänster som förenar datasystemen inom de olika förvaltningsområdena och med vars hjälp man på ett så omfattande sätt som möjligt kan börja dra nytta av den geografiska informationen. Geografisk information kan användas till att effektivisera olika funktioner, till exempel i samband med

virkesanskaffning, marknadsföring och tillhandahållande av skogstjänster och utvecklande av turismen. Tillräckligt noggrann och uppdaterad geografisk information är en förutsättning för att man till exempel ska kunna införa elektronisk virkeshandel på bred front. Geografisk information om skogarna är av betydelse också med tanke på skogarnas tillgänglighet (se avsnitt 3.3.2).

Dagens insamling av skogsdata, som grundar sig på laserskanning, kommer att slutföras i enlighet med planen, men samtidigt inleds förberedelser för utvecklandet av följande generations datainsamlingsmetoder. I framtiden kommer förvaltningen att erbjuda skogsbranschen en skogsdatabas inom följande generations skogsdatasystem, som baserar sig på teknik och metoder som är under utveckling, och den kommer att kunna användas i realtid i aktörernas olika processer. Detta förutsätter att datasystemen är kompatibla, att systemen har fungerande gränssnitt och en växelverkan mellan förvaltningen och aktörerna i fråga om att driva databasen på ett kostnadseffektivt sätt.

Utdragna miljöstillståndsprocesser fördröjer investeringar och skjuter på så sätt upp uppkomsten av ny produktion. De skapar också osäkerhet och minskar Finlands attraktionskraft som investeringsobjekt. Den tid det tar att gå igenom en process kan påskyndas utan att man sänker nivån för ett gott miljöskydd och god riskhantering. Processerna kan påskyndas bland annat genom att man utvecklar förfaranden med förhandsförhandlingar.

I planeringen av markanvändningen och planläggningen skapas det möjligheter för utvecklingen av en mångsidig affärsverksamhet inom skogsbruket. Planläggningen samordnar de olika behoven i fråga om markanvändningen med utgångspunkt i de övergripande fördelarna och granskar också kraven på ökad användning av förnybar energi. Planläggningen ska inte begränsa skogsbruket på områden där det inte finns särskilda behov av att samordna värden och användningen av skogarna med skogsbruket eller andra näringar och särskilda samhällsbehov. Å andra sidan bör god tillgänglighet till skogar med tanke på rekreation och undervisning beaktas vid planläggningen av tätorter. Också vid planläggningen av turistcentrum bör man säkerställa att skogarna och deras leder har god tillgänglighet. På samernas hembygdsområden beaktas de traditionella samiska näringarna i mark- och områdesanvändningen, planeringen av skogsbruket och målsättningarna för skogsbruket.

Delmål:

- Förvaltningen, dess samarbete och tjänster bidrar till branschens konkurrenskraft och möter kundernas behov.
- Skoglig information och statistik är öppen, heltäckande och uppdaterad, vilket gör att den kan användas på bred front.
- Miljöförvaltningens tillståndsprocesser är smidiga och snabba, stöder genomförandet av investeringsprojekt och upprätthåller en hög nivå på miljöskyddet.
- Planläggningssystemet stöder möjligheterna för skogsbruket och en mångsidig affärsverksamhet.

Genom indikatorer som beskriver kundtillfredsställelsen i fråga om offentliga organisationer följer man hur förvaltningen möter kundernas behov. Kundtillfredsställelsen påverkas också av om förvaltningen är välfungerande och av samarbetet mellan olika förvaltningsområden. Förvaltningens verksamhet beskrivs också genom indikatorer som följer upp hur effektivt skogsdata som har samlats in med offentliga medel fås tillgängliga för olika aktörer och näringar.

Indikator	Utgångsläge 2013	Målnivå 2025
Utveckling av kundtillfredsställelsen i fråga om Finlands skogscentral, Forststyrelsen och Naturresursinstitutet		• Kundtillfredsställelsen förbättras
Andelen skogsdata som är tillgänglig för aktörerna	• 15,5 % av all insamlad skogsdata (oktober 2014)	• En betydande ökning

3.3 Skogen används på ett aktivt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart och mångsidigt sätt

Friska och rika skogar med en mångfaldig natur möjliggör en växande och diversifierad skogsanvändning och ekosystemtjänster. En allt större användning av förnybara naturresurser för bioekonomins behov förutsätter att skogsvården och skogsanvändningen är aktiv, hållbar och mångsidig. En samordning av de olika skogsanvändningsbehoven möjliggör en ökning av den välfärd som skogen genererar. För att säkerställa efterfrågan på skogsbranschens produkter och tjänster är det också väsentligt att man tryggar skogarnas ekologiska och sociala hållbarhet. Med hjälp av frivillig skogscertifiering (PEFC, FSC) bekräftas hållbarheten i skogsvården och skogsanvändningen.

3.3.1 Skogsbruket är aktivt och företagsmässigt

Cirka 60 procent av de finländska skogarna är privatägda. Denna siffra inbegriper också bortglömd skog. Med tanke på skogsbranschen är det viktigt att sporra skogsägarna till att sköta om sin egendom och att göra aktiva val gällande denna egendom utifrån deras eget perspektiv, vare sig de väljer skogsbruk, skydd eller bevarande av landskap. Det viktigaste är att valet är medvetet och genomtänkt.

Aktiv skogsanvändning är en förutsättning för tillgången till virke och nya investeringar i skogsbranschen (se avsnitt 3.1.2). För att främja ett aktivare skogsbruk behöver man skapa förutsättningar för ett företagsmässigt skogsbruk och därigenom större lönsamhet för skogsbruket. Ett företagsmässigt skogsägande är

aktivt, tillväxtinriktat och kostnadsmedvetet. Ett företagsmässigt skogsägande innebär också att skogsanvändningen utgör en huvudnäring eller binäring för ägaren. Inkomsterna från virkesproduktionen accentueras i en företagsmässig skogsägares verksamhet, men verksamheten kan också utökas med skogstjänster och kommersialisering av immateriella ekosystemtjänster.

Skogsfastigheternas struktur och ägarförhållanden är mycket splittrade på många håll i Finland och därför ofördelaktiga med tanke på ett lönsamt skogsbruk. Skogsbruksfastigheterna är i genomsnitt små, cirka 30 hektar, vilket är till nackdel för lönsamheten i skogsbruket. I takt med att det företagsmässiga skogsbruket ökar kommer fastigheternas genomsnittsstorlek att växa och skogsägarnas genomsnittsålder att sjunka, vilket innebär att aktiviteten inom skogsanvändningen kommer att förbättras. För närvarande stiger skogsägarnas genomsnittsålder, så man bör skapa tillräckligt starka incitament för till exempel generationsskiften. Större fastigheter möjliggör större kostnadseffektivitet i skogsbruket och ger möjlighet att beakta skogarnas naturvärden vid planeringen av skogsanvändningen.

Man bör skapa förutsättningar för ett företagsmässigt och aktivt skogsbruk bland annat genom att utveckla beskattningen och förbättra fastighets- och skogsägarstrukturen. Skogsägarna kan med beaktande av skogarnas biologiska mångfald betona olika mål i en aktiv och god skogsvård. På detta sätt är det också möjligt att öka och diversifiera skogsägarnas förtjänstmöjligheter. Aktiv skogsvård och behövliga skogsbruksinvesteringar

tryggar skogarnas tillväxtkapacitet och stärker utbudet av virke och andra skogsprodukter och skogstjänster (se avsnitt 3.1.2). Incitamentssystemet för skogsbruket bör stödja de skogspolitiska mål som har ställts upp i denna strategi. Genom incitamentssystemet tryggas ett hållbart skogsbruk på torvmarker, aktiveras gräs- och slyröjning och vård av ungskog som inleds vid rätt tidpunkt och främjas upprätthållandet av skogarnas näringsbalans. Dessutom stöder incitamentssystemet bevarandet av skogsnaturens biologiska mångfald och utvecklandet av skogsvägsnätet. Också på lång sikt bör incitamentssystemet fokuseras på i synnerhet aktiveringen av skogsägarna, skogarnas hälsa och stödandet av nyttigheter som saknar marknad. Skogspolitiken bör stödja nya verksamhetsmodeller med vars hjälp man kan skapa kommersiella produkter och tjänster utifrån olika ekosystemtjänster och annat som inte är virkesproduktion.

Delmål:

- Det aktiva och företagsmässiga skogsbruket ökar, fastigheterna blir större och skogsägarstrukturen stöder en aktiv skogsanvändning.
- Incitamentssystemet för skogsbruket är effektivt och aktiverande ur skogsägarnas perspektiv.
- Skogsägarnas förtjänstmöjligheter ökar genom en kommersialisering av ekosystemtjänster.

Av dessa indikatorer hjälper den som följer hur stor andel av skogsfastigheterna som är över 50 hektar till att beskriva utvecklingspotentialen för ett företagsmässigt skogsbruk. Införandet av ett incitamentssystem för generationsskiften är en resultatindikator för skogsstrategin och uppföljningen av genomsnittsåldern för generationsskiften beskriver incitamentssystemets funktion. Uppföljningen av skogsbrukets lönsamhet beskriver förutsättningarna för ett aktivt skogsbruk. Aktiviteten och skogsbrukets långsiktighet mäts också genom att följa upp gräs- och slyröjning och vård av ungskog.

Bild: JSM bildarkiv

Indikator	Utgångsläge 2013	Målnivå 2025
Andelen privata skogsfastigheter och samfällda skogar med en areal på över 50 hektar	<ul style="list-style-type: none"> • 56 % (privatägda) • 2,2 % (samfällda skogar) (Naturresursinstitutet, 2012)	<ul style="list-style-type: none"> • sammanlagt 70 %
Det har skapats ett incitamentssystem för generationsskiften.		
Generationsskiftessålder (när systemet har införts).		
Areal som berörs av anmälningar om användning av skog	<ul style="list-style-type: none"> • 752 940 ha (FSC) 	
Avkastning på placeringar i virkesproduktionen i privata skogar	<ul style="list-style-type: none"> • 4,2 % (beaktar inte förändringar i rotpriserna, Naturresursinstitutet) • 4,1 % (beaktar förändringar i rotpriserna, Naturresursinstitutet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökar
Gräs- och slyröjning och vård av ungskog (ha)	<ul style="list-style-type: none"> • inga uppgifter • 213 000 ha (plantskogsvård och vård av ungskog) 	<ul style="list-style-type: none"> • 140 000 ha • vårdbehovet enligt riksskogstaxeringen

3.3.2 Skogsnaturens biologiska mångfald samt ekologiska och sociala hållbarhet stärks

Naturkapitalet omfattar den biologiska mångfalden och de ekosystemtjänster som naturen genererar för människan och som mera allmänt kan delas in i produktionstjänster, kulturella tjänster, reglerande tjänster och underhållstjänster. De reglerande tjänsterna och underhållstjänsterna hör ihop med ekosystemens funktioner och processer och genom att trygga dem stärker man den ekologiska hållbarheten. Social hållbarhet hör å sin sida ihop med tryggheten av i synnerhet de kulturella tjänsterna, såsom rekreation. Till den sociala hållbarheten hör bland annat samsättning, arbetshälsa och uppdatering av kompetensen samt en mångsidig användning av skogarna för rekreation. I detta avsnitt behandlas social hållbarhet ur ett annat perspektiv än sysselsättningens och arbetshälsans perspektiv. Social hållbarhet inbegriper också kulturell hållbarhet. Naturkapitalet bör utnyttjas på ett klokt sätt så att man tryggar kommande generationers möjligheter att njuta av de tjänster som ekosystemen genererar. Det är av central betydelse att man kan identifiera hur olika ekosystemtjänster är beroende av varandra och trygga ekosystemtjänsterna för kommande generationer genom att förvalta dem på ett hållbart sätt och med stöd av forskning.

Skogsnaturen har ett värde i sig, och utöver det utgör mångsidiga skogar med en mångfaldig natur den ekologiska grund som all skogsvård och skogsanvändning bygger på. Tryggheten av mångfalden är en väsentlig del av den hållbara skogsvården och skogsanvändningen. Skogsstrategin stöder biodiversitetskonventionen (CBD) och EU:s strategi för biologisk mångfald samt det principbeslut av statsrådet som grundar sig på dessa, det vill säga statsrådets principbeslut om Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012–2020, För naturen – till nytta för människan (den så kallade

nationella strategin för biologisk mångfald), samt verkställandet av dess handlingsprogram. Målet är att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden före 2020 och att ha säkrat ett gynnsamt tillstånd för den biologiska mångfalden före 2050.

Skogarna är det primära habitatet för över en tredjedel av vårt lands hotade arter och många strukturella drag för olika naturtyper har förändrats till följd av skogsbruket. Tryggheten av mångfalden intensifierades från och med 1990-talet och man har lyckats bromsa upp utarmningen av skogsnaturens biologiska mångfald. Utarmningen har emellertid ännu inte stannat upp, så det behövs fortfarande åtgärder. För att skogsnaturens biologiska mångfald ska tryggas behövs det såväl skyddsområden som naturvård i ekonomiskogar. Dessa åtgärder inbegriper också restaurering enligt strategin för biologisk mångfald. I synnerhet bör man satsa på att restaurera torvmarker som inte duger till virkesproduktion. Vid tryggheten av den biologiska mångfalden spelar behandlingen av ekonomiskogar en nyckelroll, eftersom 90 procent av våra skogar kan användas för skogsbruk. Eftersom de flesta skyddsområdena finns i norra Finland, behövs det större skydd av den biologiska mångfalden i synnerhet i de södra delarna av landet. Skogarnas sammankoppling främjas genom god planering av områdesanvändningen. Ekonomiskogarnas ekologiska hållbarhet tryggas också när volymen av och metoderna för drivningen av träråvara, inbegripet energived, förändras.

En del av skogsarterna har ändå anpassat sig till och rentav dragit nytta av de förändringar som skogsbruket har medfört. Till exempel förändringar i de strukturella dragen för skogarna har påverkat de viltarter som berörs av hållbart nyttjande så att Finlands viltbestånd har blivit mångsidigare. Viltbeståndet är en växande resurs som kan stödjas och upprätthållas genom god skogsvård, och därigenom kan man möjliggöra en växande vildmarkssektor vid sidan av skogsbruket. Utvecklingen av ekonomiskogarnas naturvård är av

Bild: Markku Meriluoto

central betydelse även för viltet. Jakt är också en viktig form av användning av skogarna för rekreation. Det finns cirka 200 000 till 300 000 jägare i Finland beroende på hur man räknar.

Skogsbrukets belastning på vattendragen, och särskilt belastningen från fasta partiklar, kan ha betydande lokala konsekvenser för vattendragens tillstånd, i synnerhet i källflöden, tjärnar och bäckar och i älvsystem med få sjöar. Belastningen från skogsbruket kan öka om skogsbruket intensifieras. Också klimatförändringen kan påverka jordmånens erosionskänslighet och i förlängningen belastningen från skogsbruket. För att minska belastningen behövs det effektiva vattenskyddsåtgärder under hela verksamhetskedjan. Behovet av vattenskyddsåtgärder inom skogsbruket granskas i de förvaltningsplaner och åtgärdsprogram som utarbetas vart sjätte år och godkänns av statsrådet, och som grundar sig på EU:s ramdirektiv om vattenpolitik (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område). Med tanke på planeringsarbetet har det genom samarbete på bred bas med olika intressentgrupper gjorts upp sektorsspecifika anvisningar för bland annat skogsbruket.

Att bromsa upp klimatförändringen har som mål att begränsa förändringarna i klimatet så att de är så små som möjligt och genom anpassning strävar man efter att lösa de problem som förändringarna ger upphov till. I fråga om skogarna kan man främja möjligheterna att stävja klimatförändringen och anpassa sig till den genom diversifierad skogsvård och skogsanvändning. På lång sikt bör skogsvårdsmetoderna anpassas så att de motsvarar de nya och föränderliga klimatförhållandena. På så sätt kan man dra nytta av de positiva effekter som klimatförändringen förutspås medföra, och få de risker som förknippas med förändringarna att hållas så små som möjligt. Med hjälp av god skogsvård vid rätt tidpunkt stärker man trädbeståndet mot skador samtidigt som man säkerställer skogarnas ekosystemtjänster och producerar träbiomassa på ett hållbart sätt. Genom att skydda och bevara skogsträdens genresurser säkerställer man att arternas och de lokala populationernas nedärva variationer bevaras långt in i framtiden. På så sätt hålls trädarternas livskraft och anpassningsförmåga tillräckligt stark även i föränderliga klimatförhållanden.

Den kolsänka som skogarna utgör har varit betydelsefull som redskap för att tygla klimatförändringen i Finland. Den internationella jämförelsenivå som man har slagit fast fram till år 2020 uppgår till 17–18 miljoner ton koldioxid, men kolsänkan har varit större än så på grund av mindre avverkning än målnivåerna i det nationella skogsprogrammet 2015. Om användningen av virke ökar, minskar skogarnas kolsänka och förflyttas tyngdpunkten i stävjandet av klimatförändringen till ersättande av fossila råvaror med förnybara råvaror såsom trä.

Skogarna utgör en väsentlig del av vår identitet, historia och kultur, alltifrån tidigare fångstkulturer till dagens skogsanvändning och industri. Skogarna innehåller rikligt med spår efter människornas verksamhet, näringar och boende. En del syns i

skogslandskapet, en del göms i marken. Skogarna är förknippade med mängder av berättelser, skildringar och minnen. Kulturmiljön är också en resurs i utvecklandet av näringar. Skogarnas kulturvärde är på så sätt en resurs av samhällelig betydelse, som det är motiverat att man utvecklar så att man kan dra nytta av den som kulturell ekosystemtjänst.

Forskning visar att redan det att man vistas i skogen har en positiv inverkan på den mentala och psykiska hälsan och om man rör på sig där ökar hälsofördelarna ytterligare. Ungefär 96 procent av finländarna rör på sig utomhus och till exempel svampplockning utövas av cirka två miljoner finländare. Genom att få flera att röra på sig i skogen kan man öka skogarnas välfärdseffekter. Närheten till skogar eller grönområden jämnar ut de socioekonomiska skillnaderna i hälsa och ökar på så sätt jämlikheten. Lättillgängliga skogar och allemansrätten är de viktigaste förutsättningarna för att skogarnas välfärds- och hälsoeffekter ska realiseras. En stor del av användningen av skog för rekreation sker i ekonomiskogar. Närskogar, goda nätverk av leder och deras frilufts- och vandringsstruktur samt tillgång till information i olika moderna medier spelar en nyckelroll i fråga om skogarnas tillgänglighet. Om användningen av de statliga friluftsområdena och nationalparkerna utvecklas, hjälper det till att öka såväl användningen av skog för rekreation och välbefinnande som natur- och vildmarksturismen. För att skogarnas hälso- och välfärdseffekter ska kunna öka genom att människor är ute och rör sig i skogen är det nödvändigt att man på individnivå, inom olika samhällsgrupper och i hela samhället förstår nyttan av naturen och tillgodogör sig den på ett medvetet sätt.

Uppskattningen av skogsanvändningen och skogsmiljön har en direkt påverkan på ökningen av den välfärd som eftersträvas i skogsstrategins vision. När skogsanvändningen är ekologiskt hållbar, förblir konsumenternas bild av skogsanvändningen positiv, och vården och användningen av våra förnybara skogsresurser utgör en önskvärd del av Finlands utveckling mot ett koldioxidsnålt samhälle. Miljömedvetenheten håller på att öka, men demografiska förändringar såsom befolkningens stigande medelålder, urbaniseringen och kulturell mångfald förändrar det traditionella förhållandet till naturen och skapar nya utmaningar för en ökad uppskattning av skogsanvändningen och skogsmiljön. Ett balanserat förhållande till skogen skapar grunden för en hållbar skogsvård och skogsanvändning och dess legitimitet. Uppskattningen av skogsanvändningen och skogsmiljön byggs upp i barndomen. Att barn och unga har en mångsidig förståelse av skogen är på så sätt en förutsättning för en mångsidig skogsanvändning i framtiden. Skogarnas tillgänglighet är också av största betydelse när det gäller att bygga upp och upprätthålla ett förhållande till skogen. I detta sammanhang är de närskogar som kan användas av daghem och skolor särskilt viktiga.

I en rapport om vetenskapsfostran från undervisnings- och kulturministeriet (2014) identifieras finländarnas nära förhållande till naturen, men också en försämring av den kunskap, i synnerhet kunskapen om biologisk mångfald, som ligger till grund för detta

förhållande. I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen har betydelsen av skogsfostran för barn och unga lyfts fram på ett tydligt sätt. Skogen som tema erbjuder en möjlighet till ett mångvetenskapligt lärområde när man inom den grundläggande utbildningen övergår till att undervisa i enlighet med de nya grunderna för läroplanen från och med augusti 2016. Ämnesområdet kräver ett starkt stöd från aktörerna i skogsbranschen. Det material som används i undervisningen bör ge en mångsidig bild av skogsvården och skogsanvändningen.

Frivilligorganisationerna spelar en nyckelroll när det gäller att uppnå målen i fråga om utvecklandet av användningen av skogarna för rekreation och välfärd och människornas förhållande till skogen. Samarbetet med förvaltningen och frivilligorganisationerna inom skogsbranschen bör utvecklas.

Delmål:

- Utarmningen av skogsnaturens biologiska mångfald ska stoppas före 2020 och ett gynnsamt tillstånd för den biologiska mångfalden ska ha säkrats före 2050.
- Skogsbrukets olägenheter för vattendragen har minimerats med hjälp av de bästa till buds stående metoderna.
- Diversifierad vård och användning av skogarna främjar möjligheterna att stävja klimatförändringen och anpassa sig till den.
- Användningen av skogarna för rekreation och skogarnas hälsoeffekter ökar, och skogarna är tillgängliga för alla.
- Uppskattningen av skogsanvändningen och skogsmiljön stärks.

De tre första av de ovanstående indikatorerna beskriver målen i fråga om att stoppa utarmningen av skogsnaturens biologiska mångfald. Indikatoren för verkliga förändringar i klassificeringen av hotade skogsarter är bäst av alla till buds stående indikatorer på att beskriva utvecklingen för de hotade arterna, det vill säga om utvecklingen fortsätter i negativ riktning eller om den har avstannat. Avsaknaden av död ved är det viktigaste av de strukturella drag i skogarna som kan utgöra ett hot. Genom att öka mängden död ved bidrar man både till att utarmningen av skogsarterna stoppas och till skogsnaturtypernas ekologiska tillstånd. På lång sikt bör mängden död ved utökas till mera än den målnivå som har satts för år 2025. Antalet skyddsområden utökas i skogarna genom åtgärder i enlighet med METSO-handlingsplanen och naturvårdslagen. När det gäller vatten-vården inom skogsbruket är belastningen från fasta partiklar den viktigaste faktorn som påverkar vattnets status. I fråga om stävjandet av klimatförändringen utgör kolsänkan, det vill säga det kol som är bundet i skogarna, ett viktigt element. En ökad användning av skogarna för rekreation beskrivs genom antalet besökare i de områden som Forststyrelsens naturtjänster sköter, nationalparker och strövområden inbegripna, och genom antalet dagar då det bedrivs jakt och fiske på statens område, samt genom kundtillfredsställelse. Antalet barn och unga som har deltagit i skogliga evenemang beskriver möjligheterna för en större uppskattning av skogsanvändningen och skogsmiljön.

Indikator	Utgångsläge 2013	Målnivå 2025
Verkliga förändringar i klassificeringen av hotade skogsarter	<ul style="list-style-type: none"> • Positiv utveckling för 81 arter • Negativ utveckling för 108 arter (Finlands miljöcentral, 2010) 	<ul style="list-style-type: none"> • De arter som berörs av en positiv utveckling är två gånger flera än de som berörs av en negativ utveckling
Genomsnittsvolymen av döda trädbestånd i skogsmarkerna <ul style="list-style-type: none"> • Södra Finland • Norra Finland 	<ul style="list-style-type: none"> • 3,8 m³/ha • 8,0 m³/ha (Naturresursinstitutet, den elfte riksskogstaxeringen 2009–2013) 	<ul style="list-style-type: none"> • 5 m³/ha • 10–11 m³/ha
Utfall av METSO (ha)	<ul style="list-style-type: none"> • 57 427 ha, av vilket MM står för 28 798 ha och JSM står för 28 629 ha 	<ul style="list-style-type: none"> • MM 96 000 ha och JSM 82 000 ha (2008–2025)
Belastningen från fasta partiklar vid istandsättningsdikning	<ul style="list-style-type: none"> • 57 000 ton/år (2012) 	<ul style="list-style-type: none"> • Minskar
Skogarnas (trädens och jordmånens) årliga kolsänka och den mängd kol som är lagrad i träprodukter	<ul style="list-style-type: none"> • Kolsänka 29 mn ton CO₂ (Naturresursinstitutet, förhandsuppgift) • Uppgifter saknas om kollagret i träprodukter 	<ul style="list-style-type: none"> • Kolsänka år 2025: 10–17 mn ton CO₂
Antalet besökare i nationalparker och friluftsområden, antalet dagar då det bedrivs jakt och fiske på statens mark samt kundtillfredsställelse	<ul style="list-style-type: none"> • 5,4 miljoner besök på de områden som Forststyrelsens naturtjänster sköter, av vilket 2,6 miljoner besök gjordes i nationalparker och strövområden. • Besökarnas kundtillfredsställelse var 4,3 (på skalan 1–5). (Forststyrelsen) • 400 000–500 000 dagar på basis av cirka 150 000 jakt- och fisketillstånd 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökar • Oförändrat
Antal gånger friluftsliv idkas i närområdet (LVVI)	<ul style="list-style-type: none"> • 156 gånger/år (Naturresursinstitutet, 2010) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökar
Barn och unga som deltar i skogliga evenemang	<ul style="list-style-type: none"> • Barn och unga: 308 843 • Lärare: 13 378 • Siffran inbegriper inte scouter. (FFF) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ökar

4 Strategisk projektportfölj utifrån målen – Genomförande och verkställighet av strategin

För att strategin ska verkställas krävs det att man genomför de åtgärder som är prioriterade. Utöver de prioriterade åtgärderna inrymmer det dagliga utvecklingsarbetet samt andra strategier och program insatser som främjar måluppfyllelsen för skogsstrategin (se avsnitt 4.2). Exempelvis utbildning, rådgivning och information för att upprätthålla och ständigt utveckla kompetensen inom skogsbranschen utgör en viktig del av all verksamhet. I denna strategi prioriteras åtgärder som inte genomförs på något av de andra sätt som nämns ovan.

En strategisk projektportfölj har utformats utifrån skogsstrategins prioriterade åtgärder och genom åtgärderna eftersträvas allt bättre förutsättningar för att öka den välfärd som skogsbranschen skapar samt för att trygga ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Det krävs politisk vilja, sektorsövergripande kompetens och samarbete samt nytänkande inom skogsbranschen för att de strategiska projekten ska kunna genomföras. För vissa strategiska projekt krävs det dessutom tillräcklig offentlig finansiering. Dessa projekt omfattar investeringar för att utveckla bioekonomin där återbetalningen sker i form av nya investeringar för att utveckla affärsverksamheten, en ökad aktiv skogsvård och växande serviceproduktion. För den skogsstrategiska måluppfyllelsen krävs det dessutom att även andra strategier och program genomförs samt

att projekt som redan inletts slutförs. För bästa genomslag gäller det att se till att det informeras om resultaten så att ny kunskap kan nyttiggöras på ett effektivt sätt.

4.1 Skogsstrategins projektportfölj

Den nationella skogsstrategins strategiska projekt bildar ett eget strukturpaket för skogsbranschen. Många av projekten inom strukturpaketet påverkar flera olika mål och olika strategiska mål. Exempelvis utvecklandet av elektroniska system och effektivare utnyttjande av geografisk information främjar en effektiv användning av skogarna, administrationens genomslagskraft och tryggandet av mångfalden. De strategiska projekten varierar när det gäller omfattningen, de instanser som ansvarar för genomförandet och tidsplanen för genomförandet. Vissa projekt kan genomföras snabbt, och efter det gäller det att bedöma om det behövs nya åtgärder för samma ämnesområde. I kapitel 5, Organisering av verkställigheten och uppföljningen av strategin, redogörs det närmare för processen för att komplettera den strategiska projektportföljen utifrån skogsbranschens behov. Strukturpaketet för den nationella skogsstrategin består av följande projekt:

Projekt	Beskrivning	Ansvariga instanser	Tidsplan
A. Framtida skogliga data och elektroniska tjänster	Inom projektet utvecklar man nästa generationens system för skoglig information samt en process för att hålla datalagret aktuellt. Tjänsten MinSkog.fi utvecklas till en öppen portal för informationsförmedling och kommunikation. Tjänsten stöder företagsamhet inom skogsbruket, kostnadseffektiv verksamhet och skogsservicemarknadens tillväxt samt främjar uppdatering av skogliga data. Tjänsten blir en europeisk föregångare för att hantera användningen av privatskogar och för hur geografisk information kan utnyttjas för att trygga mångfalden, kulturarvet och ekosystemtjänsterna.	Ansvar: JSM, MM Övriga aktörer: FSC, Luke, LMV, Syke, Forststyrelsen, branschföretag, representanter för skogsägarna	2015-2020
B. Planläggning som stöder skogsbranschen	Man skapar större klarhet i gränsytorerna mellan skogslagen och markanvändnings- och bygglagen så att överlappande styrning kan undanröjas. Förfarandena med tillstånd till miljöåtgärder och planbestämmelserna förtydligas. Dessutom organiserar man tillgången på planbestämmelser i form av geografisk information.	Ansvar: MM, JSM Övriga aktörer: Kommunförbundet, kommunerna, NTM-centralerna, FSC	2015-2016
C. Statistikföring över skogsbranschen i förnyelse	Man utvecklar statistikföringen när det gäller gränsytorerna mellan skogsindustrin, energiindustrin och den kemiska industrin samt när det gäller naturturism, skogsbruksrelaterade tjänster och annan skoglig affärsverksamhet och ekosystemtjänster.	Ansvar: JSM, ANM, MM Övriga aktörer: Statistikcentralen, Luke	2015-2017

Projekt	Beskrivning	Ansvariga instanser	Tidsplan
D. Utvecklande av aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och skogsägarstrukturen	Beskattningen av och lagstiftningen om skogsbruk utvecklas för att stödja aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och en förändring av skogsägarstrukturen. Man främjar en ökning av storleken på skogsfastigheterna och stoppande av fragmenteringen bland annat genom att utveckla lagstiftningen om samfällda skogar och ta fram nya former för skogsägande samt genom att minska dödsboägandet av skog.	Ansvar: JSM, FM	2015-2017
E. Ett nytt incitamentssystem för skogsbruket och resurseffektiv skogsvård	Inom projektet bereder man ett framtida incitamentssystem för skogsbruket för att främja aktiv och resurseffektiv användning av skogarna och den välfärd som nyttigheter som saknar marknad genererar.	Ansvar: JSM, MM, ANM, FM	2016-2020
F. Skogsbranschens forskningsstrategi	En forskningsstrategi för skogsbranschen utarbetas och genomförs och i den linjerar man upp prioriteringarna för grundforskning och tillämpad forskning inom skogsbranschen. Som ett led i förankringen av forskningsstrategin genomförs ett teknologiprogram för skogsbranschen för att främja produktiviteten för det arbete som utförs i skogarna och för att förbättra serviceproduktionen inom skogsbruket.	Ansvar: JSM, ANM, UKM, MM, SHM Övriga aktörer: Luke, Tekes, universitet, Syke, Finlands Akademi, branschaktörer	2015
G. Trafikinфраstruktur som stöder skogsbranschen	Man bereder och genomför ett utvecklingsprogram med hjälp av vilket offentliga investeringar styrs till vägnät, banleder och terminaler som särskilt betjänar skogsbranschen.	Ansvar: KM, JSM, FM	2015-2020
H. Nya handlingsmodeller för samarbete mellan arbetsliv och utbildning	Inom projektet tar man fram modeller för samarbete mellan aktörer inom skogsbranschen och utbildningsorganisationer. De gäller innehåll och marknadsföringen av yrken och utbildning som leder till yrkena samt utvecklande av företagets verksamhet och kompetens relaterad till verksamheten (exempelvis studier på arbetsplatsen, projektarbeten, FUI-verksamhet). Man genomför kvantitativ och kvalitativ prognostisering av skogsbranschens utbildning och enligt behov kvalitativ bedömning av kompetensen och tillgången på arbetskraft.	Ansvar: UKM, JSM Övriga aktörer: Utbildningsstyrelsen, utbildningsanordnare, branschföretag och organisationer	2015-2017
I. Naturvård i ekonomiskogar	Naturvården i ekonomiskogarna utvecklas så att mångfalden och ekosystemtjänsterna beaktas i den dagliga verksamheten. Inom projektet skapar man också beredskap och nya incitament för att naturvårdsmetoder för ekonomiskogarna ska kunna införas på allt bredare front. Ett skogskulturprogram utarbetas som ett led i projektet.	Ansvar: JSM, MM Övriga aktörer: Branschaktörer, FSC, Syke, Luke, Museiverket	2015-2018
J. Andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster – tryggande och marknadsutveckling	Inom projektet främjar man tryggandet av och marknadsutvecklingen för andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster. Inom projektet sammanställer man information om olika skogsanvändningssätt och deras fördelar, betydelse och värden samt om korskopplingar. Dessutom utreder man möjligheterna och de administrativa/lagstiftningsmässiga hindren när det gäller att ta i bruk habitatbanker och frivilliga avtalsbaserade handlingsmodeller för tryggandet av mångfalden, vattenvården, kolsänkorna, viltushållningen och skogarnas rekreativvärden och för marknadsutvecklingen.	Ansvar: JSM, MM Övriga aktörer: Branschaktörer, FSC, Syke, Luke	2015-2018
K. Uppskattning av finländska skogar	Inom projektet skapar man förutsättningar för en ökad uppskattning av skogsanvändningen och skogsnaturen. Man fäster särskild vikt vid att stärka barns och ungas förhållande till skogen samt vid legitimiteten för hållbar vård och användning av skogarna. Som ett led i projektet utvecklar man också mätningen av och tar fram indikatorer för uppskattningen av skogarna.	Ansvar: JSM, MM Övriga aktörer: FSC, FFF, Luke, universitet, Utbildningsstyrelsen, natur- och miljöskolor, organisationer, branschaktörer	2015-2018

Närmare projektbeskrivningar

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
<p>A. Framtida skogliga data och elektroniska tjänster Ansvar: JSM, MM Övriga aktörer: FSC, Luke, LMV, Syke, Forststyrelsen, branschföretag, representanter för skogsägarna</p>	<p>Inom projektet utvecklar man nästa generationens system för skoglig information samt en process för att hålla datalagret aktuellt. Tjänsten MinSkog.fi utvecklas till en öppen portal för informationsförmedling och kommunikation. Tjänsten stöder företagsamhet inom skogsbruket, kostnadseffektiv verksamhet och skogsservicemarknadens tillväxt samt främjar uppdatering av skogliga data. Tjänsten blir en europeisk föregångare för att hantera användningen av privatskogar och för hur geografisk information kan utnyttjas för att trygga mångfalden, kulturarvet och ekosystemtjänsterna.</p>

Inom projektet främjar man uppfyllelsen av de tre strategiska målen för skogsstrategin. Inom projektet planerar och genomför man nästa generationens system för skoglig information, som effektiviserar skogsanvändningen, förbättrar skogsbrukets lönsamhet och kostnadseffektivitet och effektiviserar de administrativa processerna samt tryggar skogsnaturens biologiska mångfald. Slutresultatet blir en skoglig databas för skogsbranschen. Databasen stöder en effektiv verksamhet för att planera skogsanvändning och genomföra den. När man utformar det framtida systemet beaktar man de nya tekniska möjligheterna, skogsägarnas och olika aktörers behov av kunskap och information samt effektiv uppdatering av informationen i samband med åtgärderna. För att förvaltningens system för skoglig information och aktörernas datasystem ska vara kompatibla och för att gränssnittstjänsterna mellan systemen ska kunna utnyttjas förutsätts det att standarderna för data är enhetliga och att någon ansvarar för dem samt att det råder en klar uppfattning om vem som äger informationen. Samtidigt granskar man behoven av att ändra lagstiftningen om geografisk information.

Tjänsten MinSkog.fi utvecklas till en central portal för informationsförmedling för att den skogliga databasen ska kunna

utnyttjas. Tjänsten MinSkog.fi blir en öppen portal för informationsförmedling och kommunikation. Den betjänar skogsägarna, förvaltningen och det mångfasetterade fältet av aktörer inom skogsbranschen. Via portalen kan man utnyttja mångsidig geografisk information, såsom information om skogstillgångar, planmaterial och miljöförvaltningens datamängder. Effektivt utnyttjande av data och effektiva insatser för att hålla uppgifterna aktuella främjar skogsbrukets lönsamhet, företagsverksamhet inom skogsbruket, aktiv och mångsidig skogsanvändning, råvarutillgången för behoven hos den industri som använder virke, tryggheten av mångfalden samt en minimering av skogsbrukets skador på vattendrag. En mångsidig förmedling av information möjliggör även sådan tillämpningsutveckling inom den privata sektorn med vars hjälp man kan ta fram kommersiella produkter.

Kommunikationsportalen innebär att det blir lätt för skogsägarna och aktörerna att samarbeta med förvaltningen, till exempel i samband med genomförandet METSO-handlingsplanen eller skogsbruksåtgärder. Även de elektroniska systemen inom förvaltningen bör utvecklas för att förvaltningens verksamhet ska bli effektivare och för att aktörerna ska kunna utnyttja möjligheterna med digitalisering och geografisk information i sin operativa verksamhet.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
<p>B. Planläggning som stöder skogsbranschen Ansvar: MM, JSM Övriga aktörer: Kommunförbundet, kommunerna, NTM-centralerna, FSC</p>	<p>Man skapar större klarhet i gränsytorerna mellan skogslagen och markanvändnings- och bygglagen så att överlappande styrning kan undanröjas. Förfarandena med tillstånd till miljöåtgärder och planbestämmelserna förtydligas. Dessutom organiserar man tillgången på planbestämmelser i form av geografisk information.</p>

Inom projektet utvecklar man arbetssätt för att öka expertisen inom skogsbranschen vid den kommunala och landskapsförbundens planläggning, minskar man överlappande administrativ styrning och utökar man samarbetet mellan olika förvaltningsområden. Skogsbranschen deltar aktivt i planläggningsprocesserna, och när nya planer som rör skogsområden utarbetas bedömer man konsekvenserna för skogsbruket. Genom att utveckla planläggningen främjar man det andra och tredje strategiska målet för skogsstrategin. Generalplanläggningen ska styra den översiktliga markanvändningen. I ett generalplaneområde ska upptas endast de områden där det behövs markanvändningsplanering och samordning av olika markanvändningsformer. Verksamheten i anslutning till tillstånd för

miljöåtgärder och andra anvisningar för planläggningsarbetet utvecklas genom samarbete mellan ministerierna. Inom projektet skapar man större klarhet i gränsytorerna mellan skogslagen och markanvändnings- och bygglagen så att överlappande styrning kan undanröjas.

Tätorternas närskogar är viktiga med tanke på tillgängligheten till skogar samt på grund av sina välfärds- och hälsoeffekter och de möjligheter att utveckla ett förhållande till skogen som de erbjuder. Inom projektet utreder man hur tätorternas närskogar och friluftsleder kan tryggas vid planläggningen. Som ett led i projektet bedömer man också om ökad användning av förnybar energi medför behov av att utveckla planläggningen.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
C. Statistikföring över skogsbranschen i förnyelse Ansvar: JSM, ANM, MM Övriga aktörer: Statistikcentralen, Luke	Man utvecklar statistikföringen när det gäller gränsytor mellan skogsindustrin, energiindustrin och den kemiska industrin samt när det gäller naturturism, skogsbruksrelaterade tjänster och annan skoglig affärsverksamhet och ekosystemtjänster.

Eftersom skogsbranschen diversifieras och utvidgas bör även statistikföringen över skogsbranschen utvecklas. Det finns brister i statistikföringen över andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster, vilket bromsar upp tryggheten av tjänsterna samt produktifieringen och kommersialiseringen. Information som beskriver den sociala och ekonomiska dimensionen av

skogsbranschens tjänster är otillräcklig, vilket innebär att deras betydelse eventuellt inte beaktas i beslutsfattandet. Exempelvis statistikföringen över naturturism är dålig för närvarande. Dessutom baserar sig statistikföringen över träförädlingsindustrin på gamla sektorsgränser, vilket innebär att den nuvarande statistikföringen inte längre beskriver nuläget inom skogsbranschen.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
D. Utvecklande av aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och skogsägarstrukturen Ansvar: JSM, FM	Beskattningen av och lagstiftningen om skogsbruk utvecklas för att stödja aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och en förändring av skogsägarstrukturen. Man främjar en ökning av storleken på skogsfastigheterna och stoppande av fragmenteringen bland annat genom att utveckla lagstiftningen om samfällda skogar och ta fram nya former för skogsägande samt genom att minska dödsboägandet av skog.

Huvudmålet för projektet är att öka aktivt skogsbruk och främja marknadstillträdet för virke i motsvarighet till de växande bioekonomiska behoven. Genom projektet främjar man uppfyllelsen av det första och tredje strategiska målet för skogsstrategin.

Det viktigaste tillvägagångssättet är att utgående från utredningar utveckla beskattningen av skogsbruket och den lagstiftning som påverkar ägarstrukturen. Detta är nödvändigt för att virkesutbudet ska kunna stärkas i motsvarighet till den ökade användningen och för att aktiv och mångsidig företagsamhet i skogsbruket ska börja öka. Insatserna för att utveckla ägarstruk-

turen siktar till att exempelvis öka storleken på fastigheterna, stoppa fragmenteringen och påskynda generationsskiftena. Inom projektet kommer man bland annat att ändra den nuvarande lagen om samfällda skogar för att det ska bli enklare att bilda samfällda skogar och för att administrationen ska lättas upp. Dessutom kommer man att ändra lagstiftningen om fastighetsbildning. Ägandet i aktiebolagsform utvecklas så att särdragen inom skogsbruket beaktas på ett bättre sätt. Inom projektet utformar man också ett effektivt incitamentssystem för att underlätta generationsskiftet och man tar fram styrmedel för att minska dödsboägandet.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
E. Ett nytt incitamentssystem för skogsbruket och resurseffektiv skogs-vård Ansvar: JSM, MM, ANM, FM	Inom projektet bereder man ett framtida incitamentssystem för skogsbruket för att främja aktiv och resurseffektiv användning av skogarna och den välfärd som nyttigheter som saknar marknad genererar.

Inom projektet bereder man ett incitamentssystem för skogsbruket för 2020-talet som i enlighet med det tredje strategiska målet för skogsstrategin särskilt ska främja aktiv, hållbar och mångsidig användning av skogarna. Incitamentssystemet ska vara långsiktigt och förutsägbart. Som alternativa modeller granskar man inom projektet stödsystemet enligt den nuvarande lagen om finansiering av ett hållbart skogsbruk, möjligheten

att öka aktiv skogsanvändning med skattemässiga metoder, en stärkt roll för informationsstyrningen samt en förskjutning av tyngdpunkten i riktning mot att stödja utvecklingsprojekt och innovationer. Incitamentssystemet främjar plantskogs-vård i rätt tid, användning av förädlad plantmaterial och värnande om skogarnas hälsa. Incitamentssystemet bör särskilt trygga produktionen av nyttigheter som saknar marknad, såsom miljöfördelar.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
F. Skogsbranschens forskningsstrategi Ansvar: JSM, ANM, UKM, MM, SHM Övriga aktörer: Luke, Tekes, universitet, Syke, Finlands Akademi, branschaktörer	En forskningsstrategi för skogsbranschen utarbetas och genomförs och i den linjerar man upp prioriteringarna för grundforskning och tillämpad forskning inom skogsbranschen. Som ett led i förankringen av forskningsstrategin genomförs ett teknologiprogram för skogsbranschen för att främja produktiviteten för det arbete som utförs i skogarna och för att förbättra serviceproduktionen inom skogsbruket.

Med hjälp av skogsbranschens forskningsstrategi preciserar man forskningsriktlinjerna i den bioekonomiska strategin och sammanför samtidigt skogsbranschens behov enligt olika strategier. Verkställigheten av forskningsstrategin främjar måluppfyllelsen för det andra strategiska målet för skogsstrategin. Genom forskningsstrategin anger man prioriteringarna för forskningen, föreslår man en process för hur forskningen ska ge mer resultat samt utformar man ansvarsfördelningen för forskningsområdena vid olika högskolor, forskningsinstitut och expertorganisationer. När forskningsstrategin görs upp ska hänsyn tas till andra pågående processer, resultaten från Finlands Akademi och jord- och skogsbruksministeriets gemensamma utvärderings- och prognostiseringsprojekt 2014 om dagens bioekonomiska forskning och framtida forskningsbehov samt materialet och rapporterna från processen Vetenskapens tillstånd 2014.

Som ett led i förankringen av forskningsstrategin genomförs ett teknologiprogram för skogsbranschen. Genom programmet främjar man produktiviteten för skogsåtgärderna, i synnerhet mekaniseringen av skogsvårdsarbetena. Virkesdrivningens produktivitet har mångdubbats inom skogsbruket under de senaste årtiondena, men virkesproduktionen har inte utvecklats på motsvarande sätt. Ökad produktivitet stöder aktiv och företagsmässig skogsvård och skogsanvändning och främjar möjligheterna att bevara skogarnas tillväxtkapacitet. Bättre produktivitet stöder också förutsättningarna för skogsvårdsrelaterad service och företagsamhet.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
G. Trafikinfrastuktur som stöder skogsbranschen Ansvar: KM, JSM, FM	Man bereder och genomför ett utvecklingsprogram med hjälp av vilket offentlig finansiering styrs till vägnät, banleder och terminaler som särskilt betjänar skogsbranschen.

Genom projektet förbättras lednätets och terminalernas servicekapacitet. Syftet med utvecklingsprogrammet är att trygga skogsbranschens konkurrenskraftiga transporter i Finland och förbättra förutsättningarna för säsongbetonad hantering. En bättre servicekapacitet för nätverket av leder skapar förutsättningar även för annan skogsbaserad företagsverksamhet och rekreation i skogarna samt bidrar till att bevara en livskraftig landsbygd. Det strategiska projektet bidrar till aktiv skogsanvändning och bättre konkurrenskraft för den finländska skogsbranschen. Inom

utvecklingsprogrammet satsar man särskilt på att underhålla och utveckla vägnätet på lägre nivå och broarna samt på att prioritera utvecklingsbehoven. Insatserna för att utveckla och underhålla vägnätet på lägre nivå och utföra grundliga broreparationer behövs med anledning av att de maximala lasterna för virkeslångträderna har ökat. Att vägnätet på lägre nivå är i gott skick är en förutsättning även för många andra näringsgrenar inom den växande bioekonomin. Syftet med utvecklingsprogrammet är också att effektivisera användningen av offentlig finansiering.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
H. Nya handlingsmodeller för samarbete mellan arbetsliv och utbildning Ansvar: UKM, JSM Övriga aktörer: Utbildningsstyrelsen, utbildningsanordnare, branschföretag och organisationer	Inom projektet tar man fram modeller för samarbete mellan aktörer inom skogsbranschen och utbildningsorganisationer. De gäller innehållet i och marknadsföringen av yrken och utbildning som leder till yrkena samt utveckling av företagets verksamhet och kompetens relaterad till verksamheten (exempelvis studier på arbetsplatsen, projektarbeten, FUI-verksamhet). Man genomför kvantitativ och kvalitativ prognostisering av skogsbranschens utbildning och enligt behov kvalitativ bedömning av kompetensen och tillgången på arbetskraft.

Genom projektet strävar man efter att stärka kompetensen hos dem som är verksamma och studerar inom skogsbranschen och att göra skogsbranschen attraktivare. För att arbetet för att stärka skogsbranschens image ska få tillräckligt genomslag krävs det samarbete mellan utbildningen och arbetslivet och gemensamma handlingsmodeller. Syftet med insatserna för att utveckla kompetensen på ett arbetslivsorienterat sätt är att förbättra branschens konkurrenskraft i en omvärld i förändring.

Intensivare samarbete främjar uppgradering av kompetensen hos dem som är verksamma inom skogsbranschen, både hos dem som fått utbildning för skogsbranschen och hos dem som kommit från områden utanför den traditionella skogsbranschen. Alltmer välfungerande arbetslivsorienterade block inom skogsbranschstudierarna gagnar även arbetslivsparterna. Projektet hänger samman med den reform av utbildningen på andra stadiet som bereds vid undervisnings- och kulturministeriet.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
I. Naturvård i ekonomiskogar Ansvaret: JSM, MM Övriga aktörer: Branschaktörer, FSC, Syke, Luke, Museiverket	Naturvärden i ekonomiskogarna utvecklas så att mångfalden och ekosystemtjänsterna beaktas i den dagliga verksamheten. Inom projektet skapas också beredskap och nya incitament för att naturvårdsmetoder för ekonomiskogarna ska kunna införas på allt bredare front. Ett skogskulturprogram utarbetas som ett led i projektet.

Ungefär 90 procent av våra skogar står till förfogande för skogsbruk, och därför är behandlingen av ekonomiskogar viktig när det gäller att trygga skogsnaturens biologiska mångfald och ekosystemtjänsterna. Naturvärden i ekonomiskogarna omfattar även vattenvård, hänsyn till vilt samt tryggnad av kulturarvet i skogarna och även ekosystemtjänsterna mera generellt. Naturvårdsmetoderna i ekonomiskogarna bör införas på allt bredare front som en del av den så kallade vardagliga skogsvården. De nya skogsvårdsrekommendationerna innehåller också rekommendationer för naturvård i ekonomiskogarna, men för att rekommendationerna ska kunna förankras behövs det ytterli-

gare mer detaljerade anvisningar och rådgivning. Exempelvis i samband med att skogsvårdsmetoderna diversifieras bör man säkerställa att det lämnas naturvårdstråd. Dessutom gäller det att förtydliga arbetsfördelningen mellan olika aktörer och att skapa större klarhet i praxis för kundservicen.

Våren 2014 godkände statsrådet Finlands nationella kultur- och miljöstrategi för åren 2014–2020. Skogliga kulturmiljöer ingår emellertid inte i strategin. Därför behövs det ett skogskulturprogram där det fastslås exempelvis hur kulturarvet i skogarna ska skötas ur perspektivet för ansvarsfullt och planmässigt ägande.

Strategiskt projekt	Projektbeskrivning
J. Andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster – tryggnad och marknadsutveckling Ansvaret: JSM, MM Övriga aktörer: Branschaktörer, FSC, Syke, Luke	Inom projektet främjas tryggnaden av och marknadsutvecklingen för andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster. Inom projektet sammanställs information om olika skogsanvändningssätt och deras fördelar, betydelse och värden samt om korskopplingar. Dessutom utredas möjligheterna och de administrativa/lagstiftningsmässiga hindren när det gäller att ta i bruk habitatbanker och frivilliga avtalsbaserade handlingsmodeller för tryggnaden av mångfalden, vattenvården, kolsänkorna, vilthushållningen och skogarnas rekreativvärden och för marknadsutvecklingen.

Ekosystemtjänsternas betydelse för människans välfärd kan vara större än det värde i pengar de genererar. Detta värde underskattas ofta eftersom det inte finns någon marknad för i synnerhet reglerande tjänster, underhållstjänster och kulturella tjänster. Nyttan av ekosystemtjänsterna kan erfaras som exempelvis ekonomisk trygghet, bättre hälsa eller ett vackert landskap. Uppgifterna om olika ekosystemtjänsters värde är emellertid lösryckta, vilket innebär att skogarnas värde kan förefalla litet ur enskilda perspektiv. Det finns inte tillräcklig information om till exempel skogens värde för rekreation, för hälsan och med tanke på dagvattenbindning och rening av luft. För skogspolitikens legitimitet är det viktigt att man fattar beslut med vetskap om olika värden. Inom projektet tar man fram indikatorer för andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster. Dessutom gäller det att identifiera de viktigaste ekosystemtjänster som ska tryggas i varje område och de åtgärder som behövs för att bevara

och utöka dem. Den information som samlas och klarläggs inom projektet används också när skogskulturprogrammet görs upp.

För att kunna trygga ekosystemtjänsterna och skapa möjligheter för att kommersialisera nya ekosystemtjänster måste man bättre än för närvarande känna till ekosystemtjänsternas samhällsekonomiska betydelse och korskopplingarna mellan olika skogsrelaterade ekosystemtjänster, med andra ord deras inbördes beroendeförhållanden. Kommersiellisering av nya ekosystemtjänster kan öka skogsägarnas inkomstmöjligheter och på så vis föra med sig alternativa skogsanvändningssätt vid sidan om virkesproduktionen. Möjligheterna med och de administrativa hindren för habitatbanker, frivilliga avtalsbaserade handlingsmodeller och andra nya arbetssätt bör utredas och bli föremål för pilotprojekt för att man ska kunna trygga ekosystemtjänsterna och vid behov skapa en marknad för dem.

Strategiskt projekt

K. Uppskattning av finländska skogar

Ansvar: JSM, MM

Övriga aktörer: FSC, FFF, Luke, universitet, Utbildningsstyrelsen, natur- och miljöskolor, organisationer, branschaktörer

Projektbeskrivning

Inom projektet skapar man förutsättningar för en ökad uppskattning av skogsanvändningen och skogsnaturen. Man fäster särskild vikt vid att stärka barns och ungas förhållande till skogen samt vid legitimiteten för hållbar skötsel och användning av skogarna. Som ett led i projektet utvecklar man också mätare för och mätningen av uppskattningen av skogarna.

En hög uppskattning av skogarna och skogsanvändningen är en grundläggande förutsättning för måluppfyllelsen för de tre strategiska målen för skogsstrategin. En hållbar relation till skogen byggs upp, förändras och utvecklas med tiden. Kunskapen om hur relationen till skogen byggs upp under olika åldrar är inte tillräcklig för att man skulle ha tillräckliga verktyg för att stärka relationen till skogen livet ut. Inom projektet studerar man hur relationen till skogen byggs upp under olika åldrar och tar man utifrån forskningen fram verktyg för att stärka relationen till skogen i synnerhet under sensitiva perioder (i småbarnsåldern, barndomen och ungdomen) och vid livsförändringar.

Inom projektet producerar man dessutom stödmaterial för skolorna som de kan använda för att genomföra mångvetenskapliga lärområden enligt de nya läroplanerna. Det är viktigt att det material som används i undervisningen ger en mångsidig bild av skogsvården och skogsanvändningen. Vid produktion av material för skogsfostran bör man fästa vikt vid de möjligheter som den nya tekniken och den kommunikationstekniska utvecklingen för med sig. Vid utveckling av material och andra rutiner bör man också fästa vikt vid hur de fungerar i praktiken, vid praktiskt lärande och vid aktiviteter som intresserar båda könen.

Att göra, att uppleva och att vistas i skogen är viktiga ingredienser för att bygga upp en relation till skogen i synnerhet för barn och unga. Skogsbranschaktörerna, den tredje sektorn medräknad, stöder skolornas och daghemmens verksamhet för skogsfostran. För att främja måluppfyllelsen för skogsstrategin är det nödvändigt att också satsa på frivilligorganisationssamarbete med de organisationer utanför den traditionella skogssektorn som har en stark anknytning till skogsbranschen. Genom att genomföra pilotprojekt för skogsfostran, till exempel kampanjer för skogsfostran, kan man främja skogsbranschaktörernas samverkan med daghem, skolor och läroanstalter samt utvecklingen av relationen till skogen på fritiden.

Uppskattningen av skogarna och skogsanvändningen är en förutsättning för att en hållbar skötsel och användning av skogarna ska vara legitim och eftersträvsvärd. Legitimiteten påverkas dels av att relationen till skogen är bra och aktiv, dels av att de olika delområdena för hållbarhet har beaktats på ett balanserat sätt i skogsvården och skogsanvändningen. När finländarna har en mångsidig förståelse av hållbar vård och användning av skogar kan vi på ett bättre sätt sprida information om detta även internationellt och inom EU.

Bild: Markku Meriluoto

4.2 Måluppfyllelse för skogsbranschen via andra strategier och program

Utöver de strategiska projekten enligt skogsstrategin finns det många strategier och program som bidrar till måluppfyllelsen för skogsstrategin. Särskild vikt bör fästas vid samordning av samt gränsytor och förenlighet mellan skogsstrategin och andra strategier. Likaså är det viktigt med proaktivt EU-inflytande samt en ständig dialog mellan ministerierna och näringslivet. I den dialogen engageras alla olika sektorer som nyttjar skogarna.

Verkställigheten av strategierna för bioekonomi, energi och klimat har en viktig koppling till de strategiska målen för skogsstrategin. Bland åtgärderna enligt bioekonomistrategin bidrar i synnerhet ökad bioekonomisk kapitalfinansiering och ökade innovationssatsningar samt finansiering av nya pilotprojekt och demonstrationer inom bioekonomi till en förnyelse av skogsbranschen. Skogsbranschens tillväxt och utveckling främjas också av att bioekonomin görs till en del av Finlandsbild.

Statsrådets principbeslut om en fortsättning på handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i Södra Finland (METSO) 2014–2025 bidrar till att trygga skogsnaturens biologiska mångfald och bevara livsmiljöerna för hotade skogslevande arter. METSO-handlingsplanen är ett viktigt instrument för att stoppa tillbakagången för den biologiska mångfalden i skogarna och säkerställa ett gynnsamt läge för naturens biologiska mångfald. Det är speciellt viktigt att uppnå METSO-handlingsplanens kvalitativa och arealmässiga mål. Det gäller att utnyttja informationen om natur- och skogstillgångarna så att finansiering enligt METSO-handlingsplanen bättre än nu kanaliseras till naturvårdsprojekt och till att trygga naturvärden på ett ekologiskt sett ändamålsenligare sätt. En annan viktig strategi som rör mångfalden är statsrådets principbeslut om Finlands strategi för bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden för åren 2012–2020, För naturen – till nytta för människan (den så kallade nationella biodiversitetsstrategin) och dess handlingsprogram. Inom dessa görs det, för att utveckla nätverket av skyddsområden och skötseln av det, en bedömning av skyddsbristerna och utvecklingsbehoven med hänsyn till bland annat konsekvenserna av klimatförändringen. För det tredje påverkas tryggheten av naturens biologiska mångfald av statsrådets principbeslut om hållbart och ansvarsfullt nyttjande och skydd av torvmarker.

Vattenvården inom skogsbruket genomförs via programmet för genomförande av vattenvård. Det är speciellt viktigt att införa en verksamhetsmodell för avrinningsområdesvis planering och planering av översilningsområden och våtmarker, utveckla och utnyttja ett nätverk för uppföljning av vattenbelastningen från skogsbruket samt uppgradera handlingsmodellerna och anvisningarna för kontroll av skogsbrukets belastning i form av fasta partiklar och ta modellerna och anvisningarna i bruk. Små vattendrag restaureras som ett led i vården av skogsnaturen.

Inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR-nätverket) arbetar man för att främja näringsverksamheten på landsbygden. Möjligheternas landsbygd – Landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2014–2020 främjar måluppfyllelsen för skogsstrategin bland annat när det gäller infrastruktur, planläggning, främjande av företagande och ekosystemtjänster. Företags- och utvecklingsprojektfinansiering enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 kan på ett mångsidigt sätt användas för utveckling som gäller kompetens och innovationer, mångsidigare företagsverksamhet på landsbygden samt miljöfördelar. För detta behövs det information om projektfinansieringsmöjligheterna och aktiva aktörer.

Kommissionen för hållbar utveckling har gjort ett samhälleligt åtagande för hållbar utveckling, En målbild för Finland 2050. Genom skogsstrategin kan man främja i synnerhet följande mål enligt åtagandet: Hållbart arbete, Ett kolneutralt samhälle, En resurssmart ekonomi och Naturhänsyn i beslutsfattandet. För att det samhälleliga åtagandet ska kunna realiseras kommer det att ingå åtgärdsåtaganden även med förvaltningsområden och andra samhällsaktörer. Via dem kan man i praktiken också främja måluppfyllelsen för skogsstrategin, om man ingår åtgärdsåtaganden relaterade till målen för skogsstrategin.

Beredning som hänför sig till EU:s skogspolitiska frågor samordnas av EU-sektionen för skogspolitik, som lyder under naturresursavdelningen vid jord- och skogsbruksministeriet. Förutom ministerierna är också de viktigaste intressentgrupperna representerade i sektionen. I sektionen informeras om aktuella EU-frågor och utformas Finlands ståndpunkter till exempelvis de ärenden som behandlas i Ständiga skogskommittén vid kommissionen. Sektionen planerar dessutom EU-inflytande i angelägenheter som är viktiga för Finland. I internationella skogsfrågor bistår ministeriet av en grupp tjänstemän från olika ministerier. Gruppen bereder Finlands ståndpunkter till olika internationella processer och till bland annat mötena för rådets skogsarbetsgrupp. Finland agerar med framförhållning i EU:s och internationella skogspolitiska frågor och anlitar då på bred front expertis inom vår skogssektor och bedriver nära samarbete med experter i andra länder. Tjänstemännen arbetar för att EU:s interna och internationella energi- och klimatpolitik ska avspegla skogarnas, det hållbara skogsbrukets och de virkesbaserade produkternas faktiska klimatfördelar och för att man inom energiproduktionen även i fortsättningen ska räkna träbränslena som förnybara energikällor med nollutsläpp.

Rätten till nyttjande av skog, till beslutsfattande och till rättvis fördelning av nyttan, skogarna som källa till brännved och energi, skogssektorns värdekedjor och hållbar produktion och användning, nationella skogsprogram och god förvaltning, skogarna och bekämpning av klimatförändringen samt skogarna som en del av miljön och markanvändningen är teman för skogssamarbete enligt den utvecklingspolitiska riktlinjen för skogssektorn. Finland bedriver utvecklingsamarbete inom skogsbranschen bland annat i Tanzania, Kenya, Zambia, Nepal, Vietnam och Laos.

Undervisnings- och kulturministeriet bereder en reform av skogsbranschens utbildning på andra stadiet, och i det sammanhanget granskar man också skogsbranschens transportutbildning. Förordningen om en plan för utveckling av utbildningen och av forskningen vid universiteten (987/1998) gäller utvecklande av utbildningen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och av forskningen vid universiteten. Enligt förordningen godkänner statsrådet vart fjärde år en plan för utvecklingen av utbildningen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och av forskningen vid universiteten under det år då planen godkänns och de följande fem kalenderåren. En ny plan för utveckling av utbildningen (KESU) blir klar våren 2016. Den omfattar alla utbildningsformer. Undervisnings- och kulturministeriet håller också på att ta fram nya åtgärder som gäller studier på arbetsplatsen, till exempel en reform av inläring på arbetsplatsen och av läroavtalen för unga.

5 Organisering av verkställigheten och uppföljningen av strategin

Statsrådets principbeslut om den nationella skogsstrategin 2025 styr verksamheten vid olika ministerier och inom förvaltningen under dem när det gäller att genomföra de strategiska projekten. Jord- och skogsbruksministeriet samordnar verkställigheten och uppföljningen av skogsstrategin. Även skogsrådet, ett arbetsutskott under det samt styrgrupperna för de strategiska projekten främjar verkställigheten. Styrgruppernas mandattider varierar enligt ämnesområdena. I styrgrupperna ingår företrädare för både förvaltningen och intressentgrupperna. Det är viktigt att heltäckande expertis från olika delområden inom skogsbranschen finns med. Vid behov kan man bilda arbetsgrupper för bredare ämnesområden med uppgift att utvärdera, planera och främja verkställigheten av strategin. Även arbetsgrupper för andra program och strategier, EU-sektionen för skogspolitik och det samarbetsorgan för internationell naturresurspolitik som kommer att inrättas kan anlitas i samband med uppföljningen av de strategiska projekten.

Skogsstrategin verkställs av flera ministerier. Arbets- och näringsministeriet ansvarar särskilt för att utveckla förhållandena för skogliga affärsfunktioner. Detta stöds också av den finansiering för utvecklingsprojekt och företag som kommer att beviljas via

det program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland som verkställs inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. Kommunikationsministeriet har en central roll när det gäller att utveckla infrastrukturen, medan undervisnings- och kommunikationsministeriets roll på motsvarande sätt omfattar insatser för att utveckla undervisningen och forskningen. Miljöministeriet ansvarar i sin tur för frågor som rör planläggning, miljötillstånd, naturens biologiska mångfald samt vatten- och miljöskydd. Utrikesministeriet ansvarar för handelspolitik som hänför sig till internationella skogsfrågor och genomför den utvecklingspolitiska riktlinjen för skogssektorn.

Den nationella skogsstrategin genomförs 2015–2025 med beaktande av ändringsbehoven enligt uppföljningen av programmet, halvtidsutvärderingarna och regeringsprogrammets riktlinjer. Regionala skogsprogram för 2015–2020 baserade på skogsstrategin görs upp före utgången av 2015. De regionala skogsprogrammen stöder verkställigheten av och måluppfyllelsen för skogsstrategin.

Skogsrådet granskar varje år måluppfyllelsen för strategin och de strategiska projektens framfart. De skogsstrategiska indikatorerna utgörs huvudsakligen av effektindikatorer. Genom att analysera indikatorerna och måluppfyllelsen i relation till förändringarna i omvärlden kan man i samband med den årliga uppföljningen bedöma skogsstrategins genomslagskraft. För projektportföljen har man valt projekt som bör genomföras med det snaraste för att målen för skogsstrategin ska nås. Varje år bedömer man om det behövs nya projekt. Skogsrådet föreslår nya projekt vid behov, om förändringarna i skogsbranschens omvärld kräver att projektportföljen uppgraderas för att främja måluppfyllelsen för skogsstrategins strategiska mål. Utomstående halvtidsutvärderingar av skogsstrategin genomförs enligt behov.

6 Finansiering av strategin

Frågor som rör finansieringen av de strategiska projekten enligt den nationella skogsstrategin behandlas och beslut om dem fattas årligen i samband med ram- och budgetprocesserna för statsfinanserna. Målen för skogsstrategin ligger till grund när planerna för de offentliga finanserna, de statsfinansiella ramarna som ingår i dem och budgetarna bereds. Strategin genomförs inom ramarna för dessa. Finansiella riktlinjer bereds vid behov genom behandling i finanspolitiska ministerutskottet. För genomförandet av projekten kan man också ansöka om projektfinansiering från EU.

7 Strategins konsekvenser

Konsekvensbedömningen har utarbetats av forskarna Riitta Hänninen och Jussi Uusivuori vid Skogsforskningsinstitutet.

7.1 Konsekvensbedömningens syfte och genomförande av den

I skogsstrategin prioriteras olika mål och mera detaljerade åtgärder med sikte på måluppfyllelsen för de strategiska målen enligt den skogspolitiska redogörelsen. De strategiska målen och de centrala åtgärdshelheterna enligt den nationella skogsstrategin 2025 grundar sig på statsrådets skogspolitiska redogörelse 2050. I samband med den skogspolitiska redogörelsen har det gjorts en konsekvensbedömning som gäller dem.

I denna konsekvensbedömning behandlas skogsstrategins ekonomiska konsekvenser, sociala konsekvenser och miljökonsekvenser samt osäkerhetsfaktorer som påverkar måluppfyllelsen. Avsikten är att skogsstrategin ska genomföras med hjälp av en projektportfölj, som bedöms separat. Projektportföljen representerar ett nytt tänkesätt i förhållande till de nationella skogsprogram som föregått skogsstrategin.

7.2 Skogsstrategins ekonomiska konsekvenser, sociala konsekvenser och miljökonsekvenser

7.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Med hjälp av den nationella skogsstrategin försöker statsmakten skapa förutsättningar för en växande skogsbaserad bioekonomi och för en allt mångsidigare välfärd. Även om arbetet med att utveckla nya träbaserade bioekonomiska produkter framskrider inom massa- och pappersindustrin och användningen av träbaserad energi ökar bygger den skogsbaserade produktionen inom industrin under de närmaste åren fortfarande till stor del på de nuvarande traditionella produkterna. Det tar tid att lansera nya biobaserade produkter på marknaden och under en övergångsperiod finansieras utvecklingen genom traditionella produkter.

När pappersefterfrågan avtagit har produktionen av tryckpapper minskat, men produktionen av högklassig kartong har ökat de senaste åren och massaproduktionen håller på att utvidgas. Också inom trävaruindustrin håller ny investeringsaktivitet på att komma i gång, och ökad verksamhet för att bygga höghus i trä möjliggör mera omfattande fabriksproduktion av träelement (CLT) även i Finland. Avsikten är att det första stora bioraffineriet ska planeras för Äänekoski, i Villmanstrand är det aktuellt att inleda kommersiell produktion av biodiesel och även andra investeringsobjekt bereds som bäst.

Syftet med skogsstrategin är att tillföra skogsbranschen värde och öka dess omsättning samt att avverkningsuttaget av stamved ska öka med 15 miljoner kubikmeter fram till år 2025. Struktumvandlingen inom skogsindustrin tillför produktionen ett större värde, och de investeringsplaner som redan är kända kommer att öka virkesanvändningen inom industrin med flera miljoner kubikmeter. Enligt Finlands energi- och klimatstrategi är målet att öka den skogsflisbaserade värme- och elproduktionen med 25 TWh fram till år 2020. En ökad efterfrågan på virke förutsätter att virkesanskaffningen och skogsanvändningen effektiviseras.

Ett ökat avverkningsuttag skulle ha betydande ekonomiska konsekvenser i synnerhet på regional nivå. Privatskogarnas rotprisinkomster (brutto) och drivnings- och transportföretagarnas omsättning skulle öka. År 2013 uppgick privatskogarnas rotprisinkomster till cirka 1,6 miljarder euro (brutto). En ökad virkesanvändning skulle öka det direkta årliga skatteinflödet till staten till följd av de ökade rotsprisinkomsterna och arbetsinkomsterna inom drivning och transport. För en totalekonomisk bedömning skulle det behövas exaktare måldata och beräkning av de indirekta konsekvenser som följer av marknadsanpassningen.

Bland de skogsbaserade immateriella tjänsterna har naturturism och rekreation fått en ökad ekonomisk betydelse de senaste åren, och enligt skogsstrategin förväntas de växa snabbt även i fortsättningen. År 2013 uppgick värdeökningen för turismen i Finland till uppskattningsvis omkring 4,4 miljarder euro, varav naturturismen beräknas stå för ungefär en fjärdedel.

Enligt skogsstrategin är målet att nivån på investeringarna i användning av träråvara ska överstiga nivån på avskrivningarna, vilket skulle garantera att åtminstone den nuvarande produktionskapaciteten kvarstår.

Den målsatta arealökningen för skogsfastigheter fram till 2025 är att arealandelen för privata skogsfastigheter över 50 hektar och för samfälliga skogar ska öka från nuvarande cirka 58 procent till 70 procent. Större arealer innebär att man utan tvekan kan effektivisera skogsbrukets funktioner och lönsamhet. En övergripande utredning om arealökningens skalavkastning skulle ge närmare information om konsekvensernas storlek.

7.2.2 Sociala konsekvenser

Den ökade produktiviteten, rationaliseringen av produktionen, omstruktureringarna inom efterfrågan på exportmarknaden och den ekonomiska recessionen de senaste åren har minskat sysselsättningen inom skogsindustrin med ungefär en tredjedel från läget år 2000. Inom skogsbruket har sysselsättningsförändringarna däremot varit förhållandevis små då avverkningsvolymerna och drivningen av energived har ökat och avverkningarna i allt högre grad har inriktats på massaved.

Bild: JSM bildarkiv

Måluppfyllelsen för skogsstrategin skapar förutsättningar för en positiv regional utveckling och för en livskraftig landsbygd. Det behövs mera arbetskraft inom skogsbruket när drivningen och transporten av gagnvirke och energived, skogsvården och skogsförbättringsarbetena samt energiproduktionen ökar. Det behövs arbetskraft också för att iståndsätta och underhålla transportlederna. Ändringarna i skogsägarstrukturen, liksom den nya skogslagen som ger skogsägarna större frihet visavi skogsvården bidrar till att öka efterfrågan på skogstjänster och skogsserviceföretag för utförandet av skogs- och naturvårdsarbeten. Den ökade produktiviteten vid fortsatt mekanisering av arbetena kommer emellertid att skära ned behovet av arbetskraft betydligt.

För en totalekonomisk bedömning av konsekvenserna för sysselsättningen skulle det behövas en beräkning också av de indirekta konsekvenser som uppkommer via marknadsanpassning. En del av de nya arbetstillfällena ersätter de arbetstillfällen som gått förlorade i och med omställningen inom skogsbranschen. På längre sikt uppkommer det allt mer och mer ny tillväxt och sysselsättning i gränssytorna mellan den traditionella skogsbranschen och andra branscher. För att man ska kunna följa utvecklingen innehåller skogsstrategins projektportfölj en åtgärd för att utveckla statistikföringen över skogsbranschen i förnyelse.

Enligt skogsstrategin eftersträvas en ökning av antalet besökare i nationalparker och friluftsområden samt nöjda friluftare, vilket också ökar behovet av service. Naturturismföretagens sysselsättande verkan i Finland beräknas motsvara cirka 27 000 årsverken, varav inkvarteringen står för ungefär hälften. Naturturismen är redan i dag en betydande sysselsättare i Lappland, Kuusamo och Kajanaland, och nyttjandet av friluftsområdena kommer att öka även i Södra Finland. På grund den bristfälliga statistikföringen är det svårt att följa hur naturturismen utvecklas, och avsikten är att statistikproblemen ska avhjälpas genom åtgärder enligt skogsstrategins projektportfölj.

Ökad användning av skogen för rekreation kommer att främja medborgarnas psykiska och fysiska välbefinnande. Den skogsstrategiska ambitionen att öka antalet friluftsbesök i närområden, och barns och ungas växande deltagande i skogliga evenemang främjar relationen till naturen, uppskattningen av mångsidig skogsanvändning och intresset för utbildning och forskning inom branschen. Legitimitet för mångsidig skogsanvändning, utbildning och högklassig forskning utgör förutsättningar för att den skogsbaserade bioekonomin ska framskrida i Finland.

7.2.3 Miljökonsekvenser

Skogsstrategins konsekvenser för miljön är i betydande grad relaterade till den ökade avverknings- och drivningen av gagnvirke och energived. Den ökade avverkningen utgör en risk för hotade arter, men man försöker åtgärda situationen genom METSO-handlingsplanen, som tryggar mångfalden i skogarna. Fler skogar som skyddats enligt biologiska kriterier bidrar till att bevara arterna och den biologiska mångfalden. Man kan minska skadorna i ekonomiskogarna genom att se till att det finns tillräckligt med utbildning för skogsfackmän och rådgivning för skogsägare.

Måluppfyllelsen för skogsstrategin bidrar i hög grad till EU:s målsättning att öka användningen av förnybar energi. En ökning av skogsflisanvändningen från 2013 års 8,7 miljoner (användningen i småhus 0,7 miljoner kubikmeter medräknad) till 15 miljoner kubikmeter år 2025 innebär att de förnybara energikällornas andel av den totala användningen av primärenergi ökar. En ökad energiutvinning från trä medför dock risker i anslutning till borttransport av stubbar från områden för förnyelseavverkning och i anslutning till drivning av helträd vid gallringsavverkning. Med kvistarna, barren och stubbarna försvinner näringsämnen från skogsmarken, och även död ved som förhindrar en utarmning av arternas mångfald. För att minska de skadliga konsekvenserna av ökade avverkningar innehåller skogsstrategin mål som siktar

till att minska belastningen i form av fasta partiklar (istandsättningsdikning) samt öka medelvolymen av död ved på skogs- och twinmark fram till år 2025.

När avverkningarna är mindre än den årliga tillväxten kommer skogarna att fungera som kolsänkor. Skogarnas och jordmånens kolsänkeeffekt minskar dock till följd av de växande avverkningarna.

När det gäller att påverka EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken utgår skogsstrategin från att man inom energiproduktionen även i fortsättningen räknar träbränslena som energikällor med nollutsläpp, det vill säga att man anser att den koldioxid som frigörs vid förbränning binds på nytt i det växande träbeståndet. Längden på kontrollperioden inverkar emellertid på hur mycket utsläppen i relation till den producerade energimängden minskar. Det behövs noggrannare forskning kring vilken klimatrelaterad roll användningen av träbränslen och skogsanvändningen har.

Det har kunnat ses att förnyelseavverkningar har negativa konsekvenser för skogslandskapet, exempelvis inom naturturismen, men de kan lindras genom landskapsplanering. Att gallringsavverkningarna och energiutvinningen från trä ökar anses med undantag för uttag av stubbar ha positiva konsekvenser för möjligheterna att använda skogarna för rekreation.

Bild: Lauri Karvonen

7.3 Osäkerhetsfaktorer

Många betydande globala förändringstrender som Finland inte kan påverka inverkar för närvarande på skogsbranschens omvärld. Efterfrågan och priserna på skogsindustrins slutprodukter bestäms på världsmarknaden, vilket påverkar produktionen och exporten för den finländska skogsindustrin.

Möjligheterna att uppnå avverkningsmålen hänger samman med efterfrågan på marknaden för slutprodukter och beror på hur aktörerna inom skogsbranschen, skogsindustrin och skogsägarna, reagerar när marknadsläget förändras och på framtidsutsikterna. Såväl efterfrågan på som utbudet av virke är förenade med osäkerhet. När det fattas beslut om fortsatt produktion på olika produktionslinjer och om nya produktionsmässiga investeringar i Finland är det viktigt att skogsindustrin hyser förtroende för att konkurrenskraftiga verksamhetsförutsättningar kvarstår i Finland.

Även möjligheterna att uppnå Finlands energi- och klimatmål är förenade med osäkerhet, vilket har ett nära samband med produktionen inom skogsindustrin. Skogsindustrin producerar en betydande del av Finlands förnybara energi och dessutom är tillgången på skogsflis beroende av avverkningen av gagnvirke för industrin. Användningen av energivirke påverkas dock av priserna på andra energikällor och av subventionspolitiken. Kolet blev billigare i fjol och ersatte då skogsflis vid några värme- och kraftverk i Finland. Det återstår också att se hur mycket det sjunkande priset på råolja påverkar användningen av förnybar energi, och hur länge den sjunkande prisutvecklingen för oljan håller i sig.

Det tar flera år att förnya skogsbranschen och ta fram nya skogsbaserade varor och tjänster, och det som är nytt uppkommer framför allt i gränsytorna mellan skogsbranschen och övriga branscher. Offentlig finansiering bidrar till att möjliggöra forsknings- och utvecklingsarbete som är förenat med risker, men det är osäkert om forskningsanslagen hålls kvar på samma nivå. När skogsbranschen förnyas och arbetslivet förändras är tillgången på kunnig arbetskraft en riskfaktor, och i detta avseende är det viktigt att projektportföljens åtgärder i fråga om samarbetsmodeller för utbildningen och arbetslivet genomförs.

En ökad skogsanvändning ökar direkt risken för att skogslevande arter blir hotade. Riskerna kan minskas genom åtgärder enligt METSO-handlingsplanen, som tryggar mångfalden i skogarna. Frågan om huruvida den offentliga finansieringen räcker till för METSO-skyddsåtgärder, huruvida skogsägarna är villiga att skydda och huruvida de ekologiskt sett värdefullaste objekten upptas i skyddet medför osäkerhet i fortsättningen.

Även klimatförändringen är en betydande osäkerhetsfaktor på lång sikt. Den kan öka skogarnas tillväxt i betydande grad, men samtidigt ökar riskerna för skogsskador, förändras trädslagsförhållandena och drivningsförhållandena kan försämrats i vissa områden. Den minskande snömängden i de södra delarna av Finland får konsekvenser för användningen av skogar för rekreation på vintern. Än så länge känner man inte till alla konsekvenser som klimatförändringen medför för skogarna och för växthusgasutsläppen från skogarna och jordmånen.

Även den internationella politiken är en viktig faktor som påverkar omvärlden. Trots att den nationella politiken har begränsade möjligheter att påverka konkurrenskraften, kan man på politisk väg försöka skapa förutsättningar för branschens konkurrenskraft och en förnyelse av branschen. För flera av de mål och projekt som lagts fram i strategin gäller att det behövs statlig finansiering för att de ska kunna genomföras. På så vis konkurrerar de med andra politiska initiativ som kräver finansiering. En viktig osäkerhetsfaktor för skogsstrategin hänför sig till den rådande målbilden inom det politiska beslutsfattandet.

7.4 Projektportföljen

Genom projektportföljen eftersträvas allt bättre förutsättningar för att öka den välfärd som skogsbranschen skapar samt för att trygga ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. I detta mål utkristalliserar sig hela verksamhetsidén för skogsstrategin i ett nötskal, och det kan alltså ses som skogsstrategins övergripande primära syfte. I det följande analyseras konsekvenserna av de projekt som presenterats i projektportföljen genom att de relateras till det övergripande primära syftet. I analysen uppmärksammas dessutom projektens kostnadseffektivitet och risknivåer, om det är möjligt.

Beskrivningen av projekten i projektportföljen rör sig emellertid i alltför hög grad på avsiktsnivå för att de ska kunna bedömas kvantitativt. Det finns inga uppgifter om exempelvis projektkostnaderna, och därför kan kostnadseffektiviteten inte bedömas. Av dessa orsaker innehåller analysen bara en kvalitativ bedömning.

Följande tabell innehåller en sammanfattning av projektportföljens projekt i förhållande till skogsstrategins strategiska mål och övriga mål. Tabellen lämnar naturligtvis rum för tolkningar eftersom många projekt förutom direkta konsekvenser också har indirekta konsekvenser för många andra mål bland annat genom att de skapar förutsättningar för möjligheterna att uppnå de målen. Det kan i alla fall anses att tabellen ger en grov uppfattning om hur de strategiska projekten är relaterade till målen för skogsstrategin.

TABELL. Projekt och hur de anknyter till skogsstrategins strategiska mål och övriga mål

Strategiska mål och övriga mål	Projekt										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
3.1 Finland är en konkurrenskraftig omvärld för skogliga affärsfunktioner											
3.1.1 Skogsbranschen växer, branschföretagen förnyas och det utvecklas nya och växande företag											
• Politiska beslut och ny lagstiftning förbättrar förutsättningarna för företagen i skogsbranschen att förnya sig och växa.	X		X								
• Förädlingsvärdet stiger och resurserna utnyttjas effektivt.	X	X	X					X			X
• Produktionen av inhemsk träbaserad energi ökar.	X	X	X	X							
• Den skogsbaserade och diversifierade serviceverksamheten ökar och naturproduktbranschen växer.	X		X				X	X		X	X
3.1.2 Råvarutillgången möjliggör ökad skogsanvändning och nya investeringar											
• Skogsresurserna är rikliga, friska och produktiva och möter bioekonomins växande behov.				X				X			X
• Virkes- och skogsservice marknaden är balanserad och konkurrensutsatt	X		X	X							
• Transport- och datakommunikationsförbindelserna förbättras i fråga om servicekapacitet, effektivitet och funktion.							X				
3.1.3 EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken främjar en hållbar skogs- och virkesanvändning, dess legitimitet och konkurrenskraft	X										
• Internationella avtal och organisationsarbete främjar en hållbar vård och användning av skogarna samt bioekonomin.											
• EU:s skogsstrategi och initiativ som påverkar skogarna stärker skogsbranschens företagsverksamhet och tryggar förutsättningarna och legitimiteten för en hållbar användning av skogar och virke.											
• Den EU-interna och internationella energi- och klimatpolitiken återspeglar den verkliga klimatnyttan av skogar, hållbart skogsbruk och träbaserade produkter, och inom energiproduktionen räknas träbränslena även i fortsättningen som förnybara energikällor med nollutsläpp.											
• Bilateralt skogsamarbete stöder kommersiell verksamhet och investeringar samt på bred front exporten av finländsk kompetens i fråga om naturresurser, och utvecklingsamarbetet inom skogsbranschen bidrar till minskad fattigdom, god förvaltning av skogarna och rättvis fördelning av nyttigheter.											
3.2 Skogsbranschen och dess strukturer förnyas och diversifieras											
3.2.1 Kompetensen inom skogsbranschen är mångsidig och möter de förändrade behoven											
• Den FoU-verksamhet som finansieras med offentliga medel och strukturerna stöder i synnerhet utvecklingen av affärsverksamheten inom skogsbioekonomin, kommersialiseringen av produkter och tjänster, försöksprojekt och prognostiseringen av förändringar i marknaden och den övriga omvärlden.			X			X				X	
• Samarbetet mellan utbildning och arbetsliv stärks.								X			
• Antalet utexaminerade från olika utbildningsstadiet och deras kompetens möter skogsbranschens rekryteringsbehov och kompetenskrav.								X			
• Skogsbranschens forskningsstrategi styr forskningsverksamheten i enlighet med behoven inom bioekonomin.						X					
• Personalens kompetens är uppdaterad och arbetshälsan ökar.	X					X		X			
3.2.2 Förvaltningen är flexibel, verkningfull och kundorienterad											
• Förvaltningen, dess samarbete och tjänster bidrar till branschens konkurrenskraft och möter kundernas behov.	X		X								
• Skoglig information och statistik är öppen, heltäckande och uppdaterad, vilket gör att den kan användas på bred front.	X	X	X								
• Miljöförvaltningens tillståndprocesser är smidiga och snabba, stöder genomförandet av investeringsprojekt och upprätthåller en hög nivå på miljöskyddet.			X								
• Planläggningssystemet stöder möjligheterna för skogsbruket och en mångsidig affärsverksamhet			X								
3.3 Skogen används på ett aktivt, ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart och mångsidigt sätt											
3.3.1 Skogsbruket är aktivt och företagsmässigt											
• Det aktiva och företagsmässiga skogsbruket ökar, fastigheterna blir större och skogsägarstrukturen stöder en aktiv skogsanvändning.	X			X							
• Incitamentssystemet för skogsbruket är effektivt och aktiverande ur skogsägarnas perspektiv.	X				X						
• Skogsägarnas förtjänstmöjligheter ökar genom en kommersialisering av ekosystemtjänster.			X		X		X			X	
3.3.2 Skogsnaturens biologiska mångfald samt ekologiska och sociala hållbarhet stärks											
• Utarmningen av skogsnaturens biologiska mångfald ska stoppas före 2020 och ett gynnsamt tillstånd för den biologiska mångfalden ska ha säkrats före 2050.	X				X				X		
• Skogsbrukets olägenheter för vattendragen har minimerats med hjälp av de bästa till buds stående metoderna.					X				X		
• Diversifierad vård och användning av skogarna främjar möjligheterna att stävja klimatförändringen och anpassa sig till den.	X			X	X				X	X	X
• Användningen av skogarna för rekreation och skogarnas hälsoeffekter ökar, och skogarna är tillgängliga för alla	X				X		X			X	X
• Uppskattningen av skogsanvändningen och skogsmiljön stärks.	X				X			X	X		X

PROJEKT:

A. Framtida skogliga data och elektroniska tjänster

B. Planläggning som stöder skogsbranschen

C. Statistikföring över skogsbranschen i förnyelse

D. Utvecklande av aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och skogsägarstrukturen

E. Ett nytt incitamentssystem för skogsbruket och resurseffektiv skogsvård

F. Skogsbranschens forskningsstrategi

G. Trafikinfrastuktur som stöder skogsbranschen

H. Nya handlingsmodeller för samarbete mellan arbetsliv och utbildning

I. Naturvård i ekonomiskogar

J. Andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster

– tryggande och marknadsutveckling

K. Uppskattning av finländska skogar

Av tabellen framgår för det första att projekt A (Framtida skogliga data och elektroniska tjänster) har klart större betydelse i skogsstrategin än de övriga projektet, eftersom det har kopplingar till så många strategiska mål. Av samma orsak bör även projekt C (Statistikföring över skogsbranschen i förnyelse) lyftas fram som ett projekt som har fler konsekvenser än de andra projekten. Naturligtvis kommer också projekt F (Skogsbranschens forskningsprojekt) att påverka flera olika mål beroende på det närmare innehållet i strategin.

Av tabellen framgår också att projektportföljen inte alls innehåller något projekt som rör internationell skogspolitik. Internationella politikfrågor håller dock på att få en allt större inverkan på frågor inom skogssektorn. I det följande analyseras vart och ett av projekten närmare.

7.4.1 Analys av de strategiska projekten

Strategiskt projekt A. Framtida skogliga data och elektroniska tjänster. 2015-2020.

Inom projektet utvecklar man nästa generationens system för skoglig information samt en process för att hålla datalagret aktuellt. Tjänsten MinSkog.fi utvecklas till en öppen portal för informationsförmedling och kommunikation. Tjänsten stöder företagsamhet inom skogsbruket, kostnadseffektiv verksamhet och skogsservicemarknadens tillväxt samt främjar uppdatering av skogliga data. Tjänsten blir en europeisk föregångare för att hantera användningen av privatskogar och för hur geografisk information kan utnyttjas för att trygga mångfalden, kulturarvet och ekosystemtjänsterna.

Konsekvensbedömning

Ett bra kunskapsunderlag är ett hjälpmedel för beslutsfattande och bidrar dessutom till att identifiera nya skogsbaserade möjligheter och utveckla ny affärsverksamhet. Branschens och branschföretagens konkurrenskraft samt uppkomsten av ny serviceverksamhet och annan företagsverksamhet har samband med tillämpning och produktion av ny information samt öppen tillgång till information.

Globala förändringar i omvärlden, EU-lagstiftningen och verkställigheten av politiken i Finland ökar behovet av information och rådgivning. När skogsanvändningen diversifieras och skogsägandet förändras ökar antalet nya branschaktörer. Utvecklingen framhäver behovet av en elektronisk kommunikationsportal. Det elektroniska informationssystemets fördelar anknyter till bland annat råvarutillgång, utveckling av olika slags nya skogsbaserade serviceformer och företag, trygghet av mångfalden och identifiering av kulturvärden.

Att investera i informationssystem och information är en naturlig roll för det allmänna när investeringarna ökar informationspridningen på marknaden eller rättar till en osymmetrisk informationsfördelning mellan aktörerna. Om projektet är framgångsrikt kommer det att uppnå bägge målen. Inom den samlade stöd-

finansiering som det allmänna riktar till skogssektorn handlar projektet om en förhållandevis liten satsning, vilket innebär att den totala risknivån för projektet är skällig.

Övriga anmärkningar

- Det finns en stor mängd information i olika källor och system, vilket innebär att den kritiska faktorn gäller hur informationen ska ordnas och hur systemen ska få en kundorienterad form samt att det behövs ett enkelt och välfungerande gränssnitt.
- Det gäller att uppmärksamma hur mycket av den insamling av information som för närvarande görs primärt med offentliga medel skulle kunna privatiseras.

Strategiskt projekt B. Planläggning som stöder skogsbranschen. 2015-2016.

Man skapar större klarhet i gränsyrtorna mellan skogslagen och markanvändnings- och bygglagen så att överlappande styrning kan undanröjas. Förfarandena med tillstånd till miljöåtgärder och planbestämmelserna förtydligas. Dessutom organiserar man tillgången på planbestämmelser i form av geografisk information.

Konsekvensbedömning

Under de senaste åren har skogarna allt mer och mer reserverats för andra ändamål än virkesproduktion och har det i landskaps- och generalplaner uppställts allt fler begränsningar för skogsanvändningen på områden som används för skogsbruk. Att minska den överlappande styrning som det allmänna utövar och att förenkla tillståndsförfarandena är mål som med fördel kan understödjas i synnerhet med tanke på effektiv förvaltning och resursanvändning. Ambitionen att utveckla planläggningssystemet ger möjligheter att öka den skogsbruks- och skogsbaserade företagsverksamheten på det planerade området.

När generalplaner utarbetas förutser man vanligen inte konsekvenserna eller kostnaderna för skogsvården eller virkesanskaffningen, även om de kan vara stora på det lokala planet. Enligt en utredning vid Naturresursinstitutet, som gjorts med finansiering från Finlands Skogsstiftelse, kan beteckningar i generalplaner minska avverkningsuttaget och rotprisinkomsterna med ett par procent eller med upp till tiotals procent beroende på kommunernas accentueringar samt markägarnas och virkesköparnas reaktioner på planbeteckningarna och kraven när det gäller tillstånd för miljöåtgärder. Generalplanerna påverkar skogsbruket i synnerhet i närheten av städer, tätorter samt objekt som anvisats för rekreation och objekt med miljövärden.

Enligt en utredning över området för Södra Finlands skogsägarförbund (32 kommuner) medförde beteckningarna i generalplanen endast en liten ökning av skyddsarealen. Däremot ökade arealen för skogs- och tvinmark med begränsad virkesproduktion tydligt, till 5,5 procent. Begränsningarna gällde närmast förnyelseavverkningar.

Övriga anmärkningar

- Nuläget inom planläggningen bör eventuellt analyseras eftersom kommunerna kan ha olika accentueringar vid generalplanläggning och uppenbarligen olika praxis för vad man vill styra genom generalplanläggningen.
- Det bör utredas om utvecklandet av planläggningen är förenat med andra behov än behovet att säkerställa att konsekvenserna för skogsbruket bedöms och att expertis inom skogsbranschen tas med i planlägningsprocessen. Medför exempelvis produktion av förnybar energi (grundvattenområden) och bland annat vindparker ytterligare behov?
- Borde planbestämmelser på olika nivåer fås in som geografisk information i ett system för att det ska vara enkelt för skogsbranschens aktörer att få tag på dem?
- När det gäller skogar är skogsplanering ett alternativ till den markanvändningsplanering och förvaltning som lyder under markanvändnings- och bygglagen. Den nya skogslagen ger skogbruksplaneringen ett bredare sortiment av metoder för att samordna olika användningssätt.

Strategiskt projekt C. Statistikföring över skogsbranschen i förnyelse. 2015-2017.

Man utvecklar statistikföringen när det gäller gränssytorna mellan skogsindustrin, energiindustrin och den kemiska industrin samt när det gäller naturturism, skogsbruksrelaterade tjänster och annan skoglig affärsverksamhet och ekosystemtjänster.

Konsekvensbedömning

När virkes- och skogsanvändningen diversifieras uppkommer det nya användningsändamål och användare inom olika branscher, vilket innebär att också statistikföring som gäller dem bör utvecklas. Dagens statistik ger en alltför snäv bild av skogsbranschens betydelse. Branschgränserna håller på att suddas ut, och allt fler branscher måste beaktas i det politiska beslutsfattandet. Produktionen av skogs- och virkesbaserad bioenergi och biokemikalier ökar, cellulosaderivat används alltmer inom andra branscher, och träprodukter och träkompositer utvecklas för bland annat byggnadsindustrin. Ett högt mervärde accentueras för produktionen, och också de produktrelaterade tjänsterna tillför ett värde. Statistikföringen över andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster är bristfällig även om skogsrelaterade turist-, rekreations- och hälso-tjänster är branscher som växer. I synnerhet naturturismen är en tillväxtbransch som i framtiden kan generera allt större ekonomiska och sociala fördelar och konsekvenser i synnerhet i de regionala ekonomierna.

I likhet med uppgiften att utveckla informationssystemen är uppgiften att föra och utveckla statistik en naturlig form för deltagande för det allmänna. Att skapa nya statistikformer är emellertid en uppgift som kräver mycket djupa specialkunskaper,

och risken är att nya permanenta statistikföringsobjekt inte kan åstadkommas speciellt förmånligt, vilket är en klar svaghet med tanke på den offentliga sektorns växande budgetrestriktioner.

Övriga anmärkningar

- Att statistikföra tjänsterna/service är en speciellt krävande uppgift.
- Bioekonomin medför också behov av statistikföring över skogsbranschen då man vill följa hur den bioekonomiska utvecklingen framskrider.

Strategiskt projekt D. Utvecklande av aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och skogsägarstrukturen. 2015-2017.

Beskattningen av och lagstiftningen om skogsbruk utvecklas för att stödja aktivt skogsbruk, marknadstillträdet för virke och en förändring av skogsägarstrukturen. Man främjar en ökning av storleken på skogsfastigheterna och stoppande av fragmenteringen bland annat genom att utveckla lagstiftningen om samfälliga skogar och ta fram nya former för skogsägande samt genom att minska dödsboäggandet av skog.

Konsekvensbedömning

Det lönar sig att säkerställa aktivt skogsbruk och marknadstillträdet för virke när man strävar efter ökad användning av virke för såväl energiproduktion som nyinvesteringsbehov inom skogsindustrin. Styrmedlen för ägarstrukturerna och virkesmarknaden bör vara långsiktiga för att marknaden alltjämt ska vara förutsägbar.

Det råder inget tvivel om att en ökad storlek på fastigheterna via skalfördelar effektiviserar skogsbruket och gör det lönsammare. Politiken bör ta sikte på att undanröja eventuella administrativa hinder för bildandet av större skogsfastigheter. Vissa undersökningar har visat att en förnygring av skogsägarbasen skulle bidra till ett aktivare skogsbruk.

Dagens praxis för skogsbeskattning, kapitalinkomstbeskattning på basis av inkomsterna från virkesförsäljning, bör bedömas utgående från dess neutralitetsegenskaper och horisontella egenskaper med avseende på rättvisa. Om skogsbeskattningen är neutral, det vill säga att beskattningen inte påverkar skogsägarnas beteende, verksamheten på virkesmarknaden eller tillämpningen av olika skogsanvändningssätt, finns det inga samhällsekonomiska grunder för att utveckla skogsbeskattningen till exempel i en riktning som gynnar virkesförsäljning eller olika skogsanvändningssätt. Skogsekonomisk forskning har emellertid visat att det finns sådana drag i den nuvarande skogsbeskattningen som eventuellt gör den oneutral på ett sätt som förhindrar marknadstillträdet för virke. Detta berättigar till att modifiera skogsbeskattningssystemet i en neutralare riktning.

Den nuvarande beskattningen identifierar inte skogsägare som företagsmässigt idkar skogsbruk och relaterade näringar på samma sätt som den identifierar till exempel gårdsbruksidkare eller näringsidkare. En schablonmässig ändring av skogsbeskattningen i riktning mot företagsbeskattningen undanröjer dock inte automatiskt den neutrala skogsbeskattningen när det gäller virkesutbudet för de skogsägare som har immateriella fördelar av sina skogar. På grund av de skogsägare som anpassat sig till de nuvarande strukturerna kan en sådan ändring dessutom inrymma många faktorer som åtminstone på kort och medellång sikt kan innebära risk för att systemet utsätts för ineffektivitet och spekulativa beteenden på virkesmarknaden.

Övriga anmärkningar

- Politiken bör eventuellt inte direkt stödja en övergång till handlingsmodeller som ska vara privatekonomiskt lönsamma. Exempelvis skattesubventionering av samfällt skogsägande kan innebära att denna form av ägande utsätts för ineffektiv praxis då målet bör vara att konkurrensen mellan olika former av ägande är neutral.
- Det behövs åtgärder och ytterligare forskning med avseende på projektets ämnesområde.

Strategiskt projekt E. Ett nytt incitamentssystem för skogsbruket och resurseffektiv skogsvård. 2016-2020.

Inom projektet bereder man ett framtida incitamentssystem för skogsbruket för att främja aktiv och resurseffektiv användning av skogarna och den välfärd som nyttigheter som saknar marknad genererar.

Konsekvensbedömning

Inom projektet granskas incitament för skogsbruket: stöd (nuvarande Kembra), beskattning och informationsstyrning för aktivare skogsanvändning med målet att åstadkomma ett nytt incitamentssystem för 2020-talet. Incitamentssystemet kommer att främja vård av plantbestånd i rätt tid, användning av förädlad plantmaterial och värnande om skogarnas friskhet. Det kommer dessutom att trygga produktionen av i synnerhet nyttigheter som saknar marknad, såsom miljöfördelar. Avsikten är också att tonvikten för stöden alltmer ska riktas till utvecklingsprojekt och innovationer.

De växande skogsanvändningsbehoven hänför sig inte enbart till träförädling och virkesproduktion utan även till skogliga tjänster. Flera av dem är så kallade kollektiva nyttigheter, såsom landskapet, kolbindning, vatten och biodiversitet, som inte har något marknadspris men som i framtiden kan erbjuda betydande möjligheter till affärsverksamhet och näringsmöjligheter. En del av dem utnyttjas redan nu exempelvis via skogsägarnas direkta företagsverksamhet inom gårdsbruksturism och via fristående turistföretagares verksamhet i synnerhet på statens marker.

Projektet tar sikte på en stor reform av Kemberalagstiftningen. I Kemberalagen, som ännu inte har stadfäst, har man tagit några reformsteg, men man strävar inte efter någon stor kursomläggning för det nuvarande stödsystemet. En kursomläggning för stödsystemet från stödjande av virkesproduktion till stödjande av skogarnas kollektiva nyttigheter skulle innebära en stor reform för skogsbranschen. Ändringen skulle gå i rätt riktning enligt den miljöekonomiska teorin.

Övriga anmärkningar

- Projektet kan länkas till projekt J, där man sammanställer lösryckta uppgifter om olika ekosystemtjänster och deras värde. Denna baskunskap behövs när incitamenten dryftas.

Strategiskt projekt F. Skogsbranschens forskningsstrategi. 2015.

En forskningsstrategi för skogsbranschen utarbetas och genomförs och i den linjerar man upp prioriteringarna för grundforskning och tillämpad forskning inom skogsbranschen. Som ett led i förankringen av forskningsstrategin genomförs ett teknologiprogram för skogsbranschen för att främja produktiviteten för det arbete som utförs i skogarna och för att förbättra serviceproduktionen inom skogsbruket.

Konsekvensbedömning

När skogsbranschen diversifieras och förnyas och när siktet är inställt på ett bioekonomiskt samhälle är det viktigt att rikta forskningen utifrån förändrade behov. Forskningsåtgärder behövs för att skapa nya skogsanvändningsbaserade innovationer som tillför värde samt för att skapa ny företagsverksamhet och tjänster. Införande av ny informationsteknik, automatisering och robotisering även i små företag inom skogsbranschen är en framtida faktor som främjar konkurrenskraften. Att förutse förändringar i omvärlden och deras konsekvenser är nödvändigt för att man ska kunna rikta forskningen inom skogsbranschen. Högklassig grundforskning och tillämpad forskning utgör grunden för främjande av hela skogsbranschen och användningen av skogar.

När forskningsstrategin utarbetas bör man identifiera nyckelforskningsområden som blir föremål för större forskningsåtgärder än andra områden. Detta är dock förenat med risker, eftersom framtiden alltid är osäker. Det bör också finnas fria forskningsmedel som möjliggör även sådan forskning i gränstorna mellan vetenskapsgrenar som förefaller "galen". För att få en samlad bild av de skogsrelaterade forskningsbehoven lönar det sig att sammanföra skogsbranschrelaterade forskningsbehov också från andra strategier, såsom bioekonomistategin.

Genom skogsbranschens forskningsstrategi kan man stödja bevarandet av multidisciplinär forskning som är viktig för branschen och främja en hög vetenskaplig nivå som ger branschen bättre konkurrenskraft i både den inhemska och den internationella

konkurrensen om forskningsfinansiering. Ett mål bör vara att främja finansiering av skogsbranschforskning bland annat inom ramen för strategisk finansiering från Finlands Akademi. När skogsbranschens forskningsstrategi utarbetas är det viktigt att förlita sig även på akademisk forskningskompetens på högsta nivå för att projektets forskningsmässiga expertis ska säkerställas.

Övriga anmärkningar

- För att man ska kunna ta till vara de nya möjligheter som bioekonomin för med sig behövs det nya sätt att agera och bland annat ny affärskompetens, vilket förutsätter forskning relaterad till detta.
- Även en finansieringsplan bör ingå i forskningsstrategin. Också för skogsbranschens forskning gäller att en allt större del av den framtida forskningen bygger på finansiering utifrån konkurrens. Man måste följaktligen också ta ställning till om det behövs ett nytt finansiellt instrument för att skogsbranschens forskningsstrategi ska kunna genomföras.

Strategiskt projekt G. Skogsbranschens trafikinfrastruktur. 2015-2020

Man bereder och genomför ett utvecklingsprogram med hjälp av vilket offentliga investeringar styrs till vägnät, banleder och terminaler som särskilt betjänar skogsbranschen.

Konsekvensbedömning

Underhåll av bastrafiklederna är en viktig förutsättning för träråvarutillgången och tryggheten av företagets konkurrenskraft samt för aktiv och mångsidig skogsanvändning. Transportlederna är viktiga för användningen även av andra än träbaserade ekosystemtjänster. För att skogs- och skogsnaturbaserad rekreation och naturturism samt ny serviceföretagsverksamhet ska uppkomma måste transportlederna underhållas tillräckligt väl. Inom den framtida bioekonomin kräver kretsloppet för träråvaror, energivirke, material och biprodukter välfungerande nätverk av leder vid sidan om olika aktörs elektroniska nätverkande.

Projektet är en viktig satsning. Det har en tydlig koppling till projekt E, eftersom det också handlar om stöd till skogsbranschen. Det vore bra att på ett centraliserat sätt granska fördelningen av stöden till skogsbranschen och den ekonomiska satsningen i förhållande till den nytta som fås. På politisk nivå bör man dessutom avgöra vad som är en rimlig balans mellan offentlig och privat finansiering när det gäller att underhålla lederna.

Övriga anmärkningar

- Elektroniska datanät är viktiga vid sidan om de nätverk av leder som betjänar skogsbranschen.

Strategiskt projekt H. Nya handlingsmodeller för samarbete mellan arbetsliv och utbildning. 2015-2017.

Inom projektet tar man fram modeller för samarbete mellan aktörer inom skogsbranschen och utbildningsorganisationer. De gäller innehållet i och marknadsföringen av yrken och utbildning som leder till yrkena samt utvecklande av företagets verksamhet och kompetens relaterad till verksamheten (exempelvis studier på arbetsplatsen, projektarbeten, FUI-verksamhet). Man genomför kvantitativ och kvalitativ prognostisering av skogsbranschens utbildning och enligt behov kvalitativ bedömning av kompetensen och tillgången på arbetskraft.

Konsekvensbedömning

De förändringar i omvärlden som påverkar samhället och arbetslivet uppställer nya krav också för skogsbranschens utbildning. Den bioekonomiska utvecklingen ökar för sin del utbildningsbehovet. Genom att utveckla samarbetet med arbetslivet kan man upprätthålla och öka arbetskraftens kompetensnivå, vilket inverkar positivt på skogsbranschens konkurrenskraft.

Projektet är viktigt och potentiellt sett mycket kostnadseffektivt. Genom att utveckla undervisningssystemen och samarbetsmodellerna kan man skapa möjligheter att utforma ett nytt undervisningsinnehåll. Detta skapar förutsättningar för att göra skogsbranschen attraktivare för de unga. Det tar flera år, eller rentav flera årtionden, innan utbildningskonsekvenserna blir verklighet. Risken är att antalet utbildningsplatser och accentueringarna i utbildningsinnehållet bestäms felaktigt, med alltför stark betoning på bristerna i nuläget.

Övriga anmärkningar

- För att kunna utveckla undervisningens innehåll behöver man också prognostiseringsuppgifter om förändringar i skogsbranschens omvärld och om deras konsekvenser för skogsbranschyrkenas utveckling.
- Inom utbildningsplaneringen behövs också information om utvecklingen och betydelsen av nya branscher, och därför har projektet en tydlig koppling till projekt C, som gäller utveckling av statistikföringen.

Strategiskt projekt I. Naturvård i ekonomiskogar. 2015-2018.

Naturvården i ekonomiskogarna utvecklas så att mångfalden och ekosystemtjänsterna beaktas i den dagliga verksamheten. Inom projektet skapar man också beredskap och nya incitament för att naturvårdsmetoder för ekonomiskogarna ska kunna införas på allt bredare front. Ett skogskulturprogram utarbetas som ett led i projektet.

Konsekvensbedömning

METSO-handlingsplanen och åtgärderna enligt den är viktiga för bevarandet av skogsnaturens biologiska mångfald. Merparten av skogarna i Finland står emellertid till förfogande för skogsbruk. I synnerhet i Södra Finland, där största delen av skogarna är privatägda ekonomiskogar, har den naturvård som bedrivs vid sidan om skogsbruket en viktig betydelse för bevarandet av ekonomiskogarnas mångfald.

När det gäller ekonomiskogar kan beaktande av naturens biologiska mångfald enligt principen om att detta arbete genomsyrar all verksamhet vara det kostnadseffektivaste sättet att värna om bevarandet av den biologiska mångfalden, eftersom det är fråga om mycket stora arealer. Att utveckla naturvårdsåtgärderna för skogarna och att förankra dem i praktiken bildar därför en synnerligen viktig projekthelhet. Man bör dock låta utreda en alternativ modell som innebär att man inom skogsbruket specialiserar sig dels på vård av ekonomiskogar, dels på naturvård.

Projektet kan också utgöra ett led i teknologiprogrammet inom skogsbranschen forskningsstrategi (F). För ibrukttagandet av naturvårdsmetoder för ekonomiskogarna förutsätts det nämligen att branschforskningen utvecklas, och för att åtgärderna ska kunna genomföras krävs det mera utbildning och rådgivning för såväl skogsfackmän som skogsägare.

Övriga anmärkningar

Behövs det ett separat skogskulturprogram?

Strategiskt projekt J. Andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster – trygghande och marknadsutveckling. 2015-2018.

Inom projektet främjar man trygghandet av och marknadsutvecklingen för andra än virkesproduktionsmässiga ekosystemtjänster. Inom projektet sammanställer man information om olika skogsanvändningssätt och deras fördelar, betydelse och värden samt om korskopplingar. Dessutom utreder man möjligheterna och de administrativa/lagstiftningsmässiga hindren när det gäller att ta i bruk habitatbanker och frivilliga avtalsbaserade handlingsmodeller för trygghandet av mångfalden, vattenvården, kolsänkorna, vilthushållningen och skogarnas rekreativvärden och för marknadsutvecklingen.

Konsekvensbedömning

De växande skogsanvändningsbehoven hänför sig förutom till träförädling och virkesproduktion i tilltagande grad också till skogliga tjänster, såsom naturturism, vildmarksturism, upplevelseturism och rekreation. Många av tjänsterna är så kallade kollektiva nyttigheter, såsom landskapet, kolbindning, vatten, biodiversitet och andra naturvärden, som inte har något marknadspris men som i framtiden kan erbjuda betydande näringsmöjligheter.

Projektet är viktigt också för den framtida bioekonomin och det är bra om projektet knyts till forskning i ett så tidigt skede som möjligt. I och med detta hör projektet nära samman också med projektet för skogsbrukets forskningsstrategi (F) och kan utgöra en del av det. Det finns också kopplingar till naturvårdsprojektet för ekonomiskogar (I) och till projektet för ett nytt incitamentsystem för skogsbruket och resurseffektiv skogsvård (E).

Övriga anmärkningar

- Projektet anknyter till projekt E, Ett nytt incitamentsystem för skogsbruket och resurseffektiv skogsvård, eftersom incitamentsystemet särskilt bör trygga produktion av nyttigheter som saknar marknad, såsom miljöfördelar. Inom projekt E behövs information om olika skogsanvändningssätt och de viktigaste ekosystemtjänster som ska tryggas. Sådan information sammanställs inom projekt J.

Strategiskt projekt K. Uppskattning av finländska skogar. 2015-2018.

Inom projektet skapar man förutsättningar för en ökad uppskattning av skogsanvändningen och skogsnaturen. Man fäster särskild vikt vid att stärka barns och ungas förhållande till skogen samt vid legitimiteten för hållbar vård och användning av skogarna. Som ett led i projektet utvecklar man också mätningen av och tar fram indikatorer för uppskattningen av skogarna.

Konsekvensbedömning

I de flesta länder i Europa har skogsbruket en synnerligen liten ekonomisk betydelse, och därför stöter skogsvården på motstånd, vilket kommer till uttryck som motstridigheter bland annat när EU:s politik bereds. Projektet har sin grund i en oro för att motståndet mot skogsanvändningen ska öka även i Finland och i att skogsbranschen har låg status hos den breda allmänheten. När befolkningen urbaniseras fjärrar människorna sig från naturen och skogen, vilket kan minska uppskattningen. Å andra sidan ökar miljömedvetenheten bland annat på grund av klimatförändringshoten. I framtiden påverkas skogarnas värde och uppskattningen av skogarna antagligen framför allt av hurdan relation de unga har till skogen. Det är tänkbart att de ungas fjärrande från skogen i framtiden leder till att en personlig relation till skogen försvinner.

Inom den framtida bioekonomin kommer skogarna och en mångsidig skogsanvändning sannolikt att vara en viktig källa till välfärd och välbefinnande i Finland, och därför är det viktigt att medborgarna uppskattar skogarna och godkänner skogsanvändningen. Genom forskningsmetoder bör man följaktligen följa hur uppskattningen av skogsbranschen och skogsanvändningen utvecklas bland unga och andra medborgare.

Övriga anmärkningar

- Det är viktigt med långsiktigt skol- och ungdomssamarbete där man för fram skogsbranschens möjligheter och de bioekonomiska möjligheterna (jämför kampanjen Skogen talar).

7.5 Övriga kommentarer

I riksdagens ställningstagande till statsrådets skogspolitiska redogörelse 2050, som ligger till grund för den nationella skogsstrategin 2025 (NSS 2025), understryks bland annat kompetens, ökad virkesanvändning för att motverka de negativa effekterna av klimatförändringen, hållbar och godtagbar vård och användning av skogarna, aktivt företagande bland annat genom att underlätta generationsskifte och förhindra att skogar splittras,

skapande av förutsättningar för nya investeringar och stärkande av den multidisciplinära forskningen för att stödja förnyelse av skogsbranschen. I ställningstagandet betonas också vikten av påverkansarbete när skogsfrågor bereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Dessa angelägenheter framgår tydligt och på ett övergripande sätt av skogsstrategins strategiska mål och övriga mål.

I skogsstrategin betonas även skogarnas ekosystemtjänster och främjande av utnyttjandet av dem med fokus på skogarnas immateriella varor, tjänster och kollektiva nyttigheter, vilka sannolikt kommer att få större ekonomisk, ekologisk och social betydelse i framtiden. Skogarnas immateriella ekosystemtjänster granskas också ur olika perspektivet i de flesta av de strategiska projekten.

De strategiska projekten (åtgärder) i projektportföljen täcker någotsånär balanserat de strategiska målen och de övriga målen, bortsett från internationell skogspolitik. I strategin konstateras till denna del att förvaltningen har hand om frågor som rör EU:s skogspolitik och den internationella skogspolitiken.

Måluppfyllelsen för strategin följs med hjälp av indikatorer. En del av indikatorerna, exempelvis de indikatorer för utvecklingen av skogsindustrins affärsverksamhet som presenterats i avsnitt 3.1.1, är sådana som påverkas av den internationella marknaden och den ekonomiska utvecklingen och efterfrågan på slutprodukterna. Avsaknaden av statistik och/eller svårigheten med kvantitativ mätbarhet är ett problem för vissa indikatorer. Det här gäller exempelvis andra ekosystemtjänster än virkesproduktion. Inom projekt J utredes man ekosystemtjänsternas samhällsekonomiska betydelse och tar man fram indikatorer för dem. Samlingen indikatorer bör utvärderas och utvecklas i samband med att strategin verkställs.

Projektportföljen innehåller elva projekt; en del stora, en del mindre omfattande. För att vara strategiska projekt är antalet projekt förhållandevis stort. Med undantag för ett projekt är det meningen att projekten ska inledas genast år 2015, vilket sysselsätter tjänstemän som ansvarar för verkställigheten av strategin och troligtvis kräver att en ansevärd mängd personer engageras i styrgrupperna för projekten. I synnerhet vid det ansvariga ministeriet (jord- och skogsbruksministeriet) kan det vara en utmaning att genomföra en så pass tjock projektportfölj. För en del av projekten, i synnerhet de som inbegriper lagstiftning, krävs det långvarig beredning och dessa projekt bör inledas genast. För de övriga projekten kan man diskutera om det löner sig att samtidigt binda resurser vid så pass många, i och för sig nyttiga, objekt eller om man borde koncentrera resurserna och senare lägga en del av projekten en aning. Å andra sidan kan samarbete med andra förvaltningsområden och program göra det möjligt att genomföra även flera projekt inom vissa ämnesområden. Det finns också en risk för att projekten sväller ut internt och splittras till följd av att olika intressentgrupper försöker få med sådana funktioner som är viktiga just för dem.

Litteratur

Hänninen, R., Katila, P., Västilä, S. 2013. Metsäalan toimintaympäristön muutosanalyysi. Rapport för jord- och skogsbruksministeriet 22.5.2013. 36 s.

Hänninen, R. 2013. Suomen metsäsektori monipuolistuu ja uudistuu. Talous ja Yhteiskunta 4 (14 -18)/2013.

Statsrådets skogspolitiska redogörelse 2050.

Metsävisio 2014. Kauhanen, E. & Kolström, T. (red.). Skogsforskningsinstitutet. Kopio Niini 2014. 83 s.

Murroksen jälkeen. Metsien käytön tulevaisuus Suomessa. 2011. Hetemäki, L., Niinistö, S., Seppälä, R., Uusivuori, J. (red.). 140 s. Kariston Kirjapaino Oy, Tavastehus.

Packalen T. 2014. Metsäbiotaloutta käytäntöön metsien aktiivisen ja monimuotoisen käytön suunnittelulla. Metsäsuunnittelu-uutiskirje <http://www.metla.fi/uutiskirje/msu/2014-01/>

Yleiskaavat rajoittavat metsätaloutta merkittävästi. Tiedote 29.8.2013. <http://www.metla.fi/tiedotteet/>

Centrala definitioner

Skogsbruk	omfattar virkesproduktion, skogs- och naturvård samt virkesdrivning.
Skogsindustri	omfattar mekanisk (såg-, skiv- och annan trävaruindustri) och kemisk (massa-, pappers- och kartongindustri).
Träförädlingsindustri	omfattar skogsindustri, energiindustri och kemisk industri som använder virke.
Skogssektor	omfattar skogsbruk och skogsindustri.
Skogsbransch	omfattar skogssektorn samt annan på skogens materiella och immateriella produkter baserad produktion, förädling och tjänster samt kollektiva nyttigheter (inom utbildning har skogsbranschen av tradition främst avsett vanliga skogsbruksyrken; skogarnas materiella och immateriella varor och tjänster har placerats under natur- och miljöområdet i klassificeringen av utbildningsområden).
Bioekonomi	omfattar både hållbar användning av naturresurserna och användning av biologiska och biotekniska processer i produktionskedjorna; inom bioekonomin utnyttjas naturresurserna genom att biologiska processer tillämpas och imiteras på ett hållbart sätt.
Hållbar skötsel och användning av skogarna	betyder att skogar och skogsmarker sköts och används så att mångfalden, produktiviteten, förnyelseförmågan och livskraften samt möjligheten till betydelsefulla ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner på lokal, nationell och global nivå nu och i framtiden bevaras, samt så att övriga ekosystem inte vållas skada; termen hållbar skötsel och användning av skog innefattar också skydd av skog.
Ekosystemtjänster	är den nytta som människan har av naturen; många av ekosystemtjänsterna är livsviktiga för människan och andra organismer; naturens biologiska mångfald utgör grunden för ekosystemtjänsterna eftersom den hjälper naturen att anpassa sig och förnya sig; ekosystemtjänsterna delas in i produktionstjänster, reglerande tjänster, kulturella tjänster och underhålls- eller stödtjänster; till produktionstjänsterna hör till exempel virke samt bär, svamp och vilt, regleringstjänsterna består av till exempel kolbindning och upprätthållande av jordmånens avkastningsförmåga, de kulturella tjänsterna omfattar till exempel landskapet samt friluftsliv och rekreation, stödtjänsterna består av till exempel fotosyntes och näringsämnenas kretslopp; stödtjänsterna utgör grunden för de övriga ekosystemtjänsterna.

Faktaruta

- Tre fjärdedelar av Finlands landareal eller cirka 23 miljoner hektar täcks av skog. Dessutom utgör skogsbruksmark med glest skogsbestånd, till exempel öppna myrar och hållmarker, över 3 miljoner hektar.
- De finländska skogarnas årliga tillväxt är 104,4 miljoner kubik och det totala virkesförrådet 2,3 miljarder kubikmeter.
- Avverkningen av gagnvirke har uppgått till något över 50 miljoner kubikmeter per år.
- Skogarnas kolsänka har årligen motsvarat i genomsnitt över 30 miljoner ton CO₂-ekvivalenter.
- Skogssektorns värdeökning 2013 var 6,7 miljarder euro och utgjorde 3,9 procent av den totala värdeökningen.
- Rotprisinkomsterna 2013 uppgick till nästan 2 miljarder euro (brutto), varav sågindustrin stod för cirka 68 procent.
- Skogsindustrin och skogsbruket sysselsatte cirka 65 000 personer 2013, varav skogsindustrin cirka 41 000. Indirekt sysselsätter skogsindustrin cirka fyrdubbelt fler i andra branscher.
- I Finland finns 49 pappers-, kartong- och massafabriker samt cirka 130 industriella sågar samt flera skivfabriker och en rad företag inom trävarubranschen. I Finland finns dessutom sammanlagt närmare 900 värme- och kraftverk där skogsflis kan förbrännas.
- Skogsindustrins viktigaste marknadsområde är Europa, dit nästan 70 procent av exporten går.
- Massa- och pappersindustrins produkter utgör 75–80 procent av skogsindustriprodukternas exportvärde. Sågade trävaror och träprodukter står för 20–25 procent av skogsindustriprodukternas exportvärde.

Skogsindustrins produktionsvärde, utveckling 2005–2014
miljarder euro

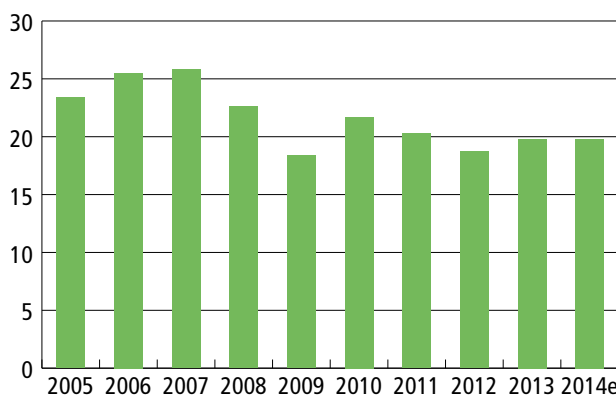

Bild 1. Skogsindustrins reala produktionsvärde enligt 2013 års prisnivå, miljarder euro. 2014 är en prognos. Källa: Statistikcentralen.

Skogs- och trävaruindustrins exportvärde, utveckling 2005–2014
miljarder euro

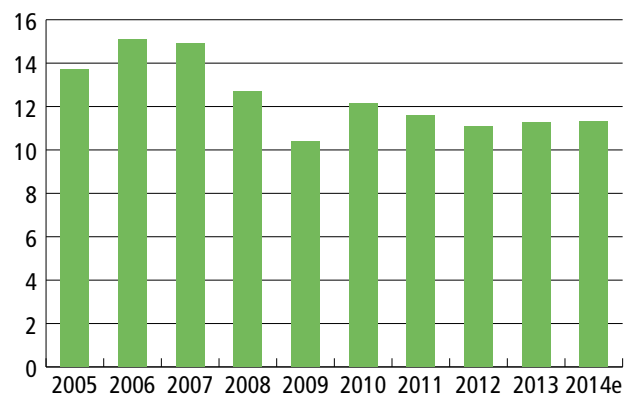

Bild 2. Skogsindustrins exportvärde 2005–2014e i 2013 års penningvärde (partiprisindex). 2014 är en prognos. Källa: Tullstyrelsen.

Avverkning av inhemskt gagnvirke, utveckling 2002–2014e
miljoner m³

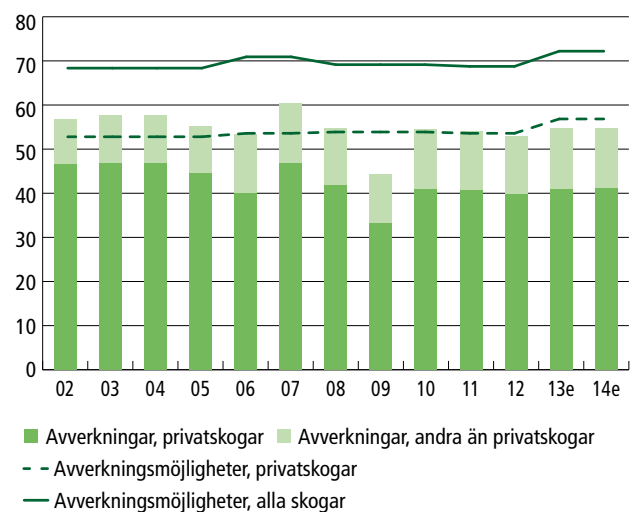

Bild 3. Avverkningen av gagnvirke under 2002–2014e samt hållbar avverkningspotential. 2013 och 2014 är en prognos. Källa: Naturresursinstitutet.

Rotprisinkomster (brutto), utveckling 2006–2013

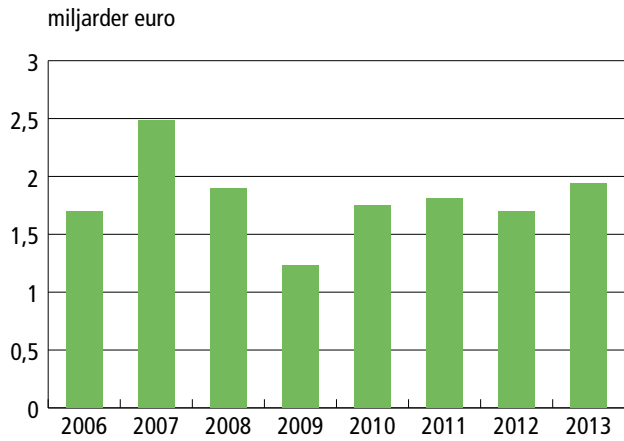

Bild 4. Rotprisinkomsternas utveckling (brutto). Källa: Naturresursinstitutet.

Virkesförrådets tillväxt och uttag

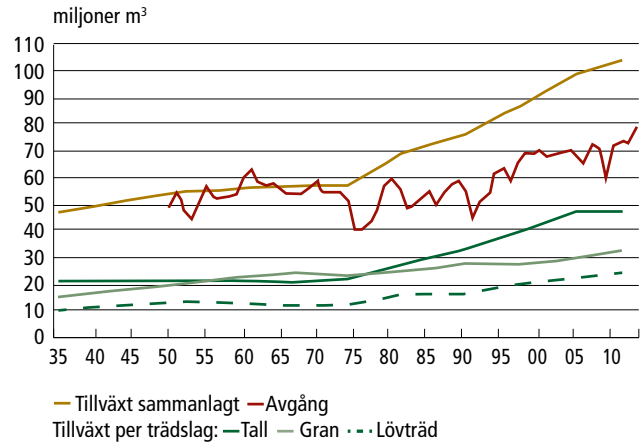
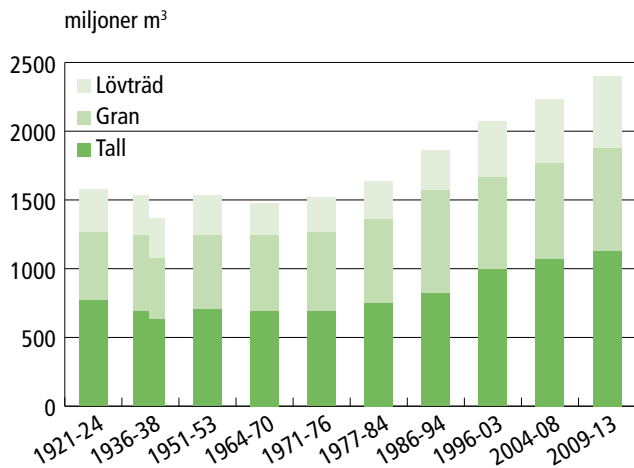

Bild 6. Virkesförrådets tillväxt och uttag under 1935–2013. Källa: Naturresursinstitutet.

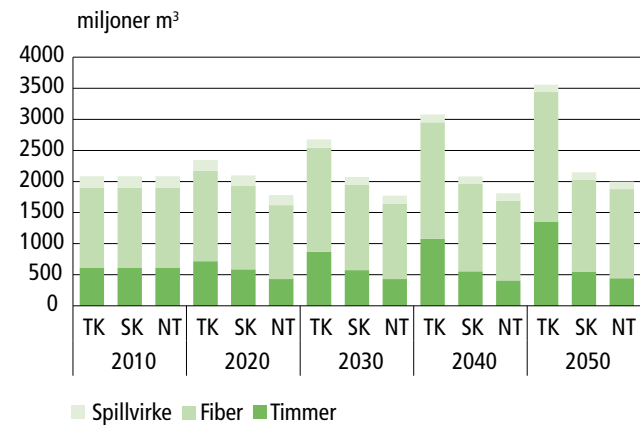
Virkesförrådets utveckling 1921–2013

Riksskogstaxeringen 1936-1938: pelarens vänstra sida visar trädbeståndets volym enligt Finlands gränser före och den högra sidan efter landavträdelserna.

Bild 5. Virkesförrådet på skogs- och twinmark sedan 1920-talet. Källa: Naturresursinstitutet.

Volymutveckling enligt sortiment på mark för virkesproduktion enligt olika uppskattningar av avverkningsuttag 2010–2050

(TK = avverkningsuttag åren 2008-2012, SK = det största hållbara avverkningsuttaget, NT = den högsta nettoinkomsten)

Bild 7. Virkesförrådets utveckling enligt olika uppskattningar av avverkningsuttag. Källa: Naturresursinstitutet.

Träbränslenas andel av total energiförbrukning 2000–2014e.

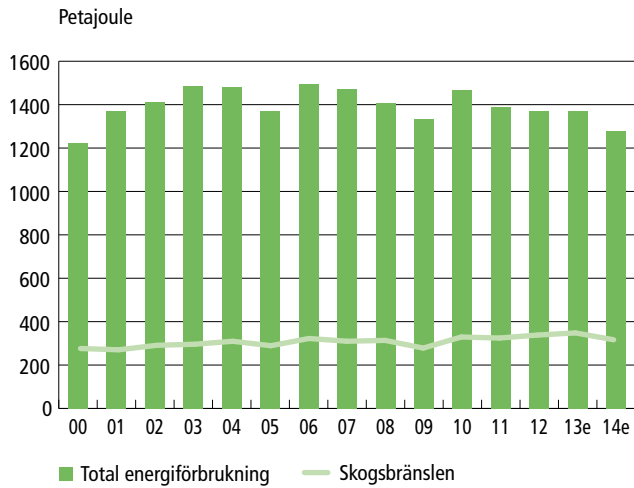

Bild 8. Träbränslenas andel av den totala energiförbrukningen. Förhandsuppgifterna för 2014 bygger på energiförbrukningsdata för januari-juni. Källa: Statistikcentralen.

Skogsflisanvändningens utveckling 2005–2014e

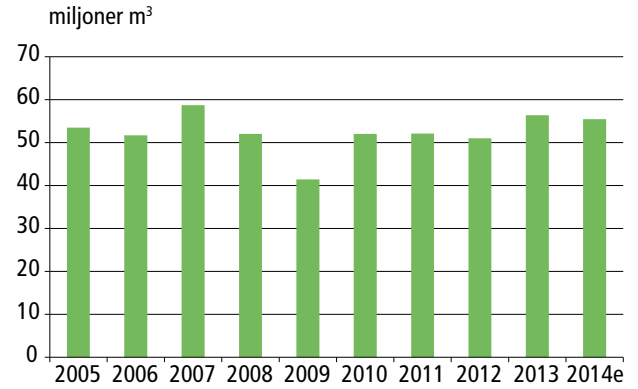
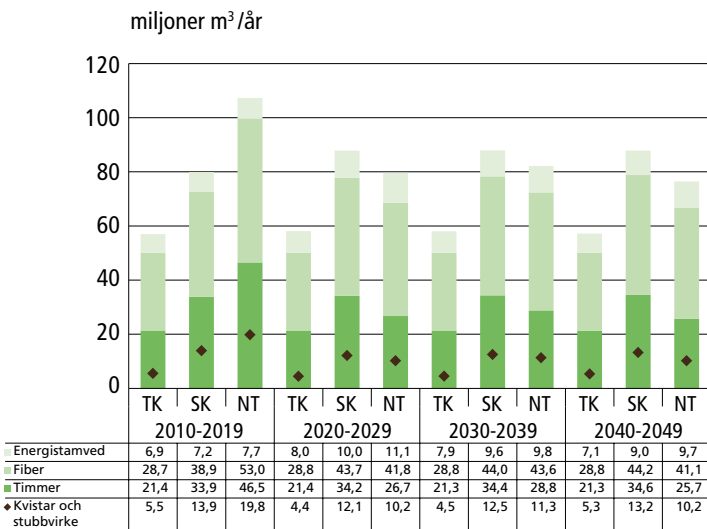

Bild 10. Total skogsflisanvändning 2005–2014e. Inkluderar förbrukning av skogsflis i värme- och kraftverk samt småhus. 2014 är en prognos. Källa: Naturresursinstitutet.

Uppskattat avverkningsuttag 2010–2049 enligt olika avverkningskalkyler

(TK = avverkningsuttag åren 2008-2012, SK = det största hållbara avverkningsuttaget, NT = den högsta nettoinkomsten)

Bild 9. Uppskattningar av skogarnas avverkningsuttag per trävaruslag enligt olika avverkningskalkyler. Källa: Naturresursinstitutet.

Kolbindning och kolupplagring i skogsekosystem, utveckling 2005–2013

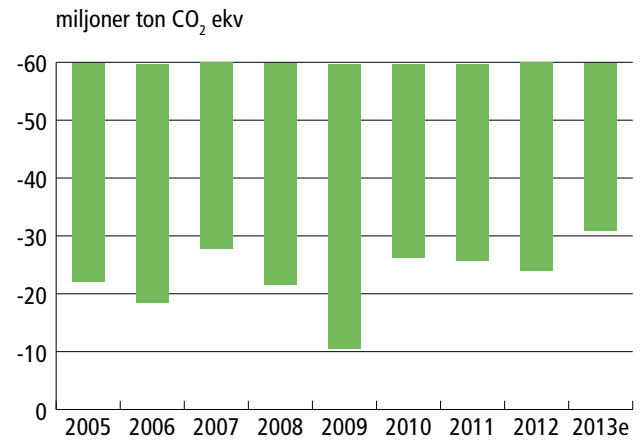

Bild 11. Skogarnas (trädens och jordmånens) årliga kolsänka 2005–2013e, miljoner ton CO₂-ekvivalenter. 2013 är en prognos. Källa: Naturresursinstitutet.

Värdet av skogsbaserade funktioner och tjänster 2013, miljoner euro

Massa- och pappersindustri, produktionens bruttovärde (2012) ²	12 945
Trävaruindustri, produktionens bruttovärde (2012) ²	5 578
Skogsbruk, avkastning till baspris ^{2*}	4 216
Rotprisinkomster brutto ^{2*}	1 950
Naturturism, uppskattad värdeökning ¹ (2011)	1 226
Energi-, växt- och miljötorv, uppskattad omsättning totalt (2012) ³	~ 300
Skogsflis + brännved, värde på användningsstället ²	361
Bär, svampar och lav, handelsvärde + uppskattad husbehovsplockning samt direkt- och torgförsäljning (2012) ²	~ 220
Vilthushållning, kalkylerat värde ²	64
Renskötsel, kalkylerat värde ²	15

Värdet av rekreationen i skogarna har genom prissättning av antalet gånger som medborgarna besöker skogen för friluftssändamål beräknats till cirka 1,93 miljarder euro per år.²

Siffrorna är inte helt jämförbara och en del bygger endast på uppskattningar. De ger i alla fall en bild av storleksklassen för värdet på skogsbaserade funktioner och tjänster.

Källa: ¹Statistikcentralen, ²Naturrekursinstitutet, ³Bioenergi rf; *förhandsuppgift

Skyddad skogs- och tvinmark inklusive områden med begränsningar 31.12.2008

	Hela landet		Södra Finland		Norra Finland	
	1 000 ha	Andel, %	1 000 ha	Andel, %	1 000 ha	Andel, %
Landareal (skog- och tvinmark, VMI 10, 2004-2008)	22 820	100,0	11 526	100,00	11 294	100,00
Strikt skyddade skogar (1)	2 048	9,0	262	2,3	1 786	15,8
Skyddade skogar där försiktig avverkning är möjlig (2a)	133	0,6	59	0,5	73	0,7
Skyddade skogar (1 + 2a)	2 181	9,6	321	2,8	1 859	5,3
Områden med begränsat skogsbruk (2b)	782	3,4	179	1,6	603	5,3
Skyddade skogar och skogar med begränsat skogsbruk (1 + 2a + 2b)	2 963	13,0	500	4,3	2 462	21,8

Under 2011 grundades Sibbo storskogs och Bottenhavets nationalparker. Deras sammanlagda landareal är 3 387 hektar.

Källa: Naturrekursinstitutet

Publikationer av Jord- och skogsbruksministeriet 6a/2015

1/2015	Maa- ja metsätalousministeriön tilusjärjestelystrategia 2015–2020
ISBN 978-952-453-875-6 (nätutgåva)
2/2015	Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle
ISBN 978-952-453-876-3 (nätutgåva)
3/2015	Suomen riistataloudellinen kosteikkostrategia
ISBN 978-952-453-877-0 (nätutgåva)
4/2015	Suomen susikannan hoitosuunnitelma
ISBN 978-952-453-878-7 (nätutgåva)
5/2015	Vesihuoltolakiopas 2015
ISBN 978-952-453-906-7 (nätutgåva)
5a/2015	Handbok i lagen om vattentjänster 2015
ISBN 978-952-453-915-9 (nätutgåva)
6/2015	Kansallinen metsästrategia 2025
ISBN 978-952-453-907-4 (tryckt)
ISBN 978-952-453-908-1 (nätutgåva)